

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 8.11.2006
COM(2006) 649 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Στρατηγική διεύρυνσης και κυριότερες προκλήσεις για το διάστημα 2006 – 2007
Περιλαμβάνει ειδική έκθεση σχετικά με την ικανότητα της ΕΕ να εντάξει νέα μέλη**

{SEC(2006) 1383}
{SEC(2006) 1384}
{SEC(2006) 1385}
{SEC(2006) 1386}
{SEC(2006) 1387}
{SEC(2006) 1388}
{SEC(2006) 1389}
{SEC(2006) 1390}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Στρατηγική διεύρυνσης και κυριότερες προκλήσεις για το διάστημα 2006 – 2007 Περιλαμβάνει ειδική έκθεση σχετικά με την ικανότητα της ΕΕ να εντάξει νέα μέλη

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επί πολλές δεκαετίες, η διεύρυνση ήταν στο επίκεντρο της ανάπτυξης της ΕΕ. Είναι στην ίδια τη φύση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης να υπερβεί τη διαίρεση της Ευρώπης και να συμβάλει στην ειρηνική ενοποίηση της ευρωπαϊκής ηπείρου. Από πολιτική άποψη, η διεύρυνση της ΕΕ συνέβαλε στην αντιμετώπιση αλλαγών θεμελιώδους σημασίας όπως η πτώση δικτατορικών καθεστώτων και η κατάρρευση του κομμουνισμού. Συνέβαλε στην εδραίωση της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της σταθερότητας στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Η διεύρυνση αντικατοπτρίζει την ουσία της ΕΕ ως ήπιας δύναμης η οποία έχει επιτύχει πολύ περισσότερα με την έλξη βαρύτητας που ασκεί από ό,τι θα είχε επιτύχει με άλλα μέσα.

Από οικονομικής πλευράς, η διεύρυνση συνέβαλε στην αύξηση της ευημερίας και της ανταγωνιστικότητας και επέτρεψε στη διευρυμένη Ένωση να ανταποκριθεί καλύτερα στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης. Το αποτέλεσμα ήταν άμεσα οφέλη για την Ευρώπη γενικότερα. Η διεύρυνση συνέβαλε στην αύξηση της βαρύτητας της ΕΕ παγκοσμίως και την κατέστησε ισχυρότερο διεθνή παράγοντα.

Με την προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, την 1η Ιανουαρίου 2007, ολοκληρώνεται η πέμπτη κατά σειρά διεύρυνση, μετά την προσχώρηση δέκα νέων κρατών μελών το Μάιο του 2004. Η ομαλή ενσωμάτωσή τους στους θεσμούς και στις πολιτικές της ΕΕ πραγματοποιείται χάρη σε σχολαστικές προετοιμασίες. Τα δέκα νέα κράτη μέλη έχουν επιτύχει έναν ικανοποιητικότατο βαθμό συμμόρφωσης με το ευρωπαϊκό δίκαιο και έχουν συμβάλει σημαντικά στο έργο των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Ανέπτυξαν δραστηριότητα στον τομέα της οικονομίας, του εμπορίου και των επενδύσεων και συνέβαλαν στην οικονομική μεγέθυνση.

Η τρέχουσα διεύρυνση καλύπτει τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και την Τουρκία. Οι χώρες αυτές έχουν τη δυνατότητα να καταστούν μέλη της ΕΕ εφόσον πληρούν τους απαιτούμενους όρους. Η πορεία των εν λόγω χωρών ενόψει της ένταξής τους στην ΕΕ είναι διαφορετική. Η Κροατία και Τουρκία βρίσκονται σε στάδιο διαπραγμάτευσης. Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έλαβε καθεστώς υποψήφιας χώρας το Δεκέμβριο του 2005. Οι άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων σημειώνουν πρόοδο προς την υλοποίηση της ευρωπαϊκής τους προοπτικής.

Το πρόγραμμα διεύρυνσης της ΕΕ αντιμετωπίζει ορισμένες σημαντικές προκλήσεις την περίοδο 2006-2007. Οι προκλήσεις αυτές αφορούν γενικότερα τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία, το μελλοντικό καθεστώς του Κοσσυφοπέδιου, τις σχέσεις με τη Σερβία και την απόκτηση από τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη μεγαλύτερης αυτοδιάθεσης σε θέματα διακυβέρνησης. Τα θέματα αυτά είναι σημαντικά και συνδέονται με γεωπολιτικά ζητήματα που επηρεάζουν την ασφάλεια και τη σταθερότητα της Ευρώπης στο σύνολό της. Η πορεία προς την προσχώρηση είναι αφεαυτής σημαντική, ακόμη και αν η προσχώρηση είναι

ακόμα μακριά. Δεδομένου ότι η πορεία αυτή ενέχει πολλούς κινδύνους, η συμμετοχή της Ε.Ε. πρέπει να παραμείνει ενεργή σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Η προενταξιακή στρατηγική και οι διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες πρέπει να συνεχιστούν σχολαστικά, τηρώντας πλήρως τους συμφωνηθέντες όρους. Η ΕΕ, από τον Ιανουάριο του 2007, θα συμβάλει με χρηματοδοτική στήριξη χάρη στο νεοσύστατο μέσο προενταξιακής στήριξης. Η χρηματοδοτική αυτή στήριξη θα επικεντρωθεί σε προτεραιότητες που έχουν προσδιοριστεί στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων για την προσχώρηση και ευρωπαϊκών εταιρικών σχέσεων.

Η διεύρυνση της ΕΕ αποτελεί ιστορικό σχέδιο βασισμένο στο όραμα μιας ενωμένης Ευρώπης και του ρόλου της σε παγκόσμιο επίπεδο. Το έργο αυτό πρέπει να καταστεί κοινό και να υποστηριχτεί από τους λαούς της Ευρώπης προκειμένου να διασφαλιστεί η δημοκρατική νομιμότητα. Οι βασικές αποφάσεις που οδηγούν στην προσχώρηση μιας χώρας λαμβάνονται από δημοκρατικά εκλεγμένους φορείς σε κάθε κράτος μέλος και στην Ένωση.

Εναπόκειται στα κράτη μέλη να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους θεωρούν ότι η διεύρυνση είναι προς το συμφέρον της ΕΕ. Η Επιτροπή μπορεί τώρα να βελτιώσει τη ροή της αντικειμενικής πληροφόρησης σε κατανοητή μορφή, και να εργαστεί από κοινού με τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ώστε να επιτευχθεί αποτελεσματικότερη επικοινωνία με το κοινό σε θέματα διεύρυνσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά τη σύνοδό του το Δεκέμβριο του 2006, θα πραγματοποιήσει συζήτηση σε θέματα διεύρυνσης. Το Συμβούλιο, στα συμπεράσματα του Δεκεμβρίου 2005, δήλωσε ότι η στρατηγική που ανακοινώθηκε το παρελθόν έτος από την Επιτροπή αποτελεί καλή βάση για τη συζήτηση του 2006 σχετικά με τη διεύρυνση. Στην εν λόγω στρατηγική τονίζεται ότι η προσεκτική διαχείριση της διεύρυνσης μπορεί να συμβάλει στην επέκταση και στην εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Βασίζεται δε σε τρεις θεμελιώδεις αρχές: στην παγίωση των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί έναντι χωρών που συμμετέχουν στη διαδικασία, στην εφαρμογή δίκαιων και αυστηρών όρων, καθώς και στην αύξηση της επικοινωνίας με το κοινό για τη διεύρυνση.

Η ΕΕ αντιμετωπίζει με σοβαρότητα τα ζητήματα που συνδέονται με το ρυθμό διεύρυνσης. Για να αποφευχθούν οι υπερβολές στην ανάληψη δεσμεύσεων, η ΕΕ τηρεί τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει έναντι των χωρών που συμμετέχουν ήδη στη διαδικασία αλλά είναι επιφυλακτική σε ό,τι αφορά την ανάληψη νέων δεσμεύσεων.

Αυστηρές προϋποθέσεις εφαρμόζονται σε όλες τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες. Οποιαδήποτε πρόοδος στην ενταξιακή διαδικασία εξαρτάται από την πρόοδο κάθε χώρας στην επίτευξη πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Δεδομένου ότι η ενταξιακή διαδικασία απαιτεί μακρόχρονη προσπάθεια, είναι απαραίτητο να παρέχονται κίνητρα στις υποψήφιες χώρες ώστε να συνεχίζουν τις μεταρρυθμίσεις. Η ΕΕ πρέπει ακόμα να αυξήσει τη διαφάνεια της εν λόγω διαδικασίας.

Τα ίδια τα θεσμικά όργανα της ΕΕ πρέπει να υποστούν μεταρρυθμίσεις, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Ιουνίου 2006. Μέχρις ότου το επόμενο νέο κράτος είναι έτοιμο να προσχωρήσει στην Ένωση, θα πρέπει να έχει επιτευχθεί νέα θεσμική συμφωνία. Η χρηματοδότηση της ΕΕ αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό θέμα για το μέλλον. Η ικανότητα της ΕΕ να δεχθεί νέα μέλη και παράλληλα να διατηρήσει το ρυθμό ολοκλήρωσης θα καταστεί ακόμα σημαντικότερη στο μέλλον. Η ειδική έκθεση της Επιτροπής, η οποία περιλαμβάνεται στο παρόν έγγραφο, καθορίζει μια προσέγγιση που στόχο έχει να διασφαλίσει ότι η ΕΕ

διατηρεί την ικανότητά της να λειτουργεί αποτελεσματικά και παράλληλα να συνεχίζει ένα πρόγραμμα διεύρυνσης προορισμένο να αντιμετωπίσει τις μελλοντικές προκλήσεις.

Στη διαδικασία διεύρυνσης δεν συμμετέχουν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες. Η ΕΕ έχει δημιουργήσει πολλές και διάφορες σχέσεις με άλλες χώρες, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι σχέσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, οι διμερείς σχέσεις με την Ελβετία, η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας, καθώς και η στρατηγική εταιρική σχέση με τη Ρωσία. Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας επιδιώκει την αύξηση της ευημερίας, της σταθερότητας και της χρηστής διακυβέρνησης στις γείτονες χώρες της ΕΕ με την ανάπτυξη βαθύτερων πολιτικών σχέσεων και την οικονομική ολοκλήρωση. Η Επιτροπή θα υποβάλει σύντομα προτάσεις για την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας.

Βασιζόμενο στην υφιστάμενη στρατηγική της ΕΕ, το παρόν έγγραφο συνοψίζει μια προσέγγιση που ευνοεί τη συναγωγή διδαγμάτων από την πέμπτη διεύρυνση, τη στήριξη της πορείας των χωρών προς την προσχώρηση, την ενθάρρυνση της υποστήριξης μελλοντικών διευρύνσεων εκ μέρους της κοινής γνώμης, την αντιμετώπιση των προκλήσεων της διεύρυνσης και τη διασφάλιση της ενταξιακής ικανότητας της ΕΕ. Σ' αυτά τα στοιχεία στηρίζεται η ανανεωμένη συναίνεση για τη διεύρυνση.

2. Η ΠΕΜΠΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Η διεύρυνση έχει αποδείξει τη σταθερή αξία της ως μίας από τις πλέον αποτελεσματικές ευρωπαϊκές πολιτικές, που συμβάλλει με επιτυχία στην εδραίωση της ειρήνης, της σταθερότητας και της δημοκρατικής ανάπτυξης της ευρωπαϊκής ηπείρου. Τα δέκα κράτη μέλη τα οποία προσχώρησαν το 2004 συνέχισαν την ομαλή ενσωμάτωσή τους στους θεσμούς και στις πολιτικές της ΕΕ. Γενικά, συνεχίστηκε η ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών πολιτικών συστημάτων των νέων κρατών μελών. Τα δέκα νέα κράτη μέλη έχουν επιτύχει έναν ικανοποιητικό βαθμό συμμόρφωσης με το ευρωπαϊκό δίκαιο και έχουν συμβάλει σημαντικά στο έργο των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ συνεχίζουν να λειτουργούν αποτελεσματικά. Με τη διεύρυνση ενισχύθηκε η βαρύτητα της ΕΕ στον πολιτικό και οικονομικό βίο, καθώς και η διαπραγματευτική της ικανότητα στα διάφορα φόρουμ. Επίσης, εμπλουτίστηκε η πολιτιστική της κληρονομιά.

Εκτός από τη συμβολή της στην αύξηση της ασφάλειας και της σταθερότητας στην Ευρώπη, η διεύρυνση είχε και οικονομικά οφέλη. Τα νέα κράτη μέλη καλύπτουν γρήγορα την υστέρησή τους από τα παλαιά και τα παλαιά κράτη μέλη επωφελούνται από νέες εμπορικές και επενδυτικές δυνατότητες. Η διεύρυνση ήταν επιτυχής για το σύνολο της οικονομίας της ΕΕ δεδομένου ότι συνέβαλε στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης¹. Η προοδευτική υιοθέτηση του ευρώ από τα νέα κράτη μέλη, αρχής γενομένης με τη Σλοβενία την 1^η Ιανουαρίου 2007, θα ενισχύσει τη θετική αυτή τάση.

Η διευρυμένη Ένωση συνεπάγεται αποδοτικότερη κατανομή εργασίας και αυξάνει τα μέσα της ΕΕ για να αντιμετωπίσει τον διεθνή ανταγωνισμό. Γενικά, η τελευταία διεύρυνση ενήργησε καταλυτικά στην οικονομική ανάπτυξη και στον εκσυγχρονισμό της ΕΕ. Το γεγονός αυτό κατέστη σαφές τελευταία χάρη σε ορισμένες μελέτες. Παραδείγματος χάρη, μετά την προσχώρηση των δέκα νέων κρατών μελών, παρατηρήθηκαν συγκεκριμένα οφέλη στα τρία κράτη μέλη τα οποία καθιέρωσαν την ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής – Διεύρυνση, δύο χρόνια μετά – Μια οικονομική επιτυχία – COM(2006) 200 της 03.05.2006.

Ειδικότερα, αυξήθηκε το εθνικό εισόδημα και τα φορολογικά έσοδα και συρρικνώθηκε η παραοικονομία. Χάρη στους εργαζομένους των νέων κρατών μελών κατέστη δυνατόν να αντιμετωπιστεί η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στην αγορά εργασίας ενώ οι ίδιοι προσαρμόστηκαν πλήρως στο νέο πολιτιστικό περιβάλλον τους². Με βάση την επιτυχία αυτή, πέντε ακόμη κράτη μέλη άνοιξαν την αγορά εργασίας τους ενώ άλλα δύο άνοιξαν μόνο ορισμένους τομείς³.

Η προετοιμασία της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας για την προσχώρηση συνεχίζεται σύμφωνα με αυστηρούς όρους, με την πλήρη υποστήριξη της ΕΕ. Κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, και οι δύο χώρες εισήγαγαν φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις. Ωστόσο, οι εκθέσεις παρακολούθησης της Επιτροπής του Οκτωβρίου 2005, του Μαΐου 2006 και του Σεπτεμβρίου 2006 τόνισαν ορισμένους ιδιαίτερα προβληματικούς τομείς στους οποίους πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες. Με βάση την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, η Βουλγαρία και η Ρουμανία θα είναι σε θέση να αναλάβουν, την 1^η Ιανουαρίου 2007, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους. Η έκθεση του Σεπτεμβρίου καθόρισε αυστηρούς όρους για να εξασφαλιστεί η πρόοδος της μεταρρυθμιστικής διαδικασίας στις χώρες αυτές πριν και μετά την προσχώρηση. Ακόμη, επέστησε την προσοχή στις διατάξεις του κεκτημένου και της συνθήκης προσχώρησης ώστε να συνεχιστεί η αποτελεσματική λειτουργία των πολιτικών και των θεσμών της ΕΕ. Η Επιτροπή δεν θα διστάσει να χρησιμοποιήσει τους μηχανισμούς αυτούς οποτεδήποτε εφόσον κριθεί αναγκαίο.

Η προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας αποδεικνύει στις χώρες οι οποίες βρίσκονται σε αρχικό στάδιο της προετοιμασίας για την προσχώρηση ότι ο απώτερος στόχος που έχουν θέσει είναι επιτεύξιμος. Συμβάλλει επίσης στην απόκτηση πείρας η οποία ενσωματώνεται σήμερα στην προενταξιακή στρατηγική. Με τον τρόπο αυτό καθίσταται σαφές ότι ζητήματα όπως η δικαστική μεταρρύθμιση και η καταπολέμηση της διαφοράς και του οργανωμένου εγκλήματος πρέπει να αντιμετωπίζονται σε αρχικό στάδιο. Παραδείγματος χάρι, η Επιτροπή αναπτύσσει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση όσον αφορά τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας, της αμεροληψίας και της αποτελεσματικότητας της δικαστικής εξουσίας και την πρόληψη της διαφθοράς. Η Επιτροπή τονίζει επίσης την ανάγκη βιώσιμων μεταρρυθμίσεων στη δημόσια διοίκηση. Η ύπαρξη υπεύθυνης και αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης, όπου εφαρμόζονται αξιοκρατικά κριτήρια επαγγελματικής εξέλιξης, βοηθάει τη χώρα να προετοιμαστεί κατάλληλα για την προσχώρηση και στη συνέχεια να λειτουργήσει ως κράτος μέλος. Τα οφέλη αυτής της προσέγγισης αντικατοπτρίζονται στο σύνολο της χώρας.

Γενικά, η πέμπτη διεύρυνση στέφθηκε από επιτυχία. Τα οφέλη της θα συνεχίσουν να επενεργούν για πολλά χρόνια ακόμα. Πάνω από 100 εκατ. ευρωπαίοι πολίτες, με αυξανόμενο εισόδημα, θα συμβάλουν στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η διεύρυνση καθιέρωσε υψηλότερα επίπεδα δημοκρατίας και κράτους δικαίου στην ΕΕ. Συνέβαλε στην ενίσχυση της ασφάλειας όλων των Ευρωπαίων πολιτών και στην αύξηση της ευημερίας στο εσωτερικό της Ένωσης.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής – Έκθεση σχετικά με τη λειτουργία των μεταβατικών διατάξεων που ορίζονται στη συνθήκη προσχώρησης του 2003 (περίοδος 1η Μαΐου 2004 - 30 Απριλίου 2006) – COM(2006) 48 της 08.02.2006.

³ Πλήρες άνοιγμα: Μάιος 2004: Ιρλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σουηδία – Μάιος 2006: Ισπανία, Ελλάδα, Φινλανδία, Πορτογαλία – Ιούλιος 2006: Ιταλία. Μερικό άνοιγμα: Βέλγιο, Γαλλία.

3. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ

Σήμερα, η πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ βασίζεται στις τρεις θεμελιώδεις αρχές της παγίωσης των δεσμεύσεων, της επιβολής προϋποθέσεων και της επικοινωνίας.

Παγίωση του προγράμματος διεύρυνσης της ΕΕ σημαίνει ότι η Ένωση είναι προσεκτική όσον αφορά την ανάληψη νέων δεσμεύσεων αλλά τηρεί τις αναληφθείσες δεσμεύσεις έναντι των χωρών που ήδη συμμετέχουν στη διαδικασία διεύρυνσης. Η ΕΕ άρχισε ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία και την Κροατία και προσέφερε την ευρωπαϊκή προοπτική στις άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Η δέσμευση αυτή αποτελεί ισχυρό κίνητρο για τις εν λόγω χώρες προκειμένου να συνεχίσουν τις μεταρρυθμίσεις τους.

Αυστηρά αλλά δίκαια κριτήρια εφαρμόζονται σε όλες τις υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες. Κάθε βήμα μπροστά είναι συνάρτηση της προόδου που πραγματοποιούν οι χώρες στην εκπλήρωση των απαιτούμενων όρων σε κάθε στάδιο της ενταξιακής διαδικασίας. Με βάση την εν λόγω προσέγγιση, επιτυγχάνεται η εδραίωση των μεταρρυθμίσεων και προετοιμάζονται τα νέα κράτη μέλη να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους αμέσως μετά την προσχώρηση.

Για να επιτύχει η διεύρυνση, η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίσει την υποστήριξη των πολιτών της. Τα κράτη μέλη πρέπει να πρωταγωνιστήσουν στην αποτελεσματική διάδοση της διαδικασίας διεύρυνσης και ειδικότερα του οφέλους της για τους πολίτες της ΕΕ. Η δημοκρατική νομιμότητα παραμένει ουσιαστική για την ενταξιακή διαδικασία της ΕΕ.

3.1. Ενταξιακές διαπραγματεύσεις

Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Κροατία και την Τουρκία άρχισαν τον Οκτώβριο του 2005, όπως είχε συμφωνηθεί ομόφωνα από τα κράτη μέλη, ενθαρρύνοντας ακόμη περισσότερο τις πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις στις χώρες αυτές και την ανάπτυξη καλών σχέσεων με τους γείτονές τους. Οι διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται εντός σαφούς και αυστηρού διαπραγματευτικού πλαισίου που εγκρίθηκε ομόφωνα από το Συμβούλιο. Η πρόοδος των διαπραγματεύσεων είναι συνάρτηση της προόδου των μεταρρυθμίσεων.

Κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, καθορίζονται ρυθμίσεις σύμφωνα με τις οποίες οι υποψήφιες χώρες δεσμεύονται να εφαρμόσουν το σύνολο της κοινοτικής νομοθεσίας και των πολιτικών, γνωστό ως κεκτημένο. Οι χώρες πρέπει να αποδεχθούν και να εφαρμόσουν το κεκτημένο, καθώς και να προσυπογράψουν τους πολιτικούς στόχους των συνθηκών. Με τις διαπραγματεύσεις, οι υποψήφιες χώρες και η ΕΕ μπορούν να συμφωνήσουν για τη λήψη μέτρων ενδεχομένως απαραίτητων για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης. Κάθε χώρα κρίνεται χωριστά: οι διαπραγματεύσεις παρέχουν στις χώρες την ευκαιρία να αποδείξουν την ικανότητά τους να ολοκληρώσουν τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις και να εκπληρώσουν όλα τα κριτήρια για την προσχώρηση.

Οι διαπραγματεύσεις διεξάγονται βάσει ενός διαρθρωμένου σχεδίου. Από τον Οκτώβριο του 2005, η διαδικασία αναλυτικής εξέτασης (screening) συγκέντρωσε εκατοντάδες εμπειρογνώμονες από την Τουρκία, την Κροατία και την Επιτροπή για να εξηγήσουν το κεκτημένο, να εκτιμήσουν το επίπεδο εναρμόνισης των χωρών και να εξετάσουν τα προς υλοποίηση σχέδια. Η διαδικασία αναλυτικής εξέτασης έχει μόλις ολοκληρωθεί για όλα τα κεφάλαια του κεκτημένου.

Όταν ένα κεφάλαιο υποβληθεί σε αναλυτική εξέταση, τα κράτη μέλη, κατόπιν συστάσεως της Επιτροπής, αποφασίζουν αν θα ανοίξουν διαπραγματεύσεις για το συγκεκριμένο κεφάλαιο ή αν η υποψήφια χώρα πρέπει να εκπληρώσει κριτήρια αναφοράς πριν από το άνοιγμα διαπραγματεύσεων. Κατά την έναρξη των διαπραγματεύσεων, η Ένωση ανακοινώνει την κοινή θέση της, καθώς και τα κριτήρια αναφοράς που πρέπει να έχουν εκπληρωθεί για το προσωρινό κλείσιμο του κεφαλαίου.

Τα κριτήρια αναφοράς είναι ένα νέο μέσο που απορρέει από τα διδάγματα της πέμπτης διεύρυνσης. Στόχος τους είναι να βελτιώσουν την ποιότητα των διαπραγματεύσεων, παρέχοντας κίνητρα στις υποψήφιες χώρες για να αναλάβουν εγκαίρως τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Τα κριτήρια αναφοράς είναι μετρήσιμα και συνδέονται με βασικά στοιχεία του κεφαλαίου σχετικά με το κεκτημένο. Γενικά, τα αρχικά κριτήρια αναφοράς αφορούν βασικές προπαρασκευαστικές ενέργειες για μελλοντική εναρμόνιση (όπως στρατηγικές ή σχέδια δράσης), και την εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων που αντικατοπτρίζουν τις απαιτήσεις του κεκτημένου. Τα κριτήρια αναφοράς για το κλείσιμο αναφέρονται κυρίως στη θέσπιση νομοθετικών μέτρων, στη σύσταση διοικητικών ή δικαστικών φορέων, καθώς και στο ιστορικό εφαρμογής του κεκτημένου. Όσον αφορά τα οικονομικά κεφάλαια, περιλαμβάνουν επίσης το κριτήριο της ύπαρξης λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς.

Εάν μια υποψήφια χώρα έχει παύσει να πληροί τα αρχικά κριτήρια αναφοράς σε ένα κεφάλαιο υπό διαπραγμάτευση, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει την αναστολή των διαπραγματεύσεων σχετικά με το εν λόγω κεφάλαιο. Εάν υποψήφια χώρα έχει παύσει να πληροί τα κριτήρια αναφοράς κλεισίματος ενός κεφαλαίου που έχει κλείσει προσωρινά, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει στα κράτη μέλη την επανέναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων για το εν λόγω κεφάλαιο.

Η Ένωση ευελπιστεί ότι οι χώρες που διεξάγουν διαπραγματεύσεις θα συμμορφώνονται με τα πολιτικά κριτήρια και θα εργαστούν για την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου κατά τις διαπραγματεύσεις. Τα αποτελέσματα του διαλόγου με τις χώρες όσον αφορά την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν ζητήματα στο πλαίσιο των πολιτικών κριτηρίων θα εισάγονται στη διαδικασία διαπραγμάτευσης. Η Επιτροπή θα προετοιμάσει το διάλογο με τα κράτη μέλη και θα υποβάλλει τις προτάσεις της στα αντίστοιχα όργανα του Συμβουλίου. Επιπλέον, το ισχύον πλαίσιο διαπραγμάτευσης προβλέπει κεφάλαιο για τη δικαστική εξουσία και τα θεμελιώδη δικαιώματα, βάσει του οποίου πρέπει να διευθετηθούν πολιτικά ζητήματα. Με τον τρόπο αυτό, η πρόοδος σε ζωτικούς τομείς παρακολουθείται σχολαστικά.

Τα υφιστάμενα πλαίσια διαπραγμάτευσης προβλέπουν την αναστολή των ενταξιακών διαπραγματεύσεων σε περίπτωση σοβαρής και επανειλημμένης παραβίασης των αρχών της ελευθερίας και της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών καθώς και του κράτους δικαίου. Η προσήλωση στις πολιτικές μεταρρυθμίσεις θα βελτιώσει την ποιότητα των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και θα τονώσει τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις στις υποψήφιες χώρες.

Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα του διαλόγου με τις χώρες όσον αφορά τις οικονομικές τους μεταρρυθμίσεις θα τροφοδοτούν και αυτά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης. Η Επιτροπή θα προετοιμάζει το διάλογο με τα κράτη μέλη και θα υποβάλλει τις προτάσεις της στα αντίστοιχα όργανα του Συμβουλίου. Ο εν λόγω διάλογος επικεντρώνεται στην εκπλήρωση των οικονομικών κριτηρίων και στη σύγκλιση με τις οικονομίες της ΕΕ. Πριν από την προσχώρηση, είναι σημαντικό οι υποψήφιες χώρες να είναι λειτουργούσες οικονομίες της αγοράς και ανταγωνιστικές στην εσωτερική αγορά. Η προενταξιακή βοήθεια θα επικεντρωθεί ειδικότερα στην επίτευξη αυτού του στόχου.

3.2. Προενταξιακή στρατηγική

Οι εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση και οι ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις αποτελούν κεντρικό στοιχείο της προενταξιακής στρατηγικής. Με βάση τα πορίσματα των εκθέσεων της Επιτροπής για την πορεία κάθε χώρας, οι εταιρικές σχέσεις καθορίζουν τις προτεραιότητες για την πρόοδο των χωρών ενόψει της προσχώρησης στην ΕΕ. Προβλέπουν επίσης το πλαίσιο της κοινοτικής βοήθειας για την επίτευξη αυτού του στόχου. Οι τρέχουσες εταιρικές σχέσεις εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στις αρχές του έτους. Η Επιτροπή προτίθεται να τις επανεξετάσει στα τέλη του 2007. Η Επιτροπή προτείνει σήμερα τη δημιουργία ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης για το Μαυροβούνιο, μετά την ανεξαρτησία του.

Μέσο προενταξιακής βοήθειας

Από την 1^η Ιανουαρίου 2007, η Επιτροπή θα κάνει χρήση ενός νέου χρηματοδοτικού μέσου για την πρόωση του εκσυγχρονισμού, της μεταρρύθμισης και της εναρμόνισης με το κεκτημένο, του μέσου προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ). Το μέσο αυτό θα αντικαταστήσει εξ ολοκλήρου τα προηγούμενα μέσα βοήθειας, Phare, Cards, Ispra και Sapard. Οι υποψήφιες χώρες και οι δυνάμει υποψήφιες χώρες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του νέου μέσου. Ένα ενιαίο σύνολο κανόνων και διαδικασιών και μεγαλύτερη ευελιξία θα αυξήσει τον αντίκτυπο και την απόδοση από τη χορήγηση κοινοτικών κεφαλαίων. Οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και η Τουρκία θα λάβουν ποσό άνω των 11,5 δισ. ευρώ τα επόμενα επτά χρόνια. Η Επιτροπή καταρτίζει πολυετές χρηματοδοτικό πλαίσιο, το οποίο καθορίζει τη χορήγηση ενδεικτικών ποσών από τα κεφάλαια του ΜΠΒ για κάθε χώρα σε κάθε βασική συνιστώσα.

Δεδομένου ότι έχουν επιτευχθεί οι βασικοί στόχοι της ανοικοδόμησης μετά τις συγκρούσεις στη Σερβία, στο Μαυροβούνιο και στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ανασυγκρότησης θα παύσει σταδιακά τις δραστηριότητές του μέχρι το τέλος του 2008. Η υλοποίηση της βοήθειας, καθώς και η προσαρμογή των προτεραιοτήτων στη νέα πραγματικότητα, θα αναλαμβάνεται από τις αντιπροσωπείες της Επιτροπής και από τις αρχές των ιδίων των χωρών μόλις ετοιμαστούν. Η εισαγωγή του ΜΠΒ παρέχει επίσης την ευκαιρία για στενότερο συντονισμό με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, την Παγκόσμια Τράπεζα και άλλους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Η Επιτροπή θα αναπτύξει την υφιστάμενη συνεργασία, προκειμένου να διασφαλίσει με τους εταίρους της την αποδοτικότερη συγκέντρωση δανείων και επιδοτήσεων για τη στήριξη του εκσυγχρονισμού και της ανάπτυξης στην περιοχή.

Εφαρμογή του χάρτη πορείας για τα Δυτικά Βαλκάνια

Όλες οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων σημείωσαν πρόοδο ως προς την υλοποίηση της ευρωπαϊκής τους προοπτικής, σύμφωνα με το χάρτη πορείας της Επιτροπής που περιελήφθη το περασμένο έτος στο έγγραφο στρατηγικής για τη διεύρυνση. Η πρόοδος κάθε χώρας είναι συνάρτηση των ικανοτήτων της, και εξαρτάται από το βαθμό εκπλήρωσης των κριτηρίων. Ειδικότερα, το ικανοποιητικό ιστορικό μιας χώρας όσον αφορά την υλοποίηση των υποχρεώσεων της στο πλαίσιο των συμφωνιών σταθεροποίησης και σύνδεσης (περιλαμβανομένων των εμπορικών διατάξεων) αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξέταση από την ΕΕ οιασδήποτε αίτησης προσχώρησης.

Το Μάρτιο του 2006, στο Salzburg, στο πλαίσιο του Θεματολογίου της Θεσσαλονίκης, η ΕΕ επανέλαβε τη δέσμευσή της σύμφωνα με την οποία το μέλλον των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων βρίσκεται στους κόλπους Ευρωπαϊκής Ένωσης και κάλεσε τις χώρες να αναλάβουν πιο εντατικά τη διαδικασία περιφερειακής συνεργασίας. Η περιφερειακή συνεργασία παραμένει ουσιαστική για τη μακρόχρονη σταθερότητα, την οικονομική ανάπτυξη και τη συμφιλίωση στα Δυτικά Βαλκάνια.

Οι χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης συμφώνησαν φέτος να θεσπίσουν ένα νέο πλαίσιο, με μεγαλύτερη ανάληψη ευθύνης, το οποίο να βασίζεται στη διαδικασία συνεργασίας για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Θα συσταθεί περιφερειακό συμβούλιο συνεργασίας, αποτελούμενο από εκπροσώπους της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της διεθνούς κοινότητας. Η Επιτροπή υποστηρίζει θερμά αυτή τη διαδικασία. Επίσης, η Επιτροπή χαιρετίζει την έναρξη ισχύος, το 2006, της Συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα και της συμφωνίας για τον κοινό ευρωπαϊκό εναέριο χώρο.

Η ΕΕ θα προωθήσει τις διαπροσωπικές επαφές, με αύξηση των υποτροφιών σε φοιτητές και ερευνητές και με τη διευκόλυνση των διαδικασιών θεώρησης. Οι πολίτες της Κροατίας εξαιρούνται από απαιτήσεις θεώρησης μικρής διάρκειας. Η Επιτροπή προτείνει στο Συμβούλιο να της επιτρέψει να διαπραγματευτεί, με τις άλλες χώρες της περιοχής, συμφωνίες διευκολύνσεων σε θέματα θεωρήσεων με στόχο τη σύναψη των συμφωνιών αυτών το 2007. Η πρόταση καλύπτει επίσης την επανεισδοχή, εξαιρουμένης της περίπτωσης της Αλβανίας με την οποία η ΕΕ έχει ήδη υπογράψει συμφωνία επανεισδοχής. Επιπλέον, η ΕΕ θα συνεχίσει να παρέχει βοήθεια σε βασικούς τομείς όπως η ενέργεια, οι μεταφορές και η οικονομική συνεργασία.

Οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, τον Απρίλιο του 2006, άρχισαν διαπραγματεύσεις για τη σύναψη περιφερειακής συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών και έθεσαν ως στόχο τη σύναψη της συμφωνίας μέχρι τα τέλη του 2006. Η Επιτροπή και το Σύμφωνο Σταθερότητας υποστηρίζουν πλήρως την εν λόγω διαδικασία⁴. Η ΕΕ θα καθιερώσει σύντομα τη διαγώνια σώρευση των κανόνων καταγωγής στις συμφωνίες της με την Κροατία και την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και στη συνέχεια με άλλες χώρες. Με τον τρόπο αυτό θα τονωθεί το περιφερειακό εμπόριο και οι επενδύσεις. Η Αλβανία, η Κροατία και η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι ήδη μέλη του ΠΟΕ. Οι προσπάθειες τις οποίες πρέπει να καταβάλουν στο εγγύς μέλλον η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και Σερβία για να προσχωρήσουν στον ΠΟΕ θα τις βοηθήσουν επίσης να εμβαθύνουν τους περιφερειακούς εμπορικούς τους δεσμούς, να επιτύχουν οικονομικές μεταρρυθμίσεις και να εφαρμόσουν μελλοντικές συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης.

⁴ Το Σύμφωνο Σταθερότητας για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη είναι πλαίσιο περιφερειακής πολιτικής που δημιουργήθηκε από τη διεθνή κοινότητα τον Ιούνιο του 1999, για να υποστηρίξει τις προσπάθειες των χωρών για την προώθηση της ειρήνης, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της οικονομικής ευημερίας, και για τη διασφάλιση της σταθερότητας ολόκληρης της περιοχής. Σήμερα διανύει το στάδιο μετατροπής του σε μια διαδικασία συνεργασίας που αναλαμβάνεται περισσότερο σε περιφερειακό επίπεδο.

4. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Το πρόγραμμα διεύρυνσης παρέχει στην Ένωση τρόπους και μέσα για να διευθετήσει πολλές από τις παραπάνω προκλήσεις. Η προοπτική προσχώρησης στην ΕΕ που παρέχεται στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και στην Τουρκία έχει καταλυτικό ρόλο για τις μεταρρυθμίσεις στις χώρες αυτές. Τα συνολικά οφέλη της προσχώρησης στην ΕΕ όσον αφορά την ανάπτυξη, τη σταθερότητα και την ασφάλεια είναι σαφή. Εντούτοις, τα οφέλη αυτά πρέπει να γίνουν πιο γνωστά στο κοινό. Είναι σημαντικό να ακούγονται οι πολίτες, να επιλύονται τα προβλήματά τους και να παρέχεται τεκμηριωμένη πληροφόρηση. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να αναλάβουν πρωταγωνιστικό ρόλο με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής. Τα κράτη μέλη, με την υποστήριξη των περιφερειακών και των τοπικών αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που έχουν αμεσότερη επαφή με το κοινό, πρέπει να καταστήσουν γνωστά τα οφέλη που απορρέουν από την πολιτική διεύρυνσης για τους πολίτες της διευρυμένης ΕΕ.

Για τη διασφάλιση της υποστήριξης της διεύρυνσης από την κοινή γνώμη, είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί η αμοιβαία κατανόηση. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή, το 2005, εγκαινίασε διάλογο με την κοινωνία των πολιτών μεταξύ της ΕΕ και των υποψηφίων και δυνάμει υποψηφίων χωρών. Το εν λόγω πρόγραμμα επιδιώκει την προώθηση της αλληλεπίδρασης μεταξύ μη κυβερνητικών οργανώσεων, π.χ. ανταλλαγές φοιτητών, επισκέψεις μελέτης δημοσιογράφων, καθώς και ανταλλαγές μεταξύ οργανώσεων γυναικών, συνδικαλιστικών ενώσεων και επιχειρηματικών κύκλων.

Τα μέτρα που θα λάβει η Επιτροπή είναι τα εξής:

- Η Επιτροπή υποστηρίζει την αύξηση της διαφάνειας. Συνιστά τη δημοσίευση των αναλυτικών εκθέσεων, των κριτηρίων αναφοράς για το άνοιγμα κεφαλαίων διαπραγμάτευσης καθώς και των τελικών κοινών θέσεων της ΕΕ.
- Η Επιτροπή θα επεκτείνει την υποστήριξη του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, αναπτύσσοντας τα μέτρα που έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα για την Τουρκία και τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.
- Η Επιτροπή θα προωθήσει τις διαπροσωπικές επαφές σε εκπαιδευτικά, ερευνητικά και πολιτιστικά θέματα.
- Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί τη θέση της κοινής γνώμης όσον αφορά τη διεύρυνση και να ακούει τα θέματα που την απασχολούν. Θα προσπαθήσει μέσω των αντιπροσωπειών της στα κράτη μέλη και σε τρίτες υποψήφιες και δυνάμει υποψήφιες χώρες να επικοινωνήσει αποτελεσματικότερα σε θέματα πολιτικής διεύρυνσης.
- Η Επιτροπή θα αναπτύξει φιλική προς τον χρήστη πληροφόρηση στην καθημερινή της επικοινωνία με το ευρύ κοινό και με τους εξειδικευμένους χρήστες επί θεμάτων πολιτικής διεύρυνσης, ιδίως μέσω ειδικών ιστότοπων. Επίσης, θα εξηγήσει πρακτικά θέματα, όπως, π.χ. πως χρησιμοποιούνται οι αναλύσεις των επιπτώσεων και οι όροι.

5. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ 2007

5.1. Προκλήσεις που εκκρεμούν από την πέμπτη διεύρυνση

Σημαντική πρόκληση παραμένει η συνολική διευθέτηση του κυπριακού ζητήματος και η ενοποίηση της νήσου. Η Επιτροπή χαιρετίζει τις ενέργειες που ανελήφθησαν το 2006 από τους επικεφαλής της ελληνοκυπριακής και της τουρκοκυπριακής κοινότητας για την επανάληψη της διαδικασίας συνολικής διευθέτησης υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Το 2007, οι προσπάθειες αυτές πρέπει να επιταχυνθούν.

Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να υποστηρίξει αυτές τις προσπάθειες όπως και κατά το παρελθόν. Το Συμβούλιο ενέκρινε δύο από τα τρία μέτρα που πρότεινε η Επιτροπή για τον τερματισμό της απομόνωσης της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Η ελεύθερη κυκλοφορία των ελληνοκυπρίων και των τουρκοκυπρίων, καθώς και των Ευρωπαίων πολιτών σε ολόκληρη τη νήσο διασφαλίζεται με τον κανονισμό για την Πράσινη Γραμμή. Το πρόγραμμα παροχής βοήθειας στην τουρκοκυπριακή κοινότητα εγκρίθηκε και έχει τεθεί σε εφαρμογή. Αναμένεται η έκδοση του κανονισμού σχετικά με τις άμεσες εμπορικές συναλλαγές με το βόρειο τμήμα της Κύπρου, που προτάθηκε από την Επιτροπή. Για την ταχεία έκδοσή του απαιτούνται αυξημένες προσπάθειες και πνεύμα συνδιαλλαγής.

5.2. Υποψήφιες χώρες

Κροατία

Το 2006, η Κροατία εξακολουθεί να σημειώνει πρόοδο όσον αφορά τα πολιτικά και τα οικονομικά κριτήρια και το κεκτημένο, καθώς και την εφαρμογή της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Οι κύριες προκλήσεις για το 2007 είναι η συνέχιση της προόδου και η επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων, ιδίως στους βασικούς τομείς της δικαιοσύνης και της δημόσιας διοίκησης, η καταπολέμηση της διαφθοράς και οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Η Κροατία πρέπει να διατηρήσει την πορεία της για την προσχώρηση στην ΕΕ με τη σχολαστική εφαρμογή των υποχρεώσεών της, π.χ. στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και των ακινήτων. Πρέπει να συνεχίσει το πρόγραμμα εναρμόνισης της νομοθεσίας και να ενισχύσει τη διοικητική της ικανότητα.

Οι σχέσεις καλής γειτονίας και η περιφερειακή συνεργασία εξακολουθούν να είναι ζωτικής σημασίας και πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην εξεύρεση λύσεων σε εκκρεμή διμερή ζητήματα, ειδικότερα όσον αφορά τον καθορισμό των συνόρων. Άλλα θέματα που χρήζουν προσοχής είναι τα δικαιώματα των μειονοτήτων η παλιννόστηση των προσφύγων.

Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Κροατία ξεκίνησαν ικανοποιητικά. Η Κροατία, μετά την αναλυτική εξέταση, έλαβε σημαντικά μέτρα σε πολλούς τομείς προκειμένου να προσαρμόσει τη νομοθεσία της. Τώρα έχει αναλάβει την ανάπτυξη της απαιτούμενης διοικητικής ικανότητας. Με βάση την πρόοδο αυτή, και υπό την προϋπόθεση ότι η Κροατία θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τις ανωτέρω προκλήσεις, οι διαπραγματεύσεις αναμένεται να συνεχιστούν με ικανοποιητικούς ρυθμούς.

Τουρκία

Το 2006, η Τουρκία εξακολουθεί να σημειώνει πρόοδο στις μεταρρυθμίσεις της, ιδίως όσον αφορά την πρόσφατη έγκριση ορισμένων τμημάτων της 9ης δέσμης μεταρρυθμίσεων. Επιπλέον, έχει σημειωθεί γενική μείωση των αναφερόμενων περιπτώσεων βασανιστηρίων και βάνανσης μεταχείρισης σύμφωνα με την αρχή της μηδενικής ανοχής, ακόμη και αν η κατάσταση στο νοτιοανατολικό τμήμα συνεχίζει από την άποψη αυτή να παραμένει προβληματική. Εντούτοις, ο ρυθμός των μεταρρυθμίσεων έχει επιβραδυνθεί. Το 2007, πρέπει να καταβληθούν επίμονες προσπάθειες για να επεκταθούν οι μεταρρυθμίσεις σε ολόκληρη την Τουρκία. Η ελευθερία έκφρασης πρέπει να διασφαλιστεί χωρίς καθυστέρηση με την κατάργηση ή την τροποποίηση του άρθρου 301 του ποινικού κώδικα και γενικότερα με την εναρμόνιση της νομοθεσίας με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Εκτός από την ελευθερία έκφρασης, χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την ενίσχυση της ελευθερίας θρησκευματος, των δικαιωμάτων των γυναικών, των δικαιωμάτων των μειονοτήτων και των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων. Ο πολιτικός και δημοκρατικός έλεγχος του στρατού πρέπει να διασφαλιστεί, και η επιβολή του νόμου και η δικαστική πρακτική πρέπει να εναρμονιστούν ακόμη περισσότερο με το πνεύμα των μεταρρυθμίσεων. Παράλληλα, η Τουρκία πρέπει να επιλύσει τα σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας και να διασφαλίσει ότι ο κουρδικός λαός απολαύει πλήρως των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του. Η εταιρική σχέση για την προσχώρηση, η οποία εγκρίθηκε τον Ιανουάριο του 2006, αποτελεί το μέτρο υπολογισμού της προόδου των μεταρρυθμίσεων. Βασικό παραμένει και το θέμα της δημιουργίας σχέσεων καλής γειτονίας. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενότερα την εκπλήρωση των πολιτικών κριτηρίων.

Όπως αναφέρεται στη δήλωση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, η ΕΕ ελπίζει ότι η Τουρκία θα διασφαλίσει την πλήρη, άνευ διακρίσεων εφαρμογή του πρόσθετου πρωτοκόλλου της συμφωνίας της Άγκυρας και την άρση όλων των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, καθώς και των περιορισμών στα μέσα μεταφοράς. Η μη εφαρμογή των υποχρεώσεων της στο ακέραιο θα επηρεάσει τη γενική πρόοδο των διαπραγματεύσεων. Σε περίπτωση που η Τουρκία δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της, η Επιτροπή θα διατυπώσει σχετικές συστάσεις πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου. Επίσης, σύμφωνα με την εταιρική σχέση για την προσχώρηση, είναι ουσιαστικό να λάβει η Τουρκία το συντομότερο δυνατό συγκεκριμένα μέτρα για την εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Με την παραχώρηση του καθεστώτος υπονήφιας χώρας στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Δεκέμβριο του 2005, αναγνωρίστηκε η επιτυχία των μεταρρυθμίσεων στη χώρα αυτή. Επίσης, με τον τρόπο αυτό η χώρα ενθαρρύνεται να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις της προς την υλοποίηση της ευρωπαϊκής της προοπτικής.

Η πρόοδος της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας συνεχίστηκε αν και με βραδύτερους ρυθμούς το 2006. Οι εκλογές του Ιουλίου πραγματοποιήθηκαν εν γένει σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Οι ελλείψεις που παρατηρήθηκαν πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυβέρνηση αφορούν ειδικότερα τη μεταρρύθμιση της αστυνομίας και του δικαστικού συστήματος, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την πλήρη εφαρμογή της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Η συνέχιση της εφαρμογής της

συμφωνίας της Οχρίδας παραμένει σημαντική για τη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για τις μεταρρυθμίσεις. Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν τα επόμενα χρόνια με βάση τη συνεργασία και την πολιτική συναίνεση. Γενικά, πρέπει να εξεταστεί κατά προτεραιότητα η επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων σε βασικούς τομείς, προκειμένου να προχωρήσει η ενταξιακή διαδικασία.

5.3. Δυνάμει υποψήφιες χώρες

Αλβανία

Η Αλβανία εξακολουθεί να συμβάλλει στη σταθερότητα της περιοχής, ιδίως μέσω της μετρημένης στάσης της όσον αφορά την κατάσταση των γειτονικών χωρών. Οι σχέσεις της ΕΕ με την Αλβανία εξελίχθηκαν με την υπογραφή το τρέχον έτος της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Τώρα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην εφαρμογή της ενδιάμεσης συμφωνίας, η οποία θα τεθεί σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2006, και η οποία επικεντρώνεται σε εμπορικά θέματα. Χάρη στην υποστήριξη της ΕΕ, η Αλβανία θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της πολιτικής, δικαστικής και οικονομικής μεταρρύθμισης, καθώς και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Τα ζητήματα αυτά θα αποτελέσουν τους μελλοντικούς τομείς προτεραιότητας.

Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Η ευρωπαϊκή προοπτική είναι η κοινή συνισταμένη που ενθαρρύνει όλα τα μέρη στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη να πραγματοποιήσουν πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις, όπως τη μεταρρύθμιση της αστυνομίας. Η πλήρης συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία αποτελεί βασικό όρο για την προσέγγιση της χώρας με την ΕΕ. Η αποχώρηση του Γραφείου του Υπατου Εκπροσώπου θα δώσει την ευκαιρία στο λαό και στους θεσμούς της χώρας να αναλάβουν ακόμη περισσότερο την ευθύνη της κοινής πορείας τους. Με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, και με την εφαρμογή της, θα ενισχυθεί η ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις, οι διαπραγματεύσεις αυτές μπορεί να ολοκληρωθούν σε λίγους μήνες. Η συνταγματική εξέλιξη είναι ουσιαστικής σημασίας για την οικοδόμηση ενός περισσότερο λειτουργικού, βιώσιμου και δημοκρατικού κράτους. Η ΕΕ πρέπει να εξετάσει το θέμα της μελλοντικής της εκπροσώπησης στη χώρα μετά την αποχώρηση του Γραφείου του Υπατου Εκπροσώπου.

Μαυροβούνιο

Το Μαυροβούνιο κέρδισε την ανεξαρτησία του τον Ιούνιο του 2006 μετά από ελεύθερο και δίκαιο δημοψήφισμα υπό όρους που συμφωνήθηκαν με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μετά την ανεξαρτησία του, το Μαυροβούνιο άρχισε διαπραγματεύσεις για τη σύναψη χωριστής συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης (ΣΣΣ), στο πλαίσιο νέων οδηγιών που εγκρίθηκαν χωρίς καθυστέρηση από το Συμβούλιο. Δεσμευόμενο με την ΕΕ, το Μαυροβούνιο έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της συγκρότησης κράτους μέσα στο σταθερό και ασφαλές περιβάλλον της προενταξιακής διαδικασίας.

Είναι σημαντικό να διατηρηθεί ο ρυθμός των μεταρρυθμίσεων και να συνεχιστεί η συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη ΣΣΣ τους προσεχείς μήνες. Το Μαυροβούνιο πρέπει ακόμη να ενισχύσει κατάλληλα τους θεσμούς του προκειμένου να προχωρήσει. Οι βασικές ενέργειες που πρέπει να αναλάβει καθορίζονται

στην ευρωπαϊκή εταιρική σχέση που προτείνεται παράλληλα με την παρούσα ανακοίνωση. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη δικαστική μεταρρύθμιση και στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς. Το Μαυροβούνιο πρέπει να αναβαθμίσει τη διοικητική του ικανότητα ενόψει της εφαρμογής της ΣΣΣ.

Σερβία

Η Σερβία είναι αξιέπαινη για την υπεύθυνη προσέγγιση που υιοθέτησε μετά την ανεξαρτησία του Μαυροβουνίου. Το νέο Σύνταγμα αναμένεται να προλειάνει το έδαφος για την ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης της χώρας. Η Σερβία έχει κατορθώσει με επιτυχία να διασφαλίσει τη μακροοικονομική σταθερότητα, να συνεχίσει την ιδιωτικοποίηση και να προσελκύσει άμεσες ξένες επενδύσεις. Στο θέμα της οικονομικής ολοκλήρωσης με την ΕΕ υπήρξε πρόοδος. Σημειώθηκε επίσης πρόοδος στον τομέα της διοικητικής μεταρρύθμισης. Κατά τις διαπραγματεύσεις με την ΕΕ για τη σύναψη συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης (ΣΣΣ), η κυβέρνηση της Σερβίας κατέδειξε την αξιόλογη θεσμική της ικανότητα. Αυτό είναι καλός οίονος για την ικανότητα της Σερβίας να συμπορευτεί με τις άλλες χώρες της περιοχής στην πορεία προς την ΕΕ, μόλις εκπληρώσει τους όρους για την επανέναρξη της διαπραγματεύσεως της ΣΣΣ.

Η Επιτροπή δεν υποτιμά το μέγεθος των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Σερβία στις τρέχουσες πολιτικές συνθήκες. Η Σερβία πρέπει να υιοθετήσει εποικοδομητική προσέγγιση στο θέμα του Κοσσυφοπεδίου. Η προοπτική μιας ενδεχόμενης προσχώρησης στην ΕΕ πρέπει να είναι πιστευτή και ορατή στον σερβικό λαό με την έγκαιρη επανάληψη και την ταχεία ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, μόλις η Σερβία εκπληρώσει τον όρο της πλήρους συνεργασίας με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία. Η ΕΕ καταβάλλει επίσης προσπάθειες για να εντάξει τον σερβικό λαό στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι με διευκολύνσεις σε θέματα θεώρησης⁵ και ενθαρρύνοντας τη Σερβία να συμμετέχει πληρέστερα σε κοινοτικά προγράμματα στον εκπαιδευτικό, τον ερευνητικό και τον πολιτιστικό τομέα.

Κοσσυφοπέδιο⁶

Η ΕΕ διατηρεί πάντα σχέσεις με το Κοσσυφοπέδιο, με την παροχή στήριξης, την παρακολούθηση των προτύπων και τη συνεργασία με την εκεί αποστολή των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και με την υποστήριξη της διαδικασίας για το καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου, υπό την αιγίδα του ειδικού απεσταλμένου του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, κ. Martti Ahtisaari. Η ΕΕ αναμένεται να διαδραματίσει βασικό ρόλο για τη διαδικασία σχετικά με το καθεστώς και την εφαρμογή του, μόλις εγκριθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Η διευθέτηση του καθεστώτος πρέπει να είναι σαφής από πολιτική και νομική άποψη και να θέτει μια προοπτική για τη μελλοντική εξέλιξη του Κοσσυφοπεδίου. Το θέμα του καθεστώτος του Κοσσυφοπεδίου είναι ειδικής φύσεως και, ως εκ τούτου, δεν υπάρχει προηγούμενο.

Με αυτόν τον τρόπο θα δοθεί νέα ώθηση στις αρχές του Κοσσυφοπεδίου να συνεχίσουν τις μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται στους βασικούς τομείς του κράτους δικαίου, της οικονομίας και της δημόσιας διοίκησης και να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την επιτυχή μεταφορά αρμοδιοτήτων από την αποστολή των Ηνωμένων Εθνών στις αρχές του

⁵ Βλ. σελίδα 10 για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τις διευκολύνσεις σε θέματα θεώρησης.

⁶ Με βάση το ψήφισμα 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Κοσσυφοπεδίου. Τα δικαιώματα των μειονοτήτων παραμένουν ζωτικό θέμα, όπως και η συμμετοχή των μειονοτήτων στους θεσμούς του Κοσσυφοπεδίου.

Η ευρωπαϊκή προοπτική έχει τον σημαντικό ρόλο να τροφοδοτεί όλα τα ενεχόμενα μέρη με το όραμα ενός κοινού μέλλοντος ως μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση, η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Η πολιτική διεύρυνσης της ΕΕ εξακολουθεί να βασίζεται στις τρεις αρχές της παγίωσης, των προϋποθέσεων και της επικοινωνίας. Η ΕΕ τηρεί τις δεσμεύσεις της έναντι των χωρών που διανύουν ήδη την ενταξιακή διαδικασία, αλλά είναι προσεκτική όσον αφορά την ανάληψη νέων δεσμεύσεων. Ο ρυθμός της ενταξιακής διαδικασίας εξαρτάται από τον ρυθμό των μεταρρυθμίσεων στην εκάστοτε υποψήφια χώρα.
2. Η τρέχουσα στρατηγική για τη διεύρυνση, σε συνδυασμό με τρόπους και μέσα για τη διασφάλιση της ικανότητας της ΕΕ να ενσωματώνει νέα μέλη, αποτελεί τη βάση για μια ανανεωμένη συναίνεση για τη διεύρυνση.
3. Η ικανότητα της ΕΕ να ενσωματώνει νέα μέλη καθορίζεται από δύο παράγοντες:
 - τη διατήρηση του ρυθμού ενίσχυσης και εμβάθυνσης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης εξασφαλίζοντας τη λειτουργική ικανότητα της ΕΕ. Αυτό είναι προς το συμφέρον τόσο των σημερινών όσο και των μελλοντικών πολιτών της ΕΕ,
 - την εγγύηση ότι οι υποψήφιοι χώρες είναι έτοιμες κατά την προσχώρηση να αναλάβουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους με την εκπλήρωση των αυστηρών όρων που τους επιβάλλονται. Αυτό αξιολογείται από την Επιτροπή με βάση αυστηρά κριτήρια.
4. Η ενταξιακή ικανότητα της ΕΕ επανεξετάζεται σε όλα τα βασικά στάδια της ενταξιακής διαδικασίας. Η Επιτροπή, στη γνώμη που διατυπώνει σχετικά με τις αιτήσεις προσχώρησης και κατά τη διάρκεια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, προβαίνει σε ανάλυση των επιπτώσεων της προσχώρησης σε βασικούς τομείς πολιτικής. Με τον τρόπο αυτό τα κράτη μέλη θα μπορούν να καθορίζουν κοινές θέσεις της ΕΕ για τη διαπραγμάτευση των αντίστοιχων κεφαλαίων, καθώς και, ενδεχομένως, μεταβατικές περιόδους ή άλλες ρυθμίσεις.
5. Κατά την εκτίμηση των δημοσιονομικών επιπτώσεων μελλοντικών διευρύνσεων, η Επιτροπή εξετάζει τις επιπτώσεις στις βασικές πολιτικές, ειδικότερα, τη γεωργική πολιτική και την πολιτική συνοχής.
6. Η ΕΕ πρέπει να εγγυηθεί ότι μπορεί να διατηρεί και να εμβαθύνει την ανάπτυξή της και παράλληλα να συνεχίζει το πρόγραμμα διεύρυνσης. Χρειάζεται θεσμική μεταρρύθμιση για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων μιας διευρυμένης ΕΕ. Αναμένεται ότι νέα θεσμική συμφωνία θα έχει επιτευχθεί μέχρις ότου το επόμενο νέο μέλος είναι έτοιμο να προσχωρήσει στην Ένωση.

7. Η Επιτροπή θα βελτιώσει ακόμη περισσότερο την ποιότητα της ενταξιακής διαδικασίας. Μπορούν να ορίζονται κριτήρια αναφοράς για το άνοιγμα και το κλείσιμο κεφαλαίων διαπραγμάτευσης τα οποία θα αποτελούν αφορμή για την αναστολή ή την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων σε επιμέρους κεφάλαια. Τα αποτελέσματα του πολιτικού και του οικονομικού διαλόγου θα τροφοδοτούν την ενταξιακή διαδικασία. Τα δυσεπίλυτα θέματα, όπως η δικαστική μεταρρύθμιση και η καταπολέμηση της διαφθοράς, πρέπει να εξετάζονται στην αρχή της ενταξιακής διαδικασίας.
8. Για να ενισχύσει τη διαφάνεια, η Επιτροπή συνιστά τη δημοσίευση των βασικών εγγράφων διαπραγμάτευσης, καθώς και της ανάλυσης των επιπτώσεων, των αναλυτικών εκθέσεων, των κριτηρίων αναφοράς για το άνοιγμα κεφαλαίων και των κοινών θέσεων της ΕΕ για τις διαπραγματεύσεις.
9. Η υποστήριξη της διεύρυνσης από την κοινή γνώμη είναι ζωτικής σημασίας. Η διατήρηση της αυστηρότητας της διαδικασίας και του απαρέγκλιτου των κανόνων είναι ουσιαστική για την εξασφάλιση της εν λόγω υποστήριξης. Το ίδιο και η εμπιστοσύνη για την ενταξιακή ικανότητα της ΕΕ. Πρέπει επίσης να υπάρχει μεγαλύτερη επικοινωνία σε θέματα διεύρυνσης. Είναι σημαντικό να ακούγονται οι πολίτες, να επιλύονται τα προβλήματά τους μέσω των κατάλληλων πολιτικών και να παρέχεται τεκμηριωμένη πληροφόρηση. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Η Επιτροπή θα ενεργήσει από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, και την κοινωνία των πολιτών.
10. Η Κροατία έχει κάνει μια καλή αρχή στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Μετά τη διαδικασία αναλυτικής εξέτασης, η χώρα έχει προοδεύσει σημαντικά σε πολλούς τομείς για την προσαρμογή της νομοθεσίας της και τώρα αναπτύσσει την απαιτούμενη διοικητική ικανότητα. Ωστόσο, η Κροατία πρέπει να καταβάλλει ακόμη μεγαλύτερες προσπάθειες για να αντιμετωπίσει βασικές προκλήσεις όπως η δικαστική μεταρρύθμιση, η καταπολέμηση της διαφθοράς και η οικονομική μεταρρύθμιση, καθώς και να συνεχίσει την πλήρη συνεργασία της με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία. Η διατήρηση σχέσεων καλής γειτονίας και η περιφερειακή συνεργασία παραμένουν ζωτικής σημασίας.
11. Η Τουρκία εξακολουθεί να πληροί σε ικανοποιητικό βαθμό τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και συνεχίζει τις πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Εντούτοις, το παρελθόν έτος, σημειώθηκε μια επιβράδυνση. Πρέπει να καταβληθούν μεγάλες προσπάθειες ιδίως στον τομέα της ελευθερίας έκφρασης. Προσπάθειες απαιτούνται ακόμη όσον αφορά τα δικαιώματα των μη μουσουλμανικών θρησκευτικών κοινοτήτων, τα δικαιώματα των γυναικών, τα συνδικαλιστικά δικαιώματα και τον έλεγχο του στρατού εκ μέρους των πολιτικών αρχών. Η Τουρκία μπορεί να θεωρηθεί ως λειτουργούσα οικονομία της αγοράς και έχει βελτιώσει την ικανότητά της να αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους. Η διατήρηση σχέσεων καλής γειτονίας παραμένει ζωτικής σημασίας.

12. Όπως αναφέρεται στη δήλωση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, η ΕΕ ελπίζει ότι η Τουρκία θα διασφαλίσει την πλήρη, άνευ διακρίσεων εφαρμογή του πρόσθετου πρωτοκόλλου της συμφωνίας της Άγκυρας και την άρση όλων των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, καθώς και των περιορισμών στα μέσα μεταφοράς. Η μη εφαρμογή των υποχρεώσεων της στο ακέραιο θα επηρεάσει τη γενική πρόοδο των διαπραγματεύσεων. Σε περίπτωση που η Τουρκία δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της, η Επιτροπή θα διατυπώσει σχετικές συστάσεις πριν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου. Επίσης, σύμφωνα με την εταιρική σχέση για την προσχώρηση, είναι ουσιαστικό να λάβει η Τουρκία το συντομότερο δυνατό συγκεκριμένα μέτρα για την εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.
13. Με την παραχώρηση του καθεστώτος υπονήφιας χώρας στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Δεκέμβριο του 2005, αναγνωρίστηκε η επιτυχία των μεταρρυθμίσεων στη χώρα αυτή. Η πρόοδος της χώρας συνεχίστηκε το 2006 αν και με βραδύτερους ρυθμούς. Όλες οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων έχουν πραγματοποιήσει πρόοδο μετά την έκδοση το παρελθόν έτος του χάρτη πορείας από την Επιτροπή. Κάθε χώρα σημειώνει τη δική της πρόοδο. Το θετικό ιστορικό μιας χώρας όσον αφορά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της στο πλαίσιο των συμφωνιών σταθεροποίησης και σύνδεσης (περιλαμβανομένων των εμπορικών διατάξεων) αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξέταση από την ΕΕ οιασδήποτε αίτησης προσχώρησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Ειδική έκθεση σχετικά με την ικανότητα της ΕΕ να εντάξει νέα μέλη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ειδική αυτή έκθεση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εγγράφου στρατηγικής του 2006 για τη διεύρυνση. Σύμφωνα με αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, κατά τη σύνοδό του που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο 2006, επικεντρώνεται σε μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα θέματα που αφορούν την ικανότητα της ΕΕ να ενσωματώνει νέα μέλη. Η προσέγγιση την οποία προωθεί φιλοδοξεί να εξασφαλίσει ότι η Ένωση μπορεί να διατηρεί και να εμβαθύνει την πολιτική και θεσμική εξέλιξή της και παράλληλα να συνεχίζει την υλοποίηση ενός προγράμματος διεύρυνσης με σημαντικότερες προκλήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το 1993, στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κοπεγχάγης αναφέρθηκε ότι "η ικανότητα της Ένωσης να απορροφήσει νέα μέλη χωρίς να επιβραδυνθεί η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αποτελεί ένα άλλο σημαντικό θέμα που αφορά τόσο την Ένωση όσο και τις υποψήφιες χώρες". Όπως καθορίστηκε στο έγγραφο στρατηγικής της Επιτροπής για το 2005 και επιβεβαιώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2006, ο ρυθμός διεύρυνσης πρέπει να λάβει υπόψη την ενταξιακή ικανότητα της ΕΕ.

Η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει την ικανότητα διατήρησης και εμβάθυνσης της ανάπτυξής της και παράλληλα να συνεχίζει το πρόγραμμα διεύρυνσης. Η θεσμική μεταρρύθμιση είναι απαραίτητη για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων της διευρυμένης ΕΕ. Αναμένεται να έχει επιτευχθεί νέα θεσμική συμφωνία μέχρις ότου το επόμενο νέο κράτος είναι έτοιμο να προσχωρήσει στην Ένωση.

Διεύρυνση σημαίνει συμμετοχή σε ένα σχέδιο που βασίζεται σε κοινές αξίες, πολιτικές και θεσμούς. Η Ένωση πρέπει να διασφαλίσει ότι μπορεί να διατηρήσει την ικανότητά της να ενεργεί και να αποφασίζει σύμφωνα με μια δίκαιη ισορροπία στα θεσμικά όργανα, να τηρεί τους δημοσιονομικούς περιορισμούς και να εφαρμόζει φιλόδοξες και κοινές πολιτικές που λειτουργούν ικανοποιητικά και επιτυγχάνουν τους στόχους τους.

Η απορροφητική ικανότητα της ΕΕ ή, μάλλον, η ενταξιακή ικανότητα, καθορίζεται από την ανάπτυξη των πολιτικών και των θεσμών της ΕΕ, καθώς και από τη μεταβολή των αιτούντων σε καλά προετοιμασμένα κράτη μέλη. Η ικανότητα των δυνάμει μελλοντικών μελών να προσχωρήσουν στην Ένωση αξιολογείται σχολαστικά βάσει αυστηρών κριτηρίων. Η ενταξιακή ικανότητα συνίσταται στη δυνατότητα της ΕΕ να εντάξει νέα μέλη σε μια δεδομένη στιγμή ή περίοδο χωρίς να διακυβευθούν οι πολιτικοί στόχοι της που καθορίζονται από τις συνθήκες. Πρόκειται συνεπώς πάνω απ' όλα για λειτουργική έννοια. Η Επιτροπή στο μέλλον θα προβαίνει σε ανάλυση των επιπτώσεων σε όλα τα βασικά στάδια της ενταξιακής διαδικασίας. Κατά την κατάρτιση αυτών των αναλύσεων θα λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χώρας.

Η ΕΕ έχει διευρυνθεί πέντε φορές και από έξι μέλη έχει φθάσει τα 25 και σύντομα θα περιλαμβάνει 27. Οι διευρύνσεις αυτές συνέβαλαν σημαντικά στην ενοποίηση της Ευρώπης, προωθώντας τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη σταθερότητα στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Προώθησαν επίσης την ανάπτυξη νέων ευρωπαϊκών πολιτικών, στον τομέα της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, των εξωτερικών σχέσεων και της περιβαλλοντικής προστασίας. Παράλληλα, αναπτύχθηκε η εσωτερική αγορά, ο χώρος Σένγκεν και το ευρώ. Με την πέμπτη διεύρυνση το 2004, η οποία θα ολοκληρωθεί σύντομα με την προσχώρηση

της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, η ΕΕ απέκτησε μεγαλύτερο βάρος παγκοσμίως και δημιουργήθηκαν οικονομικά οφέλη σε θέματα εμπορίου, επενδύσεων και οικονομικής ανάπτυξης. Παράλληλα, η ΕΕ συνεχίζει να χαράσσει και να εφαρμόζει νέες πολιτικές, π.χ. στον τομέα της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας. Η διεύρυνση της ΕΕ εξελίχθηκε παράλληλα με την εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το τρέχον πρόγραμμα διεύρυνσης είναι σύμφωνο με μια στρατηγική που βασίζεται στις τρεις θεμελιώδεις αρχές της παγίωσης, των προϋποθέσεων και της επικοινωνίας. Καλύπτει τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και την Τουρκία οι οποίες βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια της πορείας τους προς την ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έδωσε στις χώρες αυτές σαφή προοπτική προσχώρησης στην ΕΕ εφόσον εκπληρώσουν τους απαιτούμενους όρους. Η ΕΕ τηρεί τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει έναντι των χωρών που συμμετέχουν ήδη στη διαδικασία αλλά είναι προσεκτική όσον αφορά την ανάληψη νέων δεσμεύσεων.

Προς το παρόν, δεν φαίνεται πιθανή η ταυτόχρονη προσχώρηση στο μέλλον μεγάλης ομάδας χωρών. Οι υποψήφιοι και οι δυνάμει υποψήφιοι έχουν μεγάλες διαφορές όσον αφορά την πολιτική και οικονομική τους ανάπτυξη και τη διοικητική ικανότητα. Είναι πιθανό να πραγματοποιηθούν και άλλες προσχωρήσεις μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, λαμβάνοντας υπόψη τις σημερινές ενταξιακές προετοιμασίες.

Η ΕΕ μπορεί να υποδεχθεί με επιτυχία νέες χώρες υπό τον όρο ότι η ανάπτυξή της συνεχίζεται ομαλά και οι υποψήφιες χώρες δύνανται να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους ως κράτη μέλη. Οι πολίτες της ΕΕ πρέπει επίσης να είναι έτοιμοι για μελλοντικές διευρύνσεις, και να κατανοούν πληρέστερα τα θέματα που διακυβεύονται. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η δημοκρατική νομιμότητα της διαδικασίας σε επίπεδο κοινής γνώμης. Συνεπώς, η προσέγγιση που προωθεί το παρόν έγγραφο βασίζεται στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- τη διασφάλιση της ικανότητας της ΕΕ να διατηρήσει το ρυθμό της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης,
- τη διασφάλιση της εκπλήρωσης των καθορισθέντων αυστηρών όρων από τις υποψήφιες χώρες,
- τη βελτίωση της επικοινωνίας.

Τα τελευταία χρόνια έχει τεθεί το θέμα των τελικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή έχει καταλήξει σε ορισμένα συμπεράσματα. Ο όρος "ευρωπαϊκός" συνδυάζει ορισμένα γεωγραφικά, ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία τα οποία συνθέτουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα. Η κοινή εμπειρία σε ιδέες, αξίες και ιστορικές αλληλεπιδράσεις δεν μπορεί να συμπυκνωθεί σε μια απλή διαχρονική φόρμουλα και υποβάλλεται σε επανεξέταση από τις επόμενες γενεές.

Η νομική βάση της διεύρυνσης είναι το άρθρο 49 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ορίζει ότι *"Κάθε ευρωπαϊκό κράτος το οποίο σέβεται τις αρχές που καθορίζονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Ένωσης"*. Εντούτοις, η διάταξη αυτή της συνθήκης δεν σημαίνει ότι όλες οι ευρωπαϊκές χώρες πρέπει να υποβάλουν αίτηση ή ότι η ΕΕ υποχρεούται να εγκρίνει όλες τις αιτήσεις που της υποβάλλονται. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζεται πρώτον και κύριον από τις αξίες της.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η Ένωση, με την ευκαιρία των προηγούμενων διευρύνσεων, έχει αξιολογήσει την ικανότητά της να απορροφά νέα μέλη. Οι γνώμες της Επιτροπής σχετικά με τις αιτήσεις προσχώρησης χρησίμευσαν ως βάση στο Συμβούλιο για να αποφασίσει για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Στις εν λόγω γνώμες, αναλύεται η ικανότητα των υποψηφίων να αναλαμβάνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους καθώς και να αποδεχθούν τις πολιτικές της ΕΕ. Κατά τις πρώτες τέσσερις διευρύνσεις, οι γνώμες περιλάμβαναν και γενική ανάλυση των επιπτώσεων της προσχώρησης στην Ένωση σε τομείς όπως η λειτουργία της εκ περιτροπής προεδρίας του Συμβουλίου, οι εκτιμήσεις των καθαρών χρηματοδοτικών μεταβιβάσεων βάσει των κοινών πολιτικών, ή η προσθήκη επίσημων κοινοτικών γλωσσών.

Η Επιτροπή, το 2004, εξέδωσε μια μελέτη σχετικά με τα ζητήματα που θέτει η ενδεχόμενη προσχώρηση της Τουρκίας, μαζί με τις συστάσεις της για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Σύμφωνα με την εν λόγω μελέτη, οι απαιτούμενες ενταξιακές προετοιμασίες αναμένεται να διαρκέσουν μια δεκαετία. Παρουσίασε εκτιμήσεις των δημοσιονομικών επιπτώσεων της προσχώρησης της Τουρκίας και προσδιόρισε τους τομείς στους οποίους θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ιδιαίτερες προκλήσεις: πρόκειται για τους τομείς της γεωργίας, της συνοχής, της ενέργειας, της μετανάστευσης, των εξωτερικών συνόρων και της εξωτερικής πολιτικής.

Κατά την προετοιμασία των προηγούμενων διευρύνσεων, η Επιτροπή εξέτασε σε χωριστά έγγραφα στρατηγικής τις επιπτώσεις που θα έχουν για την ΕΕ ορισμένα θέματα που είναι κοινά σε διάφορες αιτήσεις προσχώρησης. Η Επιτροπή υπογράμμισε ότι η ενίσχυση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, η προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης και η ανάπτυξη κοινών πολιτικών αποτελούν προϋποθέσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το 1997, η Επιτροπή υπολόγισε τις πιθανές επιπτώσεις της πέμπτης διεύρυνσης και πρότεινε δημοσιονομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις κατά την προετοιμασία για την προσχώρηση. Βασικός στόχος του προγράμματος "Agenda 2000" ήταν να εξασφαλίσει ότι οι πολιτικές της ΕΕ ήταν έτοιμες για διεύρυνση.

Από οικονομική άποψη, η ΕΕ είχε αρχίσει να προετοιμάζει την πέμπτη διεύρυνση μόλις το 1991, με την υπογραφή των πρώτων ευρωπαϊκών συμφωνιών με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Μετά την υπογραφή των συμφωνιών, η ΕΕ κατέστη σύντομα ο πρώτος εμπορικός εταίρος των χωρών αυτών. Το μεγαλύτερο μέρος του διμερούς εμπορίου βιομηχανικών αγαθών μεταξύ της ΕΕ και των εν λόγω χωρών ελευθερώθηκε πολύ πριν από την προσχώρηση, γεγονός που διευκόλυνε πολύ την οικονομική ολοκλήρωση.

Η οικονομική ολοκλήρωση με την Τουρκία διευκολύνεται με την τελωνειακή ένωση η οποία προωθεί τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις και τονώνει το δυναμισμό. Στα Δυτικά Βαλκάνια, η προετοιμασία των χωρών γίνεται μέσω των συμφωνιών σταθεροποίησης και σύνδεσης οι οποίες προβλέπουν τη σταδιακή ελευθέρωση του εμπορίου και την οικονομική βοήθεια. Η παράλληλη διεύρυνση και ο εκσυγχρονισμός της συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA) προλειαίνει το έδαφος για την προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Η εκτίμηση της ικανότητας της ΕΕ να ενσωματώνει νέα μέλη συνεχίστηκε κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Η Επιτροπή πρότεινε μέτρα αντιμετώπισης των επιπτώσεων της διεύρυνσης στα υφιστάμενα κράτη μέλη σε συγκεκριμένους τομείς πολιτικής. Κατά την

πέμπτη διεύρυνση, τα μέτρα αυτά περιελάμβαναν την κυκλοφορία των εργαζομένων και τις οδικές μεταφορές. Οι εκτιμήσεις της Επιτροπής όσον αφορά τους δημοσιονομικούς πόρους που απαιτούνται για τη χρηματοδότηση της πέμπτης διεύρυνσης αποτέλεσαν τη βάση για την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις γεωργικές πληρωμές.

Η Ένωση βοήθησε στην προετοιμασία των αιτουσών χωρών να αναλάβουν τις μελλοντικές υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους. Για την πέμπτη διεύρυνση καθιέρωσε προενταξιακή στρατηγική. Η στρατηγική αυτή συνίσταται στη στενή παρακολούθηση και υποβολή τακτικών εκθέσεων για τη πορεία κάθε χώρας, στον καθορισμό προτεραιοτήτων μέσω εταιρικών σχέσεων για την προσχώρηση και στη χορήγηση χρηματοδοτικής βοήθειας. Εκτεταμένες συμφωνίες σύνδεσης επέτρεψαν στα αιτούντα κράτη να αναλάβουν ορισμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με το κεκτημένο πριν από την προσχώρηση σε τομείς της ενιαίας αγοράς, όπως η πολιτική ανταγωνισμού, η πνευματική ιδιοκτησία, οι θαλάσσιες μεταφορές και η πιστοποίηση βιομηχανικών προϊόντων. Οι υποψήφιες χώρες συμμετείχαν σε οργανισμούς και επιτροπές της ΕΕ. Μετά την υπογραφή των συνθηκών για την προσχώρηση, οι προσχωρούσες χώρες συμμετείχαν ως παρατηρητές στη νομοθετική διαδικασία.

Η εν λόγω στρατηγική, η οποία είχε στόχο να συμβάλει στην κατάλληλη προετοιμασία των υποψήφιων χωρών, διευκόλυνε την ομαλή ενσωμάτωσή τους στην ΕΕ. Δύο έτη μετά την προσχώρηση, τα δέκα νέα κράτη μέλη έφθασαν σε εξαιρετικό επίπεδο συμμόρφωσης με τη νομοθεσία της ΕΕ, όπως υπογραμμίζεται στον πίνακα αποτελεσμάτων της Επιτροπής για την ενιαία αγορά και στις εκθέσεις περί εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου. Οι οικονομικές συνέπειες της προσχώρησής τους υπήρξαν θετικές. Τα θεσμικά όργανα εξακολούθησαν να λειτουργούν και να λαμβάνουν αποφάσεις, ενώ τα νέα μέλη διαδραμάτισαν ενεργό ρόλο.

Η Επιτροπή πραγματοποίησε μελέτη σχετικά με την οικονομική διάσταση της διεύρυνσης δύο χρόνια μετά την 1^η Μαΐου 2004. Σύμφωνα με τη μελέτη, η πείρα που αποκομίστηκε από τα δύο αυτά χρόνια υπήρξε πολύ θετική⁷. Η διεύρυνση προς ανατολάς τόνωσε την ανάπτυξη και δημιούργησε θέσεις απασχόλησης στην ευρωπαϊκή οικονομία. Η προσεκτική προετοιμασία της διεύρυνσης κατά τα προηγούμενα χρόνια συνέβαλε ουσιαστικά στην επίτευξη αυτού του αποτελέσματος.

Η πλειονότητα των πολιτών στην ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες υποστήριξε τη διεύρυνση. Ωστόσο, οι κίνδυνοι είναι πολλοί και η κοινή γνώμη διατηρεί κάποιες ανησυχίες και παρανοήσεις όσον αφορά τη διεύρυνση οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Η ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΕ ΣΗΜΕΡΑ

Η Ένωση πρέπει να διαβεβαιώσει ότι μπορεί να διατηρήσει την ικανότητά της να λειτουργεί, προς το συμφέρον των σημερινών και των μελλοντικών πολιτών της. Η αυστηρή διαχείριση της ενταξιακής διαδικασίας θα συνεχιστεί ενώ η Ένωση ετοιμάζεται, σε εσωτερικό επίπεδο, για νέες θεσμικές μεταρρυθμίσεις.

Το παρόν τμήμα καθορίζει μια μέθοδο για την αξιολόγηση, με βάση την κτηθείσα πείρα, των ικανοτήτων της Ένωσης ενόψει μελλοντικών διευρύνσεων.

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής – Διεύρυνση, δύο χρόνια μετά – Μια οικονομική επιτυχία – COM(2006) 200 της 03.05.2006.

Διασφάλιση της ικανότητας της ΕΕ να διατηρήσει το ρυθμό της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης

Η ικανότητα της Ένωσης να διατηρήσει το ρυθμό της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης με παράλληλες διευρύνσεις βασίζεται σε τρεις κύριες συνιστώσες: τους θεσμούς, τις κοινές πολιτικές και τον προϋπολογισμό. Η Ένωση πρέπει να διασφαλίσει τη συνέχιση της αποτελεσματικότητας των θεσμών της, την αποδοτικότητα των πολιτικών της και τη συνάφεια του προϋπολογισμού της με τους στόχους και τους δημοσιονομικούς πόρους της.

Θεσμοί

Η ΕΕ χρειάζεται νέες θεσμικές ρυθμίσεις όχι απλώς χάριν διεύρυνσης, αλλά για να μπορεί να λειτουργεί καλύτερα. Η Ένωση οφείλει να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα και την υπευθυνότητα των θεσμών της και των διαδικασιών λήψεως αποφάσεων, χάριν των σημερινών κρατών μελών καθώς και ενόψει μελλοντικών διευρύνσεων.

Κατά τις προηγούμενες διευρύνσεις, η ενσωμάτωση των προσχωρησάντων κρατών στους θεσμούς της ΕΕ αποτελούσε μέρος των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Οι απορρέουσες προσαρμογές των θεσμικών διατάξεων πραγματοποιούνταν στις αντίστοιχες συνθήκες προσχώρησης. Πριν από την τελευταία διεύρυνση πραγματοποιήθηκαν θεσμικές μεταρρυθμίσεις. Οι θεσμικές διατάξεις των συνθηκών για την προσχώρηση των δέκα νέων κρατών μελών το 2004, καθώς και της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, βασίζονται στη Συνθήκη της Νίκαιας.

Η Συνθήκη της Νίκαιας προβλέπει διατάξεις για την προσχώρηση μέχρι 27 κρατών μελών, ήτοι, μέχρι την προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Όμως, η Συνθήκη ορίζει ότι όταν η Ένωση θα περιλαμβάνει 27 κράτη μέλη, ο αριθμός των μελών της Επιτροπής είναι κατώτερος από τον αριθμό των κρατών μελών. Ο αριθμός των μελών της Επιτροπής ορίζεται ομόφωνα από το Συμβούλιο. Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται από την ημερομηνία ανάληψης των καθηκόντων της πρώτης Επιτροπής μετά την ημερομηνία προσχώρησης του εικοστού εβδόμου κράτους μέλους. Το Συμβούλιο αποφασίζει επίσης τις λεπτομέρειες εφαρμογής μιας εκ περιτροπής εναλλαγής σε ισότιμη βάση.

Η Συνθήκη της Νίκαιας δεν προβλέπει προσαρμογές στη σύνθεση και τη λειτουργία των άλλων θεσμικών οργάνων μιας Ένωσης με περισσότερα από 27 κράτη μέλη. Η κατανομή των εδρών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο είναι ουσιώδης για την ικανότητα λήψεως αποφάσεων της ΕΕ. Ως εκ τούτου, πριν από οιαδήποτε νέα διεύρυνση, η ΕΕ πρέπει να λαμβάνει αποφάσεις όσον αφορά το πεδίο και την ουσία των θεσμικών μεταρρυθμίσεων.

Η διεύρυνση αναμένεται να έχει επίσης πρακτικές συνέπειες στη λειτουργία των θεσμών όπως, π.χ. στη χρήση των γλωσσών. Ανάλυση των επιπτώσεων της διεύρυνσης στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα θα συμπεριληφθεί στις γνώμες της Επιτροπής σχετικά με κάθε μελλοντική αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ.

Αναμένεται ότι νέα θεσμική συμφωνία θα έχει επιτευχθεί μέχρι το ενδεχόμενο της προσχώρησης νέου κράτους μέλους στην Ένωση. Η βελτίωση της λειτουργίας της ΕΕ είναι προς το συμφέρον τόσο των μελλοντικών κρατών μελών όσο και της διευρυμένης Ένωσης.

Πολιτικές της ΕΕ

Οι προηγούμενες διευρύνσεις ενίσχυσαν τις κοινοτικές πολιτικές εφόσον νέα κράτη μέλη συνέβαλαν με τη δική τους εθνική πείρα και τις πολιτικές κατευθύνσεις στο ευρωπαϊκό εγχείρημα. Το ισχύον κεκτημένο, σε τομείς όπως οι πολιτική συνοχής, η γεωργία, η αλιεία, η περιβαλλοντική προστασία, οι εξωτερικές σχέσεις, η διαφάνεια, η λογοδοσία και η ευρωπαϊκή ιθαγένεια αντικατοπτρίζουν, εν μέρει, την επίδραση προηγούμενων διευρύνσεων. Ορισμένες κοινοτικές πολιτικές θα είχαν ακόμα μεγαλύτερα οφέλη αν επεκτείνονταν σε περισσότερες χώρες με τις κατάλληλες προϋποθέσεις, για παράδειγμα, η εσωτερική αγορά ή ο τομέας της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας.

Η Ένωση, όσο διευρύνεται, πρέπει να είναι σε θέση να συνεχίζει να εφαρμόζει και να αναπτύσσει κοινές πολιτικές σε όλους τους τομείς. Η ανάλυση των επιπτώσεων της διεύρυνσης στις κοινοτικές πολιτικές θα αναπτυχθεί περαιτέρω σε όλα τα βασικά στάδια της διαδικασίας διεύρυνσης.

Σε κάθε γνώμη που θα εκδίδει η Επιτροπή σχετικά με την αίτηση μιας χώρας για προσχώρηση την ΕΕ θα περιλαμβάνεται μελλοντικά ανάλυση των επιπτώσεων της εν λόγω προσχώρησης στις κοινοτικές πολιτικές. Το γεγονός αυτό θα αντικατοπτρίζεται και στο πλαίσιο των όρων αναφοράς που καθορίζονται για τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις.

Το πλαίσιο διαπραγμάτευσης με την Κροατία και την Τουρκία προβλέπει δέσμη μέτρων για να καταστεί δυνατή η ομαλή ένταξή τους στις πολιτικές της ΕΕ. Θεσπίζει ακόμη μέτρα για να εξασφαλιστεί η δέουσα λειτουργία των κοινοτικών πολιτικών μετά τη διεύρυνση, όπως μεταβατικές περιόδους, παρεκκλίσεις, ειδικές ρυθμίσεις και μόνιμες διασφαλίσεις.

Η Επιτροπή, κατά την εκτίμηση των δημοσιονομικών επιπτώσεων της διεύρυνσης, θα εξετάζει τις επιπτώσεις μελλοντικών διευρύνσεων στη γεωργική πολιτική και την πολιτική συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό θα ληφθεί υπόψη η μελλοντική εξέλιξη αυτών των πολιτικών.

Κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, η Επιτροπή θα προβαίνει σε ανάλυση των επιπτώσεων της διεύρυνσης σε βασικούς τομείς πολιτικής, όπως η κυκλοφορία των προσώπων, η διαχείριση των συνόρων, η γεωργία, η πολιτική συνοχής και οι μεταφορές. Παρόμοιες αναλύσεις θα πραγματοποιούνται στους τομείς της πολιτικής ενέργειας και της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, λαμβάνοντας υπόψη τα στρατηγικά κίνητρα διεύρυνσης της ΕΕ, ήτοι την αύξηση της σταθερότητας, τα πλεονεκτήματα της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας ή τη διασφάλιση της παροχής ενέργειας. Με τον τρόπο αυτό τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν τις κοινές θέσεις της ΕΕ για τη διαπραγμάτευση των αντίστοιχων κεφαλαίων, καθώς και, ενδεχομένως, μεταβατικές περιόδους ή άλλες ρυθμίσεις με πλήρη επίγνωση των πιθανών συνεπειών.

Προϋπολογισμός της ΕΕ

Η Ένωση πρέπει να είναι σε θέση να συνεχίσει τη βιώσιμη χρηματοδότηση των πολιτικών της. Οι επιπτώσεις της διεύρυνσης στον κοινοτικό προϋπολογισμό θα εξετάζονται προσεκτικά καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας διεύρυνσης. Η Επιτροπή, σε κάθε γνώμη που διατυπώνει σχετικά με την αίτηση χώρας για προσχώρηση στην ΕΕ θα προβαίνει σε εκτίμηση των δημοσιονομικών επιπτώσεων.

Πριν από κάθε προσχώρηση, η ΕΕ πρέπει να αποφασίζει σχετικά με τους απαιτούμενους δημοσιονομικούς πόρους. Σ' αυτή τη βάση, η Επιτροπή, στις ενδεχόμενες μελλοντικές ενταξιακές διαπραγματεύσεις, θα προτείνει δέσμη χρηματοδοτικών μέτρων. Η ανάλυση της Επιτροπής θα λαμβάνει υπόψη τόσο τις δημοσιονομικές πτυχές όσο και την ενίσχυση του οικονομικού δυναμισμού μετά τις προσχωρήσεις.

Να διασφαλιστεί ότι οι υποψήφιες χώρες πληρούν αυστηρά κριτήρια

Η τήρηση προϋποθέσεων είναι ένας από τους πυλώνες της στρατηγικής διεύρυνσης της Επιτροπής. Η κατάλληλη προετοιμασία των υποψήφιων χωρών διευκολύνει την ομαλή ένταξή τους στην ΕΕ. Είναι ζωτική η περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας των προετοιμασιών δεδομένου ότι το πεδίο των κοινοτικών δραστηριοτήτων έχει επεκταθεί. Αυτό δικαιολογεί την αυστηρή εφαρμογή όρων κατά το προενταξιακό στάδιο, και την πλήρη εκπλήρωση των απαιτήσεων σε κάθε στάδιο της ενταξιακής διαδικασίας.

Στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής, η Επιτροπή θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την πρόοδο κάθε χώρας που συμμετέχει στη διαδικασία διεύρυνσης. Η παρακολούθηση θα γίνεται με βάση τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια προσχώρησης καθώς και τα κριτήρια που αφορούν το κεκτημένο. Η Επιτροπή θα επικεντρώνει την προσοχή της στη δημιουργία των απαιτούμενων διαρθρώσεων για την εγκαθίδρυση του κράτους δικαίου. Αυτές περιλαμβάνουν τη διοικητική και τη δικαστική ικανότητα και την καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς. Τα θέματα αυτά πρέπει να εξετάζονται στο αρχικό στάδιο της προενταξιακής διαδικασίας.

Με βάση τα συμπεράσματά της, η Επιτροπή θα προτείνει βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο των εταιρικών σχέσεων για την προσχώρηση ή των ευρωπαϊκών εταιρικών σχέσεων με κάθε χώρα. Τα εν λόγω πλαίσια πολιτικής έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικά μέσα για τον καθορισμό προτεραιοτήτων κατά την προπαρασκευή της πέμπτης διεύρυνσης. Η Επιτροπή θα προτείνει τακτικές αναπροσαρμογές. Η χρηματοδοτική βοήθεια για την υποστήριξη των χωρών που συμμετέχουν στη διαδικασία διεύρυνσης θα επικεντρώνεται στις μεταρρυθμίσεις που θεωρούνται προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης. Η κοινοτική στήριξη των προετοιμασιών για την προσχώρηση θα καταστεί αποτελεσματικότερη χάρη στην καθιέρωση, το 2007, νέου ενιαίου χρηματοδοτικού μέσου το οποίο θα καλύπτει όλες τις προενταξιακές ανάγκες.

Οι συμφωνίες σύνδεσης με τις χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία διεύρυνσης διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο την προετοιμασία των χωρών αυτών. Η Επιτροπή θα ελέγχει την τήρηση των υποχρεώσεων. Το ικανοποιητικό ιστορικό όσον αφορά την εκπλήρωση διμερών υποχρεώσεων αποτελεί βασική προϋπόθεση κατά την εξέταση των αιτήσεων για προσχώρηση στην ΕΕ.

Η πρόοδος των ενταξιακών διαπραγματεύσεων θα καθορίζεται από την εκπλήρωση των ενταξιακών απαιτήσεων όπως καθορίζονται στα πλαίσια διαπραγμάτευσης, η οποία αξιολογείται με βάση την ικανότητα κάθε χώρας. Οι υποψήφιες χώρες πρέπει να επιδεικνύουν αποτελέσματα όσον αφορά την επίτευξη συγκεκριμένων κριτηρίων αναφοράς πριν από το άνοιγμα ή το κλείσιμο των κεφαλαίων διαπραγμάτευσης. Εάν δεν εκπληρούνται τα κριτήρια αναφοράς, είναι πιθανή η αναστολή ή η επανάληψη των διαπραγματεύσεων επί των συγκεκριμένων κεφαλαίων.

Στο μέλλον, η πρόοδος των πολιτικών μεταρρυθμίσεων θα συνδέεται στενότερα με τον ρυθμό των διαπραγματεύσεων. Τα αποτελέσματα του διαλόγου με τις χώρες όσον αφορά την ανάπτυξη της ικανότητας εκπλήρωσης των πολιτικών κριτηρίων για την προσχώρηση, θα τροφοδοτούν άμεσα τη διαδικασία διαπραγμάτευσης. Η Επιτροπή θα προετοιμάζει το διάλογο με τα κράτη μέλη και θα υποβάλλει τις προτάσεις της στα αντίστοιχα όργανα του Συμβουλίου. Στο πλαίσιο του Συμβουλίου έχουν ληφθεί νέα μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνεργασία των υπαλλήλων των κρατών μελών, αρμόδιων για την παρακολούθηση της προόδου των μεταρρυθμίσεων και των αρμόδιων υπαλλήλων για τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις στην ίδια ομάδα εργασίας.

Επιπλέον, το ισχύον πλαίσιο διαπραγμάτευσης προβλέπει κεφάλαιο για τη δικαστική εξουσία και τα θεμελιώδη δικαιώματα, βάσει του οποίου πρέπει να εξετάζονται πολιτικά ζητήματα. Με τον τρόπο αυτό, η πρόοδος σε ζωτικούς τομείς παρακολουθείται σχολαστικά. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις μπορούν να ανασταλούν σε περίπτωση σοβαρής και επανειλημμένης παραβίασης των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών καθώς και του κράτους δικαίου.

Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα του διαλόγου με τις χώρες όσον αφορά τις οικονομικές τους μεταρρυθμίσεις θα εισάγονται και αυτά στη διαδικασία διαπραγμάτευσης. Η Επιτροπή θα προετοιμάζει το διάλογο με τα κράτη μέλη και θα υποβάλλει τις προτάσεις της στα αντίστοιχα όργανα του Συμβουλίου. Ο εν λόγω διάλογος επικεντρώνεται στην εκπλήρωση των οικονομικών κριτηρίων και στη σύγκλιση με τις οικονομίες της ΕΕ. Πριν από την προσχώρηση, είναι σημαντικό οι υποψήφιες χώρες να είναι λειτουργούσες οικονομίες της αγοράς και ανταγωνιστικές στην εσωτερική αγορά. Η προενταξιακή βοήθεια θα επικεντρωθεί ειδικότερα στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Όπως το πλαίσιο διαπραγμάτευσης και ο καθορισμός κριτηρίων αναφοράς κατά το άνοιγμα ή το κλείσιμο κεφαλαίων διαπραγμάτευσης, τα μέτρα αυτά θα εξασφαλίσουν μια αυστηρή προσέγγιση στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις.

Ενώ οι χώρες είναι δυνατόν να επιθυμούν να καθορίζουν οι ίδιες την προθεσμία για την προσχώρηση προκειμένου να κατευθύνουν τις μεταρρυθμιστικές τους προσπάθειες, η ΕΕ πρέπει να απέχει από τον καθορισμό παρόμοιων προθεσμιών μέχρις ότου οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις πλησιάζουν προς την ολοκλήρωσή τους. Η ημερομηνία για την ολοκλήρωση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων θα εξαρτάται από την πρόοδο που έχει σημειώσει η ίδια η χώρα, και αυτό είναι μια αρχή που πρέπει να διατηρηθεί.

Βελτίωση της επικοινωνίας

Η δημοκρατική νομιμότητα παραμένει ζωτικής σημασίας για τη διαδικασία προσχώρησης της ΕΕ. Όλες οι βασικές αποφάσεις που οδηγούν στην προσχώρηση μιας χώρας λαμβάνονται με ομοφωνία από τις δημοκρατικά εκλεγμένες κυβερνήσεις των κρατών μελών και των υποψήφιων χωρών. Η απόφαση επικυρώνεται από τα εθνικά κοινοβούλια. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα μέλη του οποίου εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία, πρέπει να διατυπώσει σύμφωνη γνώμη.

Η δημοκρατική νομιμότητα χαρακτηρίζει μια Ευρώπη η οποία ακούει τις επιθυμίες των πολιτών της και επιλύει τα προβλήματά τους με τις κατάλληλες πολιτικές. Για κάθε πολιτική της, συμπεριλαμβανομένης της διεύρυνσης, η ΕΕ πρέπει να κερδίζει την υποστήριξη των πολιτών της. Η διατήρηση της αυστηρότητας της διαδικασίας και του απαρέγκλιτου των κανόνων είναι ουσιαστικής σημασίας για την εξασφάλιση αυτής της υποστήριξης. Το ίδιο και

η εμπιστοσύνη στην ενταξιακή ικανότητα της ΕΕ. Επιπλέον, η βελτίωση της επικοινωνίας είναι σημαντική συνιστώσα της πολιτικής διεύρυνσης της ΕΕ. Οι προηγούμενες διευρύνσεις έτυχαν γενικά υποστήριξης εκ μέρους της κοινής γνώμης, αφενός, αφετέρου όμως δημιούργησαν αμφιβολίες και παρανοήσεις. Οι πολίτες πρέπει να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι για μελλοντικές διευρύνσεις.

Η ΕΕ πρέπει να βελτιώσει την κοινοποίηση των πλεονεκτημάτων και των προκλήσεων της διεύρυνσης. Είναι κυρίως καθήκον των κρατών μελών και των υποψηφίων χωρών να εξηγούν και να υπερασπίζονται τις επιλογές που έχουν κάνει. Οι επικεφαλής των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών είναι τα πλέον κατάλληλα άτομα για να κατανοούν τα προβλήματα των υποστηρικτών τους και να επικοινωνούν άμεσα μαζί τους. Τα κράτη μέλη εκείνα τα οποία έχουν αναλάβει δεσμεύσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης πρέπει να εξηγούν στους πολίτες τους τα συγκεκριμένα αναμενόμενα οφέλη της διεύρυνσης. Η Επιτροπή θα ενεργεί από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τις ομάδες προβληματισμού, καθώς και την κοινωνία των πολιτών. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή θα βελτιώσει τη διάθεση τεκμηριωμένης πληροφόρησης σε μορφή φιλική προς το χρήστη. Αυτό αφορά τόσο θέματα πολιτικής στον τομέα της διεύρυνσης όσο και πρακτικά θέματα όπως η εφαρμογή της τήρησης προϋποθέσεων με την παρακολούθηση των μεταρρυθμίσεων, τον καθορισμό κριτηρίων αναφοράς, και την ανάλυση των επιπτώσεων.

Η Ένωση, τα κράτη μέλη της και υποψήφιες χώρες πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για να προωθήσουν την αμοιβαία γνώση και κατανόηση και να αναπτύξουν την αυτοδιάθεση των χωρών όσον αφορά το κοινό ευρωπαϊκό πρόγραμμα. Πρέπει να καταβληθούν επίμονες προσπάθειες για πολλά χρόνια. Ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών που καθιερώθηκε με την Τουρκία το 2004 και επεκτάθηκε στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων το 2006 χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη. Η Επιτροπή προτίθεται να παρατείνει τον εν λόγω διάλογο σε περισσότερους τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας. Αυτό θα το πράξει σε συνεργασία με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών καθώς και άλλους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο τομέα. Είναι σημαντικό να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των πολιτών το διάλογο αυτό και να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες και οι παρανοήσεις.

Η Επιτροπή υποστηρίζει την αύξηση της διαφάνειας στην προσέγγιση των πολιτών με τη διαδικασία διεύρυνσης. Ήδη δημοσιεύει τις γνώμες της όσον αφορά τις αιτήσεις προσχώρησης καθώς και τις εκθέσεις της για την πορεία κάθε χώρας. Έχει επίσης δημοσιεύσει τα πλαίσια διαπραγμάτευσης για την Κροατία και την Τουρκία. Πρέπει επίσης να δημοσιευθούν και άλλα έγγραφα σχετικά με τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Κατά την πέμπτη διεύρυνση, η πρακτική αυτή ακολουθήθηκε από ορισμένες υποψήφιες χώρες σε συνάρτηση με τη διαπραγματευτική τους θέση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι αναλυτικές εκθέσεις, τα κριτήρια αναφοράς για το άνοιγμα κεφαλαίων διαπραγμάτευσης καθώς και οι διαπραγματευτικές θέσεις της ΕΕ πρέπει να δημοσιεύονται στο Διαδίκτυο.

Η προσέγγιση που υιοθετείται στην παρούσα έκθεση θα ενισχύσει τη δημοκρατική βάση της διαδικασίας διεύρυνσης. Είναι προς το συμφέρον όλων όσων ενέχονται στη διαδικασία αυτή να αποφύγουν να δημιουργήσουν χάσμα μεταξύ των υπεύθυνων χάραξης πολιτικής αφενός, και της κοινής γνώμης αφετέρου. Τα διδάγματα που αποκομίστηκαν κατά την πέμπτη διεύρυνση θα χρησιμεύσουν στην Επιτροπή για τη συνέχιση της διαδικασίας τα επόμενα χρόνια.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Συμπεράσματα για την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Κροατία, την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Μαυροβούνιο, τη Σερβία, το Κοσσυφοπέδιο⁸, την Τουρκία

Αλβανία

Όσον αφορά τα **πολιτικά κριτήρια**, η Αλβανία έχει σημειώσει πρόοδο σε θέματα δημοκρατίας και κράτους δικαίου, καθώς και για την καταπολέμηση της διαφθοράς, που αποτελεί βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Συνεχίστηκε η εποικοδομητική πολιτική έναντι της περιφέρειας. Χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες όσον αφορά τις άλλες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης.

Παρατηρήθηκε επίσης πρόοδος σε θέματα **δημοκρατίας και κράτους δικαίου**. Η εξέλιξη ωστόσο υπήρξε άνιση. Το *κοινοβούλιο* αναλαμβάνει πλήρως το ρόλο του σε πολιτικό επίπεδο και η κοινοβουλευτική επιτροπή για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση υπήρξε πολύ δραστήρια. Το κοινοβούλιο είναι στο εξής πιο διαφανές και οι σχέσεις του με άλλα συνταγματικά όργανα υπήρξαν αποδοτικές, αλλά εξακολουθεί να παρουσιάζει τεχνικές και διοικητικές ελλείψεις. Για να υπάρξει πρόοδος, επιβάλλεται μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης που θα συμβάλει στην επίτευξη σημαντικών αποτελεσμάτων, όπως η εκλογική μεταρρύθμιση και η εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης (ΣΣΣ).

Η *κυβέρνηση* ενέκρινε σχέδιο για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ευρωπαϊκή εταιρική σχέση και τη ΣΣΣ. Δημιουργεί την απαιτούμενη διάρθρωση για το συντονισμό του περιεχομένου των μεταρρυθμίσεων της ΕΕ και για τη διαχείριση των πόρων που απαιτούνται για την εφαρμογή τους. Ο συντονισμός μεταξύ των διαρθρώσεων αυτών είναι ουσιαστικής σημασίας. Οι ικανότητες σύνταξης νομοθετικών προτάσεων πρέπει να χρησιμοποιηθούν με καλύτερο τρόπο. Η αναδιάρθρωση πολλών υπουργείων έχει μειώσει προσωρινά την ικανότητα σε ορισμένους τομείς της *δημόσιας διοίκησης*. Είναι σημαντικό σήμερα να γίνει κατάλληλη εκμετάλλευση των αλλαγών αυτών για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα. Ορισμένες αλλαγές στο προσωπικό έγιναν χωρίς να ληφθεί υπόψη ο νόμος περί δημόσιας διοίκησης. Οι διορισμοί στη δημόσια διοίκηση συνεχίζουν να επηρεάζονται από πολιτικές σκοπιμότητες. Η διαχείριση των δημοσίων υπηρεσιών, οι δομές της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και οι μισθοί παραμένουν σε μέτρια επίπεδα.

Νέος νόμος αναμένεται να βελτιώσει τη δομή της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και τους τρόπους ανάθεσης υποθέσεων στους δικαστές. Η διαφάνεια του *δικαστικού συστήματος* έχει κάπως αυξηθεί. Σημειώθηκε πρόοδος σε επίπεδο εκτέλεσης των αποφάσεων. Ωστόσο, γενικά, η πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση του δικαστικού συστήματος έχει παραμείνει περιορισμένη. Χρειάζεται πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση των διαδικασιών πρόσληψης των δικαστών και των συνθηκών απασχόλησης των δικαστικών υπαλλήλων. Πρέπει να διαχωριστούν οι αρμοδιότητες των δύο επιθεωρήσεων δικαστών και δικαστηρίων. Πρέπει να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας και της δικαστικής εξουσίας. Γενικά, σημειώνονται ελλείψεις στην εκτέλεση των αποφάσεων. Η ασφάλεια δικαίου είναι απαραίτητη για τη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για το εμπόριο και τις επενδύσεις.

⁸ Με βάση το ψήφισμα 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς οδήγησε σε απολύσεις μεγάλης κλίμακας στη δημόσια διοίκηση. Ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων που διώκονται για διαφθορά αυξάνεται. Συστάθηκε ειδική ομάδα υψηλού επιπέδου για την καταπολέμηση της διαφθοράς και βελτιώθηκε ο νόμος για τη σύγκρουση συμφερόντων. Η ανώτατη επιθεώρηση γνωστοποίησης και ελέγχου περιουσιακών στοιχείων είναι σήμερα αποτελεσματικότερη και λαμβάνονται μέτρα για να αυξηθεί η διαφάνεια της δημόσιας διοίκησης. Στις περιπτώσεις όπου τα μέτρα κατά της διαφθοράς υπερέβησαν τα συνταγματικά όρια, παρενέβη το Συνταγματικό Δικαστήριο. Πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για την πρόληψη της διαφθοράς διότι παραμένει μείζον πρόβλημα. Η καταπολέμηση της διαφθοράς αποτελεί προτεραιότητα για την εφαρμογή της ΣΣΣ.

Στον τομέα των *ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των μειονοτήτων* σημειώθηκε μικρή πρόοδος. Η κατάρτιση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι σήμερα υποχρεωτική για τους δικαστικούς υπαλλήλους. Οι κανόνες που διέπουν την προφυλάκιση έχουν βελτιωθεί. Ο συνήγορος του πολίτη της Αλβανίας δραστηριοποιήθηκε περισσότερο στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εντούτοις, η εφαρμογή των διεθνών προτύπων για την πρόληψη των βασανιστηρίων, τις συνθήκες κράτησης στις φυλακές και τα δικαιώματα των κρατουμένων, ιδίως στο στάδιο της προφυλάκισης, παραμένει ελλιπής. Οι πρόσφατες αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί όσον αφορά τη σύνθεση της αρχής ελέγχου των μέσων ενημέρωσης πρέπει να εφαρμοστούν δεόντως. Το νομικό πλαίσιο για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης παραμένει ανεπαρκές και δεν εφαρμόζεται όπως πρέπει. Η βελτίωση της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης παραμένει ουσιαστική συνιστώσα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Νέο εκτελεστικό όργανο μπορεί πράγματι να επιταχύνει την επιστροφή των περιουσιών, που αποτελεί επίσης βασική προτεραιότητα της εταιρικής σχέσης, αλλά ακόμη η διαδικασία αυτή είναι πολύ χρονοβόρα. Η ασφάλεια που χαρακτηρίζει το ιδιοκτησιακό καθεστώς είναι ζωτικής σημασίας για την τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη ΣΣΣ. Η Αλβανία άρχισε να θεσπίζει νομικό πλαίσιο για την προστασία των μειονοτήτων· ωστόσο, η εφαρμογή των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί σε διεθνές επίπεδο παραμένει ελλιπής και χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την προώθηση της ανοχής. Η στρατηγική της Αλβανίας σχετικά με τους Ρομ είχε ως αποτέλεσμα κάποιες ενδιαφέρουσες πρωτοβουλίες, αλλά πλήττεται από έλλειψη πόρων. Τα παιδιά των Ρομ είναι συχνά θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Όσον αφορά *περιφερειακά θέματα και διεθνείς υποχρεώσεις*, η Αλβανία εξακολουθεί να έχει θετικό ρόλο. Συμμετέχει ενεργά σε περιφερειακές πρωτοβουλίες στον πολιτικό, εμπορικό, περιβαλλοντικό, οικονομικό τομέα, καθώς και στους τομείς της ασφάλειας, της αεροπορίας και της ενέργειας. Η Αλβανία έχει αναπτύξει τις σχέσεις της με τις γειτονικές και άλλες χώρες της περιφέρειας και έχει ειδικότερα τηρήσει εποικοδομητική στάση στο θέμα του Κοσσυφοπεδίου.

Όσον αφορά τα *οικονομικά κριτήρια*, η Αλβανία έχει επιτύχει σε γενικές γραμμές τη μακροοικονομική σταθερότητα. Αυτό συνέβαλε στην εξέλιξη της χώρας προς μια λειτουργούσα οικονομία της αγοράς. Η Αλβανία πρέπει να συνεχίσει να καταβάλλει μεταρρυθμιστικές προσπάθειες με αυστηρό πρόγραμμα ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.

Γενικά, η πολιτική συναίνεση σχετικά με τους βασικούς άξονες της οικονομικής πολιτικής διατηρήθηκε. Η Αλβανία έχει διατηρήσει σε γενικές γραμμές τη μακροοικονομική σταθερότητα. Η οικονομική ανάπτυξη εξακολούθησε να είναι έντονη και μείωσε τα επίπεδα της φτώχειας. Ο συνδυασμός μακροοικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να είναι επαρκής. Η νομισματική πολιτική ήταν αξιόπιστη και κατάφερε να κρατήσει τον πληθωρισμό σε χαμηλά

επίπεδα. Η δημοσιονομική εξυγίανση προχώρησε ακόμη περισσότερο και η μεταρρύθμιση της δημόσιας και της φορολογικής διοίκησης συνέβαλε στη βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης. Μειώθηκαν τα διοικητικά εμπόδια για την είσοδο στην αγορά.

Ωστόσο, τα ελλείμματα του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών αυξήθηκαν δραματικά και η βάση εξαγωγών παρέμεινε πολύ περιορισμένη. Το νομικό πλαίσιο της Αλβανίας όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, την ιδιωτικοποίηση και τις παραχωρήσεις πρέπει να βελτιωθεί. Οι αδυναμίες του οικονομικού περιβάλλοντος, όπως η νομική ανασφάλεια και η ελλιπής εφαρμογή της νομοθεσίας, η ανεπάρκεια έργων υποδομής ή η μη αξιόπιστη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, αποτελούν εμπόδια στην οικονομική ανάπτυξη. Η εφαρμογή των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας συνεχίζει να είναι ελλιπής και η αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος σημείωσε μικρή πρόοδο. Η ενίσχυση του ρυθμιστικού πλαισίου και η εποπτεία του μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα αποτελεί μείζονα πρόκληση. Πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για να αντιμετωπιστεί η σημαντική παραοικονομία και να ενταχθεί σε κανόνες. Η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί για αυτό και δεν πρέπει να καθυστερήσει η αναδιάρθρωση των κρατικών επιχειρήσεων, ιδίως των επιχειρήσεων ηλεκτρισμού.

Η Αλβανία έχει πραγματοποιήσει πρόοδο όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας της, των πολιτικών της και της ικανότητάς της με τα *ευρωπαϊκά πρότυπα*, ιδίως στον τομέα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, των τελωνείων και του ανταγωνισμού. Η προώθηση των μεταρρυθμίσεων σε τομείς όπως οι δημόσιες συμβάσεις, η πνευματική ιδιοκτησία και οι κτηνιατρικοί και φυτοϋγειονομικοί έλεγχοι είναι σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή της ΣΣΣ.

Σε ορισμένους τομείς της *εσωτερικής αγοράς* σημειώθηκε πρόοδος, αλλά χρειάζονται ακόμη πολλές προσπάθειες για να εκπληρώσει η Αλβανία τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο της ΣΣΣ. Πρόοδος σημειώθηκε στον τομέα της καθιέρωσης και της παρακολούθησης προτύπων. Ενισχύθηκε η ικανότητα σε θέματα διαπίστευσης, μετρολογίας και επιτήρησης της αγοράς αλλά χρειάζονται νομοθετικές βελτιώσεις και καλύτερος συντονισμός. Η συνεκτικότητα των διαρθρώσεων για την προστασία των καταναλωτών και της υγείας έχει βελτιωθεί και τώρα πρέπει να ενισχυθούν. Η ΣΣΣ περιλαμβάνει δεσμεύσεις σχετικά με την *κυκλοφορία των εργαζομένων*, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και την ελευθερία εγκατάστασης. Δεν υπάρχουν σημαντικές εξελίξεις στο θέμα της κυκλοφορίας των εργαζομένων. Οι διακρίσεις όσον αφορά τα τέλη εγγραφής των ξένων εταιρειών πρέπει να καταργηθούν. Οι διαδικασίες εγγραφής των επιχειρήσεων απλοποιήθηκαν αλλά παραμένουν σχετικά ασαφείς. Παραμένουν επίσης τα εμπόδια σε θέματα εγκατάστασης και οι περιορισμοί για τις κινήσεις κεφαλαίων.

Η εισαγωγή αποτελεσματικού τελωνειακού συστήματος είναι σημαντική για την εφαρμογή της ΣΣΣ. Παρατηρείται άνοδος των τελωνειακών εσόδων μετά τις σημαντικές τελωνειακές μεταρρυθμίσεις. Υπήρξε πρόοδος στον τομέα της μηχανοργάνωσης, των τελωνειακών κανόνων και της διαχείρισης της καταγωγής. Η συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας και των τελωνείων έχει αυξηθεί. Τώρα χρειάζεται βελτίωση της υποδομής και μεγαλύτερη εναρμόνιση με το κεκτημένο. Η φορολογική διοίκηση απλουστεύτηκε και παρατηρείται πρόοδος σε θέματα μηχανοργάνωσης και ανάλυσης κινδύνων. Τώρα χρειάζεται ακόμη μεγαλύτερη εναρμόνιση με την κοινοτική νομοθεσία και μια σφαιρική στρατηγική είσπραξης και ελέγχου των φόρων.

Η Αλβανία ανέλαβε δεσμεύσεις στον τομέα του *ανταγωνισμού* στο πλαίσιο της ΣΣΣ. Όσον αφορά την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, η λειτουργία της Αρχής Ανταγωνισμού έχει βελτιωθεί, αλλά επιβραδύνεται εξαιτίας του μικρού αριθμού και της απειρίας του

προσωπικού. Οι προετοιμασίες σχετικά με τις *κρατικές ενισχύσεις* έχουν ξεκινήσει. Το νομικό πλαίσιο και η απογραφή έχουν πλέον ολοκληρωθεί. Τώρα πρέπει να διασφαλιστεί η λειτουργική ανεξαρτησία της υπηρεσίας κρατικών ενισχύσεων.

Εκκρεμεί η ψήφιση νέου νόμου για τις *δημόσιες συμβάσεις*, η κατάρτιση στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων έχει επεκταθεί, αλλά το ισχύον νομικό πλαίσιο δεν είναι σύμφωνο με το κεκτημένο. Η Υπηρεσία Δημοσίων Συμβάσεων δεν έχει αναπτυχθεί. Η πρόοδος στον τομέα αυτό είναι σημαντική για τη βελτίωση της διακυβέρνησης του δημόσιου τομέα και για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ΣΣΣ και αποτελεί βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Όσον αφορά τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (ΔΠΙ), εγκαινιάστηκε βάση δεδομένων για διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορικά σήματα και το βιομηχανικό σχέδιο. Συστήθηκε μονάδα ΔΠΙ στο πλαίσιο της τελωνειακής διοίκησης. Εντούτοις, η υπηρεσία πνευματικής ιδιοκτησίας δεν είναι ακόμη λειτουργική και η εφαρμογή των ΔΠΙ είναι επί του παρόντος περιορισμένη. Χρειάζονται εντατικές προσπάθειες για τη συμμόρφωση με τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τη ΣΣΣ.

Στον τομέα της *απασχόλησης*, η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Παρατηρείται κάποια πρόοδος στον τομέα της *εκπαίδευσης*, ιδίως όσον αφορά την υιοθέτηση εθνικών στρατηγικών για τη δευτερεύουσα επαγγελματική εκπαίδευση. Το ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση παραμένει ωστόσο χαμηλό.

Πρόοδος μπορεί να αναφερθεί σε ορισμένες *τομεακές πολιτικές*. Όσον αφορά τη *βιομηχανία και τις ΜΜΕ*, εγκρίθηκε αναθεωρημένο σχέδιο δράσης για την κατάργηση των διοικητικών φραγμών στην επιχειρηματική δραστηριότητα και συστάθηκε νέα κεντρική οργάνωση αρμόδια για την προώθηση των επενδύσεων, των εξαγωγών και των ΜΜΕ. Ωστόσο, η πρόοδος για τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και τη μείωση της παραοικονομίας είναι ακόμη αργή. Η πρόοδος στον *γεωργικό* τομέα είναι πολύ περιορισμένη. Παρατηρείται αύξηση των πωλήσεων και των επενδύσεων για ορισμένα προϊόντα αλλά η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα. Υστερεί η συμμόρφωση με τις *κτηνιατρικές και φυτοϋγειονομικές* απαιτήσεις της ΕΕ, που είναι ζωτικές για την επιτυχή χρήση των εμπορικών όρων της ΣΣΣ και της ενδιάμεσης συμφωνίας. Η υπηρεσία *αλιείας* ελέγχει την εκφόρτωση των ψαριών αλλά συνεχίζεται η παράνομη καταστροφή των αποθεμάτων.

Όσον αφορά το *περιβάλλον* και τις *μεταφορές*, η οριζόντια νομοθεσία έχει αναπτυχθεί αλλά η εφαρμογή και η ανάπτυξη της υποδομής είναι ανεπαρκής. Ο *ενεργειακός* τομέας εξακολουθεί να υστερεί. Η Αλβανία έχει επικυρώσει τη Συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα και άρχισε να ψηφίζει τους σχετικούς νόμους, αλλά οι απώλειες ηλεκτρικής ενέργειας αυξήθηκαν ενώ μειώθηκε το ποσοστό είσπραξης των λογαριασμών. Η προετοιμασία της Αλβανίας για την ανάληψη των δεσμεύσεων της ΣΣΣ στον τομέα της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης* έχει καθυστερήσει. Όσον αφορά τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και τις τεχνολογίες πληροφοριών, πρέπει να εφαρμοστούν και να επιβληθούν νόμοι σχετικά με την ελευθέρωση. Το νομοθετικό πλαίσιο δεν είναι ακόμη σύμφωνο με το κεκτημένο. Ο αρμόδιος κανονιστικός φορέας για τις τηλεπικοινωνίες δεν έχει δραστηριοποιηθεί αρκετά. Όσον αφορά τον δημοσιονομικό έλεγχο, η κυβέρνηση ενέκρινε το έγγραφο στρατηγικής για τον δημόσιο εσωτερικό δημοσιονομικό έλεγχο. Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη νομοθεσία και το ρυθμιστικό πλαίσιο αλλά είναι ακόμη σε αρχικό στάδιο. Στον τομέα των *στατιστικών* η πρόοδος ήταν ικανοποιητική.

Όσον αφορά τη **δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια**, σημειώθηκε πρόοδος σε ορισμένους τομείς· εντούτοις, σε όλους τους τομείς χρειάζεται αποφασιστική και επίμονη δράση. Η κατάρτιση, καθώς και η ασφάλεια των εγγράφων για τη χορήγηση *θεωρήσεων* έχουν βελτιωθεί. Δεν υπάρχει κεντρικό δίκτυο ΤΠ και απαιτούνται ακόμη νομικές τροποποιήσεις. Ο νέος εξοπλισμός και η βελτίωση του συντονισμού συνέβαλαν στην πρόοδο του τομέα της *συννοριακής διαχείρισης*, αλλά δεν υπάρχει ακόμη στρατηγική ολοκληρωμένης συννοριακής διαχείρισης. Η υποδομή στον τομέα της διαχείρισης των συνόρων πρέπει να ενισχυθεί. Οι νόμοι περί χορήγησης *ασύλου* συμφωνούν με τα διεθνή πρότυπα αλλά πρέπει να βελτιωθεί η εφαρμογή τους. Η Αλβανία έχει βελτιώσει τον εσωτερικό συντονισμό και τη συνεργασία με τις γείτονες χώρες για την καταπολέμηση της παράνομης *μετανάστευσης*. Είναι σημαντικό για την Αλβανία να εξασφαλίσει επαρκές προσωπικό για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της στο πλαίσιο συμφωνιών επανεισδοχής.

Όσον αφορά την καταπολέμηση της *νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*, η μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών και η εισαγγελική αρχή ενισχύθηκαν και βελτιώθηκε η συνεργασία, αλλά πρέπει να ενισχυθούν ακόμη περισσότερο και να αναπτυχθεί το νομοθετικό πλαίσιο. Περισσότερα πολιτικά κίνητρα και η βελτίωση της διεθνούς συνεργασίας οδήγησαν σε αύξηση των συλλήψεων σημαντικών εμπόρων *ναρκωτικών*, αλλά χρειάζεται μεγαλύτερη ικανότητα πληροφόρησης στον τομέα του εγκλήματος, βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών και των διαδικασιών για τα κατασχεθέντα ναρκωτικά. Το εμπόριο ναρκωτικών παραμένει σοβαρό πρόβλημα. Καταβάλλονται προσπάθειες για τη βελτίωση της οργάνωσης της *αστυνομίας*. Η συνεργασία με τις υπηρεσίες τελωνείων και τις μονάδες πληροφοριών έχει βελτιωθεί αλλά πρέπει να τελειοποιηθεί η δομή διαχείρισης και εσωτερικού ελέγχου των υποθέσεων.

Σημειώθηκε πρόοδος στην *καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος* που αποτελεί βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Η ισχυρή πολιτική βούληση για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος οδήγησε την αστυνομία σε επιχειρήσεις κατά των κυριότερων ομάδων του οργανωμένου εγκλήματος. Η επιχειρησιακή συνεργασία με τους γείτονες της Αλβανίας έχει βελτιωθεί σημαντικά. Η συνεργασία μεταξύ της αστυνομίας και της δικαστικής εξουσίας σε κεντρικό επίπεδο έχει σημειώσει κάποια βελτίωση. Ωστόσο, για την επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων χρειάζονται ακόμη πολλές προσπάθειες. Πρέπει ακόμη να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ της αστυνομίας και της δικαστικής εξουσίας σε τοπικό επίπεδο και να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για την πάταξη της διαφθοράς υψηλού επιπέδου στα σώματα αυτά. Απαιτείται μεγαλύτερη προστασία των μαρτύρων. Η κυβέρνηση υιοθέτησε εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και τη βελτίωση των διαρθρώσεων εφαρμογής της. Συνεχίζονται οι επιτυχείς παραπομπές στη δικαιοσύνη και οι καταδίκες εμπόρων. Ωστόσο, το πρόβλημα της εμπορίας παραμένει. Χρειάζονται επιπλέον πόροι και καλύτερος συντονισμός σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η *αντιτρομοκρατική* διεύθυνση της αστυνομίας έχει κατασχέσει μεγάλες ποσότητες όπλων, αν και πρέπει να ενισχυθεί η υποδομή και η συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών. Η κατάσταση όσον αφορά την προστασία των *δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα* παραμένει προβληματική.

Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Η πρόοδος της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης προς την εκπλήρωση των **πολιτικών κριτηρίων** συνεχίστηκε αν και με βραδύτερους ρυθμούς. Οι βασικές πολιτικές προτεραιότητες που καθορίζονται στην ευρωπαϊκή εταιρική σχέση αντιμετωπίστηκαν μόνον κατά ένα μέρος. Πριν από την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης πρέπει να διευθετηθούν ορισμένα σημαντικά θέματα.

Μερική ήταν επίσης η πρόοδος σε θέματα *δημοκρατίας και κράτους δικαίου*. Οι γενικές εκλογές της 1^{ης} Οκτωβρίου ήταν οι πρώτες εκλογές μετά τις συμφωνίες Παρισίων/Ντέιτον που διοργανώθηκαν εξ ολοκλήρου από τις αρχές της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά συμπεράσματα της Υπηρεσίας για τους δημοκρατικούς θεσμούς και τα ανθρώπινα δικαιώματα του ΟΟΣΑ, οι εν λόγω εκλογές αποτελούν θετικό βήμα προς την εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, και διεξήχθησαν γενικά σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Ωστόσο, η αδυναμία τροποποίησης του *Συντάγματος* δεν επέτρεψε την πλήρη συμμόρφωση των εκλογών με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για να εξασφαλιστεί ότι τα υπουργεία και οι θεσμοί του κράτους διαθέτουν τους απαιτούμενους πόρους για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, αλλά χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες για την υλοποίηση αυτής της βασικής προτεραιότητας της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Οι προσπάθειες για την εξασφάλιση στην εθνική Κοινοβουλευτική Συνέλευση επαρκών τεχνικών πόρων και προσωπικού ήταν περιορισμένες. Ο συντονισμός μεταξύ του κράτους και των οντοτήτων είναι ανεπαρκής και δεν έχει δημιουργηθεί κανένας νέος μηχανισμός για τη βελτίωσή του. Οι γενικές επιδόσεις των εκτελεστικών και των νομοθετικών οργάνων παραμένουν ανεπαρκείς.

Στον τομέα της σταθερότητας και της ασφάλειας, τα αποτελέσματα της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης κατά τα τελευταία χρόνια επέτρεψαν στο Συμβούλιο για την Εφαρμογή της Ειρήνης να αποφασίσει το κλείσιμο του Γραφείου του Υπατού Εκπροσώπου μέχρι τις 30 Ιουνίου 2007. Η απόφαση αυτή θα επανεξεταστεί στις αρχές του 2007.

Με την έγκριση σφαιρικής στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση της *δημόσιας διοίκησης* διευθετήθηκε εν μέρει μια βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Ο νόμος για τον συνήγορο του πολίτη αποτελεί άλλη μια θετική εξέλιξη. Το γραφείο συντονισμού της δημόσιας διοίκησης ενισχύθηκε και οι δημόσιες υπηρεσίες βελτίωσαν τις διαδικασίες προσλήψεων. Τώρα πρέπει να εφαρμοστεί η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης για να ενισχυθεί η γενική διοικητική ικανότητα.

Η *μεταρρύθμιση της αστυνομίας* σημείωσε μικρή πρόοδο. Το έργο της Διεύθυνσης για την Αναδιάρθρωση της Αστυνομίας παρεμποδίστηκε, κυρίως εξαιτίας της στρατηγικής της Σερβικής Δημοκρατίας. Η κατάσταση αυτή προκάλεσε καθυστερήσεις στην εφαρμογή της συμφωνίας του Οκτωβρίου 2005 για την αναδιάρθρωση της αστυνομίας, μίας βασικής προτεραιότητας της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Όσον αφορά το *δικαστικό σύστημα*, το Ανώτατο Δικαστήριο, η εισαγγελική αρχή και το Ανώτατο Δικαστικό και Εισαγγελικό Συμβούλιο επιτέλεσαν το έργο τους. Αποκτούν όλο και μεγαλύτερη αυτοδιάθεση ενώ μειώνεται η εξάρτησή τους από τη διεθνή κοινότητα. Ωστόσο, η ανεξαρτησία και η αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος πρέπει να ενισχυθεί.

Υιοθετήθηκε νέα στρατηγική κατά της *διαφθοράς*. Η διαφθορά αποτελεί σοβαρό πρόβλημα στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Χρειάζεται ενίσχυση των ερευνών και αποφασιστική δίωξη των ενόχων.

Περιορισμένη είναι η πρόοδος στον τομέα των *ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των μειονοτήτων*. Η επιτροπή ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συνταγματικού Δικαστηρίου συνεχίζει με επιτυχία το έργο της. Πρέπει ωστόσο να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην εκτέλεση των αποφάσεων σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και στην αποτελεσματική εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων στον τομέα αυτό. Οι εθνοτικές

διακρίσεις παραμένουν πρόβλημα. Χρειάζονται μεγαλύτερες προσπάθειες για την πάταξη της μισαλλοδοξίας, αφενός και, αφετέρου, τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης στις φυλακές. Πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα για τη στήριξη της μειονότητας των Ρομ.

Στο πλαίσιο της ελευθερίας έκφρασης και των μέσων ενημέρωσης, ψηφίστηκαν οι εθνικοί νόμοι για τις δημόσιες ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές. Η αντίστοιχη νομοθεσία σε επίπεδο οντοτήτων θεσπίστηκε από τη Σερβική Δημοκρατία, αλλά όχι την Ομοσπονδία. Η υλοποίηση της μεταρρύθμισης στο ραδιοτηλεοπτικό τομέα πραγματοποιήθηκε μόνον εν μέρει. Η σχετική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης δεν έχει υλοποιηθεί πλήρως.

Το ταμείο παλιννόστησης προσφύγων λειτουργεί ήδη και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη συμμετείχε ενεργά στη διαδικασία του Σεράγεβο. Χρειάζονται επιπλέον μέτρα για να υποστηριχθεί η επιστροφή των προσφύγων και των εσωτερικά μετακινηθέντων ατόμων και, ειδικότερα, η κοινωνική και οικονομική ένταξή τους.

Περιορισμένη ήταν η πρόοδος στον τομέα των *περιφερειακών θεμάτων και των διεθνών υποχρεώσεων*. Κατεβλήθησαν προσπάθειες για να διασφαλισθεί η συνεργασία με το Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία - μία από τις βασικές προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης - αλλά η κατάσταση μπορεί να βελτιωθεί. Πρέπει να ληφθούν μέτρα για τον εντοπισμό των φυγάδων και τη διάλυση των δικτύων που τους υποστηρίζουν. Παρατηρήθηκαν πρόοδοι όσον αφορά τις δίκες για εγκλήματα πολέμου στο Ανώτατο Δικαστήριο. Οι ποινικές διώξεις σε επίπεδο οντοτήτων πρέπει να ενισχυθούν.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη εξακολουθεί να διατηρεί ομαλές σχέσεις με τις γείτονες χώρες. Πρέπει όμως ακόμη να επιλυθούν ορισμένα διμερή θέματα και ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό των συνόρων και το εμπόριο.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη δεν έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο προς την επίτευξη μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Πρέπει επίσης να καταβάλει περισσότερες προσπάθειες για να καταστεί ικανή να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.

Ο συντονισμός των φορολογικών πολιτικών έχει ενταθεί και τον Ιανουάριο του 2006 καθιερώθηκε με επιτυχία φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) για το σύνολο της επικράτειας. Η ικανότητα ανάλυσης που απαιτείται για τη στήριξη της χάραξης πολιτικών έχει βελτιωθεί. Η οικονομική ανάπτυξη παρέμεινε υψηλή. Η δημοσιονομική εξυγίανση συνεχίστηκε. Οι εξαγωγές που πραγματοποιήθηκαν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2006 αυξήθηκαν χάρη στην εισαγωγή του ΦΠΑ και στην αύξηση της παραγωγής ορισμένων προϊόντων. Η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων συνεχίστηκε, ιδίως στη Σερβική Δημοκρατία, και έγιναν ορισμένες νομοθετικές τροποποιήσεις για να ενθαρρυνθεί η αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων.

Σε πολλούς τομείς ωστόσο, οι μεταρρυθμίσεις παρέμειναν σε χαμηλά επίπεδα. Οι ανισοροπίες του εμπορικού ισοζυγίου και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παραμένουν πολύ σοβαρές, γεγονός που ερμηνεύεται από την έλλειψη δυναμισμού των επιχειρήσεων και την έντονη κατανάλωση. Η ικανότητα που απαιτείται για την εξασφάλιση της οικονομικής ανάπτυξης είναι ακόμη περιορισμένη. Η δημοσιονομική κατάσταση της χώρας δεν έχει επιτρέψει την κατάλληλη αντιμετώπιση των μεγάλων μακροοικονομικών ανισοροπιών. Οι διαδικασίες λήψεως αποφάσεων σε θέματα οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής της χώρας παραμένουν περίπλοκες και με ελλείψεις σε επίπεδο συντονισμού. Επίσης, αυξήθηκαν οι πιέσεις για δημόσιες δαπάνες παρά το γεγονός ότι κυμαίνονται ήδη σε υψηλά επίπεδα. Αφετέρου, η απόδοση των δημοσίων δαπανών είναι

ακόμη σχετικά χαμηλή. Γενικά, το επιχειρηματικό κλίμα και η εταιρική διαχείριση βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα. Η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων και αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων υπήρξε αργή, ιδίως στην Ομοσπονδία. Για ένα μεγάλο μέρος επιχειρήσεων η αναδιάρθρωση δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη πραγματοποίησε μικρή πρόοδο όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας της και των πολιτικών της με τα **ευρωπαϊκά πρότυπα**. Θα χρειαστεί να ενισχύσει την ικανότητά της να συμμορφώνεται με τις σχετικές απαιτήσεις της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Όσον αφορά την **εσωτερική αγορά**, η πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων* ήταν ελάχιστη. Οι προετοιμασίες στους τομείς της τυποποίησης, της πιστοποίησης, της μετρολογίας και της επιτήρησης της αγοράς είναι ακόμη στα σπάργαλα και η νέα νομοθεσία δεν εφαρμόζεται ορθά. Η έλλειψη φορέων και διαδικασιών διαπίστωσης της συμμόρφωσης εξακολουθεί να είναι τροχοπέδη στην εξαγωγική ικανότητα της χώρας. Απαιτούνται επείγοντως μέτρα για τη δημιουργία διάρθρωσης επιτήρησης της αγοράς, βασισμένης σε κατάλληλη νομοθεσία στον τομέα των προϊόντων και στη σταδιακή κατάργηση των αντιφατικών ελέγχων πριν από τη διάθεση στην αγορά.

Δεν υπάρχουν ιδιαίτερες εξελίξεις όσον αφορά την *κυκλοφορία των εργαζομένων*. Η πρόοδος στον τομέα των *υπηρεσιών* ήταν περιορισμένη και δεν υπήρξαν αξιοσημείωτες αλλαγές όσον αφορά το *δικαίωμα εγκατάστασης* και το *εταιρικό δίκαιο*. Η τραπεζική εποπτεία δεν γίνεται σε επίπεδο κράτους και παραμένει αρμοδιότητα των οντοτήτων.

Καμία σημαντική εξέλιξη δεν σημειώθηκε στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων*, αλλά οι σχετικές προετοιμασίες της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης προχωρούν ομαλά. Όσον αφορά τους *τελωνειακούς κανόνες*, δεν σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος. Η τελωνειακή νομοθεσία έχει θεσπιστεί και είναι σε μεγάλο βαθμό εναρμονισμένη με το *κεκτημένο*. Η πλήρης εφαρμογή της πρέπει να διασφαλιστεί, ιδίως σε ό,τι αφορά την καταγωγή, τη δασμολογητέα αξία και τις απλουστευμένες διαδικασίες. Όσον αφορά τη *φορολογία*, η επιτυχής καθιέρωση του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) υπήρξε θετική εξέλιξη. Αφετέρου, σημειώθηκε περιορισμένη πρόοδος στον τομέα της άμεσης φορολογίας.

Όσον αφορά τον *ανταγωνισμό*, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημειώνει σταθερή πρόοδο προς τον έλεγχο των μονοπωλίων, αλλά η κατάσταση όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις δεν έχει βελτιωθεί. Σημειώνονται ορισμένες εξελίξεις στον τομέα των *δημοσίων συμβάσεων*, ιδίως μετά την ίδρυση της Υπηρεσίας Δημοσίων Συμβάσεων και του φορέα αναθεώρησης δημοσίων συμβάσεων. Όσον αφορά την εφαρμογή και την επιβολή των *δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας*, η πρόοδος ήταν περιορισμένη.

Ελάχιστες ήταν οι αλλαγές στον τομέα των *πολιτικών απασχόλησης*. Η αγορά εργασίας της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης πρέπει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της ανεργίας, τον μεγάλο κατακερματισμό και την έλλειψη υγιούς πολιτικής για την απασχόληση. Μικρή ήταν και η πρόοδος στον τομέα της *εκπαίδευσης*. Δεν έχει ψηφιστεί ακόμη ο νόμος για την ανωτάτη εκπαίδευση και άλλοι βασικοί νόμοι, και ο διαχωρισμός των παιδιών στα σχολεία βάσει εθνοτικής καταγωγής παραμένει σοβαρό πρόβλημα.

Περιορισμένη είναι η πρόοδος για την εξασφάλιση μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η οποία είναι μια από τις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Όσον αφορά τις **τομεακές πολιτικές**, δεν αναφέρονται σημαντικές εξελίξεις στον τομέα της βιομηχανίας και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Δεν έχει ακόμη υιοθετηθεί βιομηχανική στρατηγική και στρατηγική ανάπτυξης των ΜΜΕ.

Γενικά, περιορισμένη ήταν και η πρόοδος στον τομέα της γεωργίας. Η χάραξη της εν λόγω πολιτικής συνεχίζεται σε επίπεδο οντοτήτων και ο συντονισμός της είναι ελλιπής. Η κατάρτιση μιας σφαιρικής γεωργικής στρατηγικής έχει καθυστερήσει, εν μέρει λόγω της έλλειψης του απαραίτητου νομικού και θεσμικού πλαισίου σε κρατικό επίπεδο. Οι διατάξεις εφαρμογής στον κτηνιατρικό τομέα έχουν θεσπιστεί. Η εφαρμογή παραμένει περιορισμένη, κυρίως λόγω ανεπαρκών ανθρώπινων και χρηματοδοτικών πόρων και ελλιπούς συντονισμού μεταξύ του κράτους και των κτηνιατρικών υπηρεσιών των οντοτήτων. Οι προετοιμασίες της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στον τομέα του περιβάλλοντος είναι ακόμη σε αρχικό στάδιο. Ο περιβαλλοντικός νόμος του κράτους που αποσκοπεί στη διαμόρφωση του κατάλληλου πλαισίου για την ενιαία προστασία του περιβάλλοντος σε εθνικό επίπεδο δεν έχει ψηφιστεί ούτε έχει συσταθεί κρατικός οργανισμός περιβάλλοντος.

Η πρόοδος συνεχίζεται αμείωτη όσον αφορά τη συμμετοχή της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στην ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη εφαρμόζει το μνημόνιο συμφωνίας του Ιουνίου 2004 για την ανάπτυξη του κύριου δικτύου περιφερειακών μεταφορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Αφετέρου, έχει υπογράψει την ευρωπαϊκή συμφωνία για τη δημιουργία κοινού ευρωπαϊκού χώρου αεροπορικών μεταφορών, που αποσκοπεί στην ίδρυση ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς αεροπορικών μεταφορών όπου εφαρμόζονται τα πρότυπα της ΕΕ. Πραγματοποίησε σημαντική πρόοδο όσον αφορά την εναρμόνιση του κεκτημένου στον τομέα της αεροπορίας.

Στον τομέα της ενέργειας, σημειώθηκαν ορισμένες θετικές εξελίξεις. Επικυρώθηκε η συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα. Όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, οι δραστηριότητες μετάδοσης διαχωρίστηκαν ενώ έγινε νόμιμη σύσταση ανεξάρτητου φορέα εκμετάλλευσης του συστήματος (ISO) και εταιρείας διανομής (Transco). Ωστόσο, δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί η εκχώρηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού μεταξύ της ISO και της Transco, γεγονός που εμποδίζει τους εν λόγω φορείς να γίνουν πλήρως λειτουργικοί. Δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί ενεργειακή στρατηγική σε εθνική κλίμακα.

Όσον αφορά την κοινωνία της πληροφορίας και τα μέσα ενημέρωσης, η ανεξάρτητη κανονιστική αρχή για τις τηλεπικοινωνίες έχει συμμετάσχει ενεργά στις προετοιμασίες για ουσιαστικό ανταγωνισμό στην αγορά των τηλεπικοινωνιών. Εντούτοις, η πρόοδος, όσον αφορά τις δημόσιες ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές και την ίδρυση φορέα πληροφόρησης, υπήρξε περιορισμένη. Δεν σημειώθηκαν ιδιαίτερες εξελίξεις στον τομέα του δημοσίου εσωτερικού δημοσιονομικού ελέγχου.

Στον τομέα των στατιστικών ελήφθησαν μέτρα, ειδικότερα με την υπογραφή συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ των στατιστικών οργάνων της χώρας σε επίπεδο κράτους και οντοτήτων. Παρόλα αυτά, πρέπει να καταβληθούν επιπλέον προσπάθειες για να καθιερωθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα στατιστικής στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, σύμφωνο με τα πρότυπα της ΕΕ.

Στον τομέα της **δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας**, παρατηρήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τη χορήγηση θεωρήσεων, τη συνοριακή διαχείριση, το δικαίωμα ασύλου και τη μετανάστευση. Η άρση των απαιτήσεων θεώρησης για όλους τους πολίτες της ΕΕ έχει επιβεβαιωθεί. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη έχει συνάψει ορισμένες συμφωνίες επανεισδοχής με τα κράτη μέλη της ΕΕ και ορισμένες τρίτες χώρες και έχει εκφράσει την προθυμία της να

διαπραγματευθεί τη σύναψη παρόμοιας συμφωνίας σε επίπεδο ΕΕ. Ο αριθμός των θεωρήσεων που εκδίδονται στα συννοριακά σημεία διέλευσης έχει μειωθεί. Περαιτέρω πρόοδος σημειώθηκε στην καθιέρωση αποτελεσματικού συστήματος ασύλου και στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. Υπήρξε κάποια πρόοδος σε θέματα διαχείρισης των συνόρων, χάρη στην αναπροσαρμογή της ολοκληρωμένης εθνικής συννοριακής στρατηγικής του 2005 και στην ολοκλήρωση του σχεδίου δράσης για την ολοκληρωμένη συννοριακή διαχείριση. Όμως δεν υπάρχουν τα κεφάλαια για την εφαρμογή τους. Ο τομέας των συννοριακών ελέγχων μπορεί ακόμη να βελτιωθεί. Σε όλους τους τομείς, πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις σε προσωπικό και σε εγκαταστάσεις.

Στον τομέα της *νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*, η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών στο πλαίσιο της Κρατικής Υπηρεσίας Έρευνας και Προστασίας είναι πάντα καλά επανδρωμένη. Δεν έχει θεσπιστεί νέα νομοθεσία κατά της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων και η επιβολή παραμένει περιορισμένη. Έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση της *τοξικομανίας* μέσω της θέσπισης νόμου για την πρόληψη της χρήσης ναρκωτικών και πρόδρομων ουσιών. Πρέπει να αναπτυχθεί μια εθνική πολιτική για τα ναρκωτικά σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη σημείωσε πρόοδο στον τομέα της *καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, της εμπορίας ανθρώπων και της τρομοκρατίας*. Υιοθετήθηκε εθνική στρατηγική για την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος. Για το σκοπό αυτό, θεσπίστηκε νομικό πλαίσιο αν και η εφαρμογή του πρέπει ακόμη να βελτιωθεί. Η Κρατική Υπηρεσία Έρευνας και Προστασίας έχει πολλαπλασιάσει τις έρευνες και τις συλλήψεις. Πρέπει σήμερα να αναπτύξει όλο το δυναμικό της, ιδίως σε θέματα προσωπικού. Εφαρμόζεται το εθνικό σχέδιο δράσης 2005-2007 για την καταπολέμηση της *εμπορίας ανθρώπων*. Οι ασυμφωνίες της νομοθεσίας μεταξύ κράτους και οντοτήτων εξακολουθούν να παρακωλύουν τις διαδικασίες δίωξης. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη ενέκρινε επίσης στρατηγική για την πάταξη της *τρομοκρατίας*. Όσον αφορά την *προστασία δεδομένων*, θεσπίστηκε ο νόμος για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αλλά δεν έχει ακόμη συσταθεί φορέας προστασίας δεδομένων. Η κατάσταση όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παραμένει προβληματική.

Κροατία

Η Κροατία εξακολουθεί να πληροί τα **πολιτικά κριτήρια**. Γενικά, επιτεύχθηκε πρόοδος αλλά απαιτούνται επίμονες προσπάθειες σε πολλούς τομείς. Οι βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση έχουν εν μέρει υλοποιηθεί.

Η *δημοκρατία και το κράτος δικαίου* ενισχύθηκαν. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης στο δικαστικό σύστημα, στη δημόσια διοίκηση και όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς. Είναι απαραίτητο να επέλθουν βελτιώσεις τους τομείς αυτούς προκειμένου να δημιουργηθεί μια σταθερή βάση για την πλήρη εφαρμογή του κεκτημένου.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για την υιοθέτηση της στρατηγικής για τη *μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης* έχουν αρχίσει. Η κυβέρνηση, τον Σεπτέμβριο 2006, ενέκρινε έγγραφο πολιτικής με το οποίο αναλαμβάνει να συντάξει γενική αναθεωρημένη πράξη διοικητικής διαδικασίας μέχρι τον Ιούλιο του 2007. Ωστόσο, αναμένεται εδώ και καιρό η χάραξη ενός γενικότερου στρατηγικού πλαισίου για τη διευθέτηση αυτού του ζωτικού θέματος. Το ισχύον διοικητικό σύστημα είναι χρονοβόρο και πρέπει να απλουστευθεί. Τα περιθώρια διακριτικής ευχέρειας που αφήνει η νομοθεσία οδηγούν σε αναποτελεσματικότητα και νομική ανασφάλεια και ενθαρρύνουν τη διαφθορά. Τον Ιανουάριο του 2006, τέθηκε σε ισχύ νέος

νόμος για τη δημόσια διοίκηση και θεσπίστηκαν ορισμένες διατάξεις εφαρμογής του. Παρ' όλα αυτά, η δημόσια διοίκηση εξακολουθεί να μαστίζεται από αδικαιολόγητη πολιτική παρέμβαση, μεγάλη εναλλαγή προσωπικού και έλλειψη εξειδικευμένων υπαλλήλων.

Άρχισε η εφαρμογή της στρατηγικής για τη *δικαστική μεταρρύθμιση*, που αποτελεί βασική προτεραιότητα της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση. Πραγματοποιήθηκαν νομοθετικές και οργανωτικές αλλαγές με στόχο τη βελτίωση της λειτουργίας του δικαστικού συστήματος. Ο όγκος των υποθέσεων που εκκρεμούν μειώθηκε αλλά παραμένει σημαντικός. Η μεταρρύθμιση βρίσκεται σε αρχικό στάδιο και το δικαστικό σύστημα εξακολουθεί να πλήττεται από σοβαρές αδυναμίες. Πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες για να μειωθεί ο χρόνος των δικαστικών διαδικασιών, να βελτιωθεί η διαχείριση των υποθέσεων, να εξορθολογιστεί η οργάνωση των δικαστηρίων και να εξασφαλιστεί η ορθή εκτέλεση των αποφάσεων. Για να διασφαλιστεί η αμεροληψία, πρέπει να βελτιωθούν οι διαδικασίες πρόσληψης, κατάρτισης και πειθαρχίας των υπαλλήλων του δικαστικού τομέα. Τον Μάρτιο του 2006, εγκρίθηκε νέο πρόγραμμα *κατά της διαφθοράς*. Ενισχύθηκε η υπηρεσία πρόληψης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Ελήφθησαν προσφάτως μέτρα για περιπτώσεις διαφθοράς οι οποίες δεν είχαν αποτελέσει αντικείμενο έρευνας. Με τις δράσεις αυτές, αντιμετωπίζεται εν μέρει μια βασική προτεραιότητα της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση. Εντούτοις, η διαφθορά παραμένει σοβαρό πρόβλημα. Πολλές καταγγελίες για διαφθορά δεν αποτελούν πάντα αντικείμενο έρευνας και ορισμένες πρακτικές διαφθοράς μένουν ατιμώρητες. Η εφαρμογή του προγράμματος πάταξης της διαφθοράς είναι ακόμη σε αρχικό στάδιο. Η υπηρεσία πρόληψης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος και άλλοι φορείς που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυτό πρέπει να ενισχυθούν και να βελτιωθεί ο μεταξύ τους συντονισμός. Χρειάζεται πλήρης εφαρμογή του προγράμματος και ισχυρή πολιτική βούληση για να ενταθούν οι προσπάθειες, ιδίως σε περιπτώσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου.

Στον τομέα των *ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των μειονοτήτων*, η πρόοδος συνεχίζεται αν και με βραδείς ρυθμούς. Έχει θεσπιστεί κατάλληλο νομικό πλαίσιο. Εκείνο που απομένει είναι να επιταχυνθεί η εφαρμογή της νομοθεσίας.

Τον Ιούνιο του 2006, τροποποιήθηκε ο ποινικός κώδικας προκειμένου, μεταξύ άλλων, να καταργηθεί η ποινή φυλάκισης για δυσφήμιση και να συμπεριληφθεί ευρύτερος ορισμός για το "έγκλημα μίσους". Όσον αφορά τις μειονότητες, αυξήθηκε η χρηματοδότηση ενώ η κυβέρνηση εξέτασε με μεγαλύτερη προσοχή το σχέδιο δράσης σχετικά με τη δεκαετία ένταξης των Ρομ. Σημαντικά πολιτικά πρόσωπα τήρησαν τις δεσμεύσεις τους όσον αφορά την ένταξη των μειονοτήτων.

Ωστόσο, χρειάζονται μεγαλύτερες προσπάθειες για την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και την καλλιέργεια της συμφιλίωσης, καθώς και για τη δίωξη και τιμωρία των υπευθύνων για εγκλήματα εμφανώς εθνοτικού χαρακτήρα. Η εφαρμογή του συνταγματικού νόμου για τις εθνικές μειονότητες εξακολουθεί να καθυστερεί, ιδίως όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με την απασχόληση των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες. Τα θέματα αυτά αποτελούν βασικές προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση. Δεν έχει ακόμη εγκριθεί σφαιρική στρατηγική και σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση όλων των μορφών διακρίσεων.

Υπήρξαν περιπτώσεις πολιτικής ανάμειξης στα μέσα ενημέρωσης. Τα σχέδια που προορίζονταν για τη βελτίωση της κατάστασης όσον αφορά τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών εγκρίθηκαν και αναμένεται να τεθούν σε εφαρμογή.

Όσον αφορά **περιφερειακά θέματα και διεθνείς υποχρεώσεις**, συνεχίστηκε η πλήρης συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΠΓ), όπως επιβάλλεται από μια βασική προτεραιότητα της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση, και διασφαλίστηκε γενικά η τήρηση των συμφωνιών του Ντέιτον και του Erdut. Οι διώξεις για εγκλήματα πολέμου στην Κροατία εξακολουθούν να βελτιώνονται. Πρέπει όμως ακόμη να αντιμετωπιστεί κατάλληλα η μεροληπτική στάση κατά των Σέρβων κατηγορούμενων. Το ζήτημα της προστασίας των μαρτύρων αντιμετωπίζεται σοβαρά από τον γενικό εισαγγελέα δεδομένου ότι δεν έχει εξεταστεί κατάλληλα σε ευρύτερο δικαστικό πλαίσιο. Η πρόοδος όσον αφορά την παλιννόστηση των προσφύγων – βασική προτεραιότητα της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση – είναι άниση. Μολονότι έχουν διευθετηθεί τα θέματα ανοικοδόμησης και ανάκτησης των περιουσιών, υπάρχουν πολλές αδυναμίες όσον αφορά την εφαρμογή προγραμμάτων παροχής στέγης τους πρώην κατόχους δικαιωμάτων μίσθωσης που επιθυμούν να επιστρέψουν στην Κροατία. Δεν υπάρχει πρόοδος σε ό,τι αφορά την επικύρωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Πρέπει να καταβληθούν εντονότερες προσπάθειες για να δημιουργηθούν οι απαιτούμενες οικονομικές συνθήκες για τη βιώσιμη παλιννόστηση των προσφύγων.

Στον τομέα της περιφερειακής συνεργασίας, η γενική πρόοδος ήταν συνεχής. Η πρόοδος αυτή πρέπει να διατηρηθεί. Ωστόσο, δεν κατέστη δυνατόν να βρεθεί οριστική λύση σε διμερή ζητήματα που εκκρεμούν με τους γείτονες της Κροατίας, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό των συνόρων. Πρόκειται για βασική προτεραιότητα της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας και των σχέσεων καλής γειτονίας.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η Κροατία μπορεί να θεωρηθεί λειτουργούσα οικονομία της αγοράς. Η χώρα αναμένεται να είναι σε θέση μεσοπρόθεσμα να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμόσει αυστηρά το μεταρρυθμιστικό της πρόγραμμα για την εξάλειψη ορισμένων σημαντικών αδυναμιών.

Γενικά, η πολιτική συναίνεση σχετικά με τους βασικούς άξονες της οικονομικής πολιτικής διατηρήθηκε. Οι μακροοικονομικές πολιτικές που στοχεύουν στη σταθερότητα συνέβαλαν στη συγκράτηση του πληθωρισμού, στη σταθεροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας και σε μικρή επιτάχυνση της ανάπτυξης. Οι ιδιωτικές επενδύσεις αυξήθηκαν και μειώθηκε η ανεργία. Συνεχίστηκε η σταδιακή δημοσιονομική εξυγίανση παράλληλα με σημαντική αύξηση των εισοδημάτων. Ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για τον καλύτερο έλεγχο των δαπανών για την περίθαλψη. Οι διαδικασίες εγγραφής των επιχειρήσεων απλουστεύθηκαν ακόμα περισσότερο. Ο τραπεζικός τομέας συνέχισε να αναπτύσσεται και συστάθηκε νέα υπηρεσία εποπτείας η για τον μη τραπεζικό χρηματοπιστωτικό τομέα. Τα έργα οδικής υποδομής βελτιώθηκαν. Η προώθηση του ανταγωνισμού τον τομέα των τηλεπικοινωνιών σημείωσε ακόμη μεγαλύτερη πρόοδο. Άρχισαν να λαμβάνονται μέτρα για την αναδιάρθρωση του ζημιόγνου σιδηροδρομικού συστήματος. Η οικονομία της Κροατίας είναι πλήρως ενσωματωμένη στην οικονομία της ΕΕ.

Ωστόσο, οι σοβαρές και αυξανόμενες ανισορροπίες του εμπορικού ισοζυγίου και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών καθώς και το υψηλό εξωτερικό χρέος ενέχουν κινδύνους για τη μακροοικονομική σταθερότητα. Οι επιδοτήσεις υπέρ των ζημιόγνων επιχειρήσεων και το υψηλό επίπεδο των τρεχουσών δαπανών εξακολουθούν να βαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Ο ρυθμός των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων είναι γενικά αργός. Η εφαρμογή των σχεδίων ιδιωτικοποίησης και η αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων έχουν προχωρήσει ελάχιστα. Η ανάπτυξη ενός πιο δυναμικού ιδιωτικού τομέα παρακωλύεται από

τις αδυναμίες της δημόσιας διοίκησης και του δικαστικού συστήματος, οι οποίες υπονομεύουν τις διαδικασίες εισόδου και εξόδου από την αγορά και τη στήριξη των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και των δικαιωμάτων των πιστωτών. Η κρατική παρέμβαση στην οικονομία παρέμεινε αξιόλογη. Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να αυξηθεί η συμμετοχή στη διαδικασία της δια βίου μάθησης.

Η Κροατία έχει βελτιώσει την **ικανότητά της να αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους**. Σημειώθηκε πρόοδος στους περισσότερους τομείς, ειδικότερα όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας. Η πρόοδος είναι διαφορετική στα διάφορα κεφάλαια. Όμως, όσον αφορά το γενικό επίπεδο εναρμόνισης και διοικητικής ικανότητας, πρέπει ακόμη να καταβληθούν πολλές προσπάθειες. Σε πολλούς τομείς πρέπει να υλοποιηθούν οι προτεραιότητες που καθορίζονται στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης για την προσχώρηση.

Η πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων* υπήρξε περιορισμένη και άνιση. Οι πρόοδοι όσον αφορά τη νέα και σφαιρική προσέγγιση δεν συνοδεύτηκαν από προόδους στο πλαίσιο της παλαιάς προσέγγισης. Χρειάζονται ακόμη σημαντικές προσπάθειες σε θέματα νομοθεσίας και διοικητικής ικανότητας σε όλους τους τομείς. Όσον αφορά την *ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων* σημειώθηκε μικρή πρόοδος. Πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες για την ανάπτυξη της ικανότητας συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Περιορισμένη ήταν η πρόοδος όσον αφορά το *δικαίωμα εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών*. Γενικά, η εναρμόνιση είναι εύλογη, αν και απαιτούνται ακόμα σημαντικές προσπάθειες σε ορισμένους τομείς. Η Κροατία πραγματοποίησε πρόοδο στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων*. Πρέπει ωστόσο οι προσπάθειες να ενταθούν, ιδίως όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την αγορά ακινήτων από υπηκόους της ΕΕ.

Στον τομέα των *δημοσίων συμβάσεων*, η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για τη χάραξη σφαιρικής στρατηγικής με στόχο την εναρμόνιση και την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου. Όσον αφορά το *εταιρικό δίκαιο*, η πρόοδος ήταν ικανοποιητική. Πραγματοποιήθηκαν σημαντικές τροποποιήσεις της νομοθεσίας σε θέματα λογιστικής και ελέγχου των επιχειρήσεων. Η εναρμόνιση έχει ξεκινήσει μολονότι πρέπει να συνεχιστούν οι έλεγχοι και οι προσπάθειες για την επιβολή της συμμόρφωσης των επιχειρήσεων. Υπήρξε επίσης κάποια πρόοδος στον τομέα των *δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας*, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή του σχετικού νόμου. Χρειάζονται εντούτοις περαιτέρω προσπάθειες.

Στον τομέα της *πολιτικής ανταγωνισμού*, η πρόοδος της Κροατίας συνεχίστηκε, όσον αφορά την κατάργηση των μονοπωλίων αφενός και αφετέρου τις κρατικές ενισχύσεις. Ωστόσο οι προσπάθειες πρέπει να ενταθούν. Χρειάζεται περαιτέρω εναρμόνιση της νομοθεσίας, ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας και αποτελεσματικότερη εφαρμογή. Πρέπει να εγκριθούν επείγοντως βιώσιμα σχέδια αναδιάρθρωσης του τομέα του χάλυβα και των ναυπηγείων. Οι φορολογικές ελαφρύνσεις εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα. Πρέπει ακόμα να εκπληρωθούν οι σχετικές υποχρεώσεις που καθορίζονται στο πλαίσιο της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης.

Η Κροατία πραγματοποίησε πρόοδο στον τομέα των *χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών*, ιδιαίτερα με την προώθηση της εναρμόνισης της νομοθεσίας περί ασφαλίσεων και με τη σύσταση ολοκληρωμένης ελεγκτικής αρχής που θα αναλάβει την εποπτεία του μη τραπεζικού τομέα. Αν και η εναρμόνιση εμφανίζει συγκρατημένη πρόοδο, οι προσπάθειες πρέπει να ενταθούν.

Παρατηρήθηκε κάποια πρόοδος στον τομέα της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης*. Ο ανταγωνισμός στην αγορά τηλεπικοινωνιών έχει ενταθεί. Η εναρμόνιση του τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των τεχνολογιών πληροφοριών εμφανίζει περιορισμένη πρόοδο. Χρειάζεται ωστόσο περαιτέρω ενίσχυση του κροατικού οργανισμού τηλεπικοινωνιών. Μεγαλύτερη εναρμόνιση της νομοθεσίας χρειάζεται επίσης στον τομέα των μέσων ενημέρωσης και στον οπτικοακουστικό τομέα.

Στον τομέα της *γεωργίας*, υπάρχει επαρκής πρόοδος ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, πολιτικής για την ανάπτυξη της ποιότητας και βιολογικών καλλιεργειών. Ωστόσο, η δημιουργία των διοικητικών δομών για την εφαρμογή, τη διαχείριση και τον έλεγχο της κοινής γεωργικής πολιτικής βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο. Όσον αφορά την *αλιεία*, η Κροατία πραγματοποίησε πρόοδο συνεχίζοντας την εναρμόνιση σε θέματα διαχείρισης των πόρων και του στόλου και ενισχύοντας ως ένα βαθμό τις υπηρεσίες ελέγχου. Χρειάζονται αυξημένες προσπάθειες για να καλυφθούν ορισμένα σημαντικά κενά, στις οποίες περιλαμβάνεται η δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου για τον αλιευτικό στόλο, ενός συστήματος παρακολούθησης των σκαφών, συστήματος συγκέντρωσης πληροφοριών και η ενίσχυση των επιθεωρήσεων. Η εναρμόνιση των κρατικών ενισχύσεων αποτελεί επίσης προτεραιότητα. Πραγματοποιήθηκαν πρόοδοι όσον αφορά την εναρμόνιση του *κτηνιατρικού και φυτοϋγειονομικού τομέα και της πολιτικής για τα τρόφιμα*. Χρειάζονται ωστόσο σημαντικές προσπάθειες, στις οποίες περιλαμβάνεται η υιοθέτηση σφαιρικής στρατηγικής για την ασφάλεια τροφίμων καθώς και η θέσπιση της απαιτούμενης νομοθεσίας πλαισίου.

Ικανοποιητική ήταν η πρόοδος όσον αφορά την *πολιτική μεταφορών*. Η εναρμόνιση συνεχίστηκε στον τομέα των οδικών, των αεροπορικών και των θαλάσσιων μεταφορών. Ωστόσο, πρέπει να θεσπιστούν περαιτέρω διατάξεις εφαρμογής, και να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες σε θέματα διοικητικής ικανότητας. Πρόοδος παρατηρήθηκε επίσης στον τομέα της *ενέργειας*, ιδίως όσον αφορά την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και την εσωτερική αγορά ενέργειας και φυσικού αερίου. Η Κροατία επικύρωσε τη συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα. Εντούτοις, χρειάζονται ακόμη εντατικές προσπάθειες ιδίως σε θέματα ενεργειακής απόδοσης, πυρηνικής ασφάλειας και ενίσχυσης των κανονιστικών διατάξεων.

Ο τομέας της *φορολογίας* εμφανίζει περιορισμένη πρόοδο. Η γενική εναρμόνιση της νομοθεσίας δεν έχει προχωρήσει. Η φορολογική διοίκηση πρέπει να εκσυγχρονιστεί σημαντικά και να βελτιωθεί η διασύνδεση των συστημάτων ΤΠ. Η Κροατία έχει πραγματοποιήσει πρόοδο στον τομέα της *οικονομικής και νομισματικής ένωσης*. Γενικά, οι προετοιμασίες έχουν αρχίσει και βρίσκονται σε καλό δρόμο. Όμως χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως για να επιτευχθεί η πλήρης ανεξαρτησία από την κεντρική τράπεζα. Στον *στατιστικό τομέα*, η πρόοδος της Κροατίας υπήρξε ικανοποιητική. Οι προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν κυρίως για την εξασφάλιση διαρκούς εθνικής χρηματοδότησης.

Όσον αφορά την *κοινωνική πολιτική και την απασχόληση*, η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Χρειάζονται σημαντικές προσπάθειες για να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα της χώρας στον τομέα αυτό. Η πρόοδος της Κροατίας όσον αφορά τις *επιχειρήσεις και τη βιομηχανική πολιτική* δεν είναι ομοιογενής. Μολονότι τα αποτελέσματα ήσαν ικανοποιητικά για το επιχειρηματικό κλίμα και την πολιτική για τις ΜΜΕ, πρέπει να διευθετηθούν μείζονες προκλήσεις σε θέματα αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων, ιδίως στον τομέα σιδήρου και χάλυβα και στον τομέα των ναυπηγείων. Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τα *διευρωπαϊκά δίκτυα*. Πρόοδος υπήρξε ακόμη και στον τομέα της *περιφερειακής πολιτικής και του συντονισμού των*

διαρθρωτικών μέσων. Χρειάζονται ωστόσο προσπάθειες για να δημιουργηθούν οι απαραίτητες διοικητικές δομές για την εφαρμογή των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ.

Όσον αφορά τη *δικαστική εξουσία και τα θεμελιώδη δικαιώματα*, σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Χρειάζονται όμως σημαντικές βελτιώσεις για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Ο τομέας των θεμελιωδών δικαιωμάτων επιδέχεται περαιτέρω βελτιώσεις. Στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας*, η Κροατία έχει σημειώσει πρόοδο, ιδίως όσον αφορά τη συνοριακή διαχείριση, την πολιτική σε θέματα θεωρήσεων και το δικαίωμα ασύλου. Πάντως, το ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για τη συνοριακή διαχείριση πρέπει να αναπροσαρμοστεί και πρέπει να εκσυγχρονιστεί ο εξοπλισμός. Χρειάζονται σημαντικές και επίμονες προσπάθειες για να ενισχυθεί η ικανότητα επιβολής και η διοικητική ικανότητα, ιδίως όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα.

Πραγματοποιήθηκε ικανοποιητική πρόοδος όσον αφορά τα κεφάλαια *επιστήμη και έρευνα και εκπαίδευση και πολιτισμός*. Και για τα δύο κεφάλαια, το επίπεδο προετοιμασίας ήταν ικανοποιητικό. Όσον αφορά το *περιβάλλον*, γενικά η πρόοδος ήταν ικανοποιητική ιδίως στον τομέα των υδάτων και του αέρος, της προστασίας της φύσης, των χημικών ουσιών και των ΓΤΟ. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη το εύρος και τον πολύπλοκο χαρακτήρα αυτού του κεφαλαίου, πρέπει να καταβληθούν πολύ σημαντικές προσπάθειες. Η διοικητική ικανότητα είναι ελλιπής και δεν υπάρχουν στρατηγικές χρηματοδότησης σημαντικών επενδύσεων. Στον τομέα της *προστασίας των καταναλωτών και της υγείας*, η Κροατία δεν σημείωσε μεγάλη πρόοδο. Χρειάζεται ακόμη σημαντική εναρμόνιση της νομοθεσίας και η επιτήρηση της αγοράς απέχει πολύ από τα πρότυπα της ΕΕ.

Στον τομέα της *τελωνειακής ένωσης*, η Κροατία σημείωσε κάποια πρόοδο, συγκεκριμένα, με την εναρμόνιση των τελωνειακών διαδικασιών και την τελωνειακή προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Χρειάζεται ωστόσο μεγάλη ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας και της διασύνδεσης των συστημάτων ΤΠ. Η Κροατία σημείωσε πρόοδο στον τομέα των *εξωτερικών σχέσεων*. Όσον αφορά την *εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας και άμυνας*, η πρόοδος συνεχίζεται. Η Κροατία εξακολουθεί να εναρμονίζει συστηματικά τη νομοθεσία της με τις δηλώσεις της ΕΕ και άλλα μέσα της ΚΕΠΠΑ.

Πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τον *δημοσιονομικό έλεγχο*, ιδίως τον δημόσιο εσωτερικό δημοσιονομικό έλεγχο, τον εξωτερικό έλεγχο και την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη. Πρέπει ωστόσο να ενισχυθεί η ικανότητα εσωτερικού ελέγχου και δημοσιονομικής διαχείρισης. Η διάρθρωση για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ πρέπει να γίνει λειτουργική. Δεν παρατηρήθηκε πρόοδος στον τομέα των *οικονομικών και δημοσιονομικών διατάξεων*.

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Όπως αναφέρθηκε στη γνώμη του παρελθόντος έτους σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, η χώρα είναι σε καλό δρόμο προς την εκπλήρωση των **πολιτικών κριτηρίων**. Ο ρυθμός των μεταρρυθμίσεων ωστόσο επιβραδύνθηκε το 2006 και η χώρα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της. Οι βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης έχουν εν μέρει υλοποιηθεί.

Η αδιάλειπτη εφαρμογή της συμφωνίας πλαισίου της Οχρίδας συνέβαλε στη σταθερότητα της χώρας και στην εδραίωση της **δημοκρατίας και του κράτους δικαίου**. Για την επίτευξη περαιτέρω προόδου, όλα τα πολιτικά κόμματα πρέπει να καταβάλουν τις απαραίτητες προσπάθειες για την εξεύρεση συναίνεσης, σε πλήρη αρμονία με το γράμμα και το πνεύμα της συμφωνίας.

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας πραγματοποίησε πρόοδο στον τομέα της ενίσχυσης της εκλογικής διαδικασίας για την προπαρασκευή των *βουλευτικών* εκλογών του Ιουλίου. Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο των εκλογών έχει αναδιοργανωθεί, σύμφωνα με τις συστάσεις του Γραφείου των Δημοκρατικών Θεσμών και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και σύμφωνα με βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Τον Ιούλιο, η εκλογική διαδικασία διεξήχθη ουσιαστικά σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Παρατηρήθηκαν ωστόσο παρατυπίες πριν και κατά τη διάρκεια των εκλογών. Χρειάζονται σημαντικές προσπάθειες για να διασφαλιστεί η πλήρης τήρηση των κανόνων κατά τις επόμενες εκλογές. Πρέπει να καθιερωθεί εποικοδομητικός διάλογος, ιδίως στο πλαίσιο του κοινοβουλίου, μεταξύ όλων των πολιτικών κομμάτων της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης για να εξασφαλιστεί η ορθή λειτουργία των θεσμών.

Όσον αφορά τη *μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης*, συνεχίστηκε η εφαρμογή του δημοσιούπαλληλικού κώδικα του 2000. Ελήφθησαν μέτρα για τη βελτίωση της διαχείρισης των δημόσιων υπηρεσιών και της διαφάνειας των δημοσίων αποφάσεων. Η διαδικασία αποκέντρωσης σημείωσε πρόοδο και οι δημόσιες υπηρεσίες άρχισαν να βελτιώνονται. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που απομένουν χρειάζεται σταθερή δέσμευση εκ μέρους της κυβέρνησης και των κοινοτήτων. Οι διορισμοί και οι απολύσεις στη δημόσια διοίκηση συνεχίζουν να επηρεάζονται από πολιτικές σκοπιμότητες. Μετά την αλλαγή της κυβέρνησης πραγματοποιήθηκαν ευρείας κλίμακας αλλαγές στη διοίκηση. Πρέπει να ενισχυθεί η ανεξαρτησία και ο επαγγελματισμός της διοίκησης καθώς και η διοικητική ικανότητα.

Σημαντικές είναι οι μεταρρυθμίσεις που εγκαινιάστηκαν στο *δικαστικό σύστημα*, σύμφωνα με τις επιταγές της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Έχει ουσιαστικά θεσπιστεί το συνταγματικό και νομικό πλαίσιο για ένα ανεξάρτητο και αποτελεσματικό δικαστικό σύστημα. Η επιτυχής εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων παραμένει μείζων πρόκληση και βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης και θα απαιτήσει διαρκείς προσπάθειες και βιώσιμα αποτελέσματα. Νέα μέτρα πρέπει να ληφθούν για τη διασφάλιση του σεβασμού του κράτους δικαίου στο σύνολο της επικράτειας. Με τη θέσπιση νέου νόμου για την αστυνομία εκπληρώνεται μια βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης, μετά από διάφορες καθυστερήσεις οι οποίες είχαν επιβραδύνει τη μεταρρύθμιση της αστυνομίας. Απαιτείται εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης για να εξασφαλιστεί η αρμονική εφαρμογή αυτών των μεταρρυθμίσεων.

Το νομικό και θεσμικό πλαίσιο για την *καταπολέμηση της διαφθοράς* έχει ενισχυθεί. Βελτιώθηκε η συνεργασία και ο συντονισμός των σχετικών φορέων. Παρόλα αυτά, η διαφθορά εξακολουθεί να είναι διαδεδομένη. Πρέπει ακόμα να διερευνηθούν πολλές περιπτώσεις εικαζόμενης διαφθοράς. Χρειάζεται πλήρης εφαρμογή της νομοθεσίας και ισχυρή πολιτική βούληση για την κλιμάκωση των προσπαθειών.

Όσον αφορά τα *ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των μειονοτήτων*, συνεχίστηκε η εφαρμογή της συμφωνίας της Οχρίδας. Γενικά, συνεχίστηκε η βελτίωση των διακρατικών σχέσεων. Πρέπει ωστόσο να ενταθούν οι προσπάθειες σε ορισμένους τομείς. Ο Ποινικός Κώδικας τροποποιήθηκε προκειμένου να καταργηθούν οι ποινές φυλάκισης για δυσφήμιση.

Είναι σκόπιμο να ενισχυθούν οι διαδικασίες έρευνας για την κακομεταχείριση των κρατουμένων, ιδίως μέσω της συνεργασίας του συνηγόρου του πολίτη με το Υπουργείο Εσωτερικών. Συνεχίζεται η παρακολούθηση των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων δεδομένου ότι δεν υπάρχει ακόμη το κατάλληλο νομικό πλαίσιο. Χρειάζονται νέες προσπάθειες για την ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ των εθνικών κοινοτήτων. Η εκπροσώπηση των διαφόρων κοινοτήτων στη δημόσια διοίκηση δεν είναι ίση. Η υλοποίηση των σχεδίων δράσης στο πλαίσιο της δεκαετίας για την ένταξη των Ρομ (2005-2015) έχει προοδεύσει αλλά η κατάσταση της κοινότητας Ρομ παραμένει προβληματική.

Όσον αφορά τα **περιφερειακά θέματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις**, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας διατήρησε την πλήρη συνεργασία της με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία. Είναι σημαντικό να καταβληθούν νέες προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος ενόψει της διαβίβασης των υποθέσεων που παραπέμπονται από το ΔΠΔΠΓ. Η στάση της χώρας ήταν εποικοδομητική στις συνομιλίες για το καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου. Η συμφωνία περί μη παράδοσης εκζητούμενων που συνήφθη με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δεν είναι ακόμα σύμφωνη με τις κατευθυντήριες αρχές της ΕΕ σχετικά με τις ρυθμίσεις μεταξύ κράτους μέρους του καταστατικού της Ρώμης για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο και των ΗΠΑ.

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας παραμένει ενεργός εταίρος σε θέματα περιφερειακής συνεργασίας. Έχει αναπτύξει τις διμερείς σχέσεις της με τις γειτονικές χώρες· ωστόσο δεν παρατηρείται πρόοδος στο θέμα του ονόματος, το οποίο παραμένει ανοικτό. Χρειάζονται νέες προσπάθειες, και εποικοδομητική προσέγγιση, προκειμένου να εξευρεθεί με την Ελλάδα μια κατόπιν διαπραγματεύσεων και αποδεκτή λύση στο θέμα του ονόματος, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην περιφερειακή εργασία και στις σχέσεις καλής γειτονίας.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει προχωρήσει ικανοποιητικά προς τη δημιουργία μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειες σταθεροποίησης και μεταρρυθμίσεων προκειμένου να καταστεί ικανή να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.

Η χώρα κατάφερε να διατηρήσει ευρεία συναίνεση όσον αφορά τους βασικούς άξονες της οικονομικής πολιτικής. Χάρη σε ένα κατάλληλο συνδυασμό πολιτικών μέτρων, ενισχύθηκαν η μακροοικονομική σταθερότητα και προβλεψιμότητα. Ο πληθωρισμός παρέμενε υπό έλεγχο. Η κατάσταση των λογαριασμών του Δημοσίου παρέμεινε σχεδόν ισοσκελισμένη και το σχετικά χαμηλό επίπεδο του δημόσιου χρέους μειώθηκε ακόμα περισσότερο. Η ελευθέρωση των τιμών και του εμπορίου επιτεύχθηκε σε αρκετά μεγάλο βαθμό και συνεχίζεται η ιδιωτικοποίηση των κρατικών επιχειρήσεων. Οι φραγμοί για την είσοδο και την έξοδο των επιχειρήσεων από την αγορά έχουν μειωθεί με την απλούστευση και την επιτάχυνση των διαδικασιών πτώχευσης και εγγραφής σύμφωνα με βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα έχει βελτιωθεί. Επιπλέον, έχουν ληφθεί μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου κεφαλαίου και την αναβάθμιση των έργων υποδομής. Οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων αυξήθηκαν σημαντικά, ιδίως μετά τις προσπάθειες ιδιωτικοποίησης. Η οικονομική ολοκλήρωση με την ΕΕ σημειώνει πρόοδο.

Η λειτουργία της οικονομίας της αγοράς εξακολουθεί ωστόσο να παρεμποδίζεται από θεσμικές αδυναμίες, όπως η βραδύτητα των διοικητικών διαδικασιών, η διαφθορά, η γραφειοκρατία και η έλλειψη ασφάλειας δικαίου. Η βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος παρεμποδίζεται από τις αδυναμίες του δικαστικού συστήματος. Εκτός αυτού, τα διαρκή λειτουργικά προβλήματα της αγοράς εργασίας και της χρηματοπιστωτικής αγοράς δυσχεραίνουν τη μείωση της ανεργίας που βρίσκεται σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα, καθώς και την παροχή πιστώσεων στις επιχειρήσεις. Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στις ανάγκες της χώρας. Εξαιτίας αυτών των παραγόντων, η οικονομική ανάπτυξη είναι περιορισμένη. Η ύπαρξη ενός ιδιαίτερα εκτεταμένου άτυπου τομέα συνεχίζει να δημιουργεί σοβαρές στρεβλώσεις στην οικονομία. Η διάρθρωση των προϊόντων εξαγωγής είναι πολύ συγκεντρωτική.

Η χώρα κατέβαλε προσπάθειες για να βελτιώσει την **ικανότητά της να αναλάβει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους**. Αντιμετωπίζει ωστόσο ακόμα μεγάλες προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή και την αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας. Υπήρξε κάποια πρόοδος όσον αφορά την εκπλήρωση των βραχυπρόθεσμων προτεραιοτήτων της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων*, παρατηρήθηκε πρόοδος όσον αφορά τα οριζόντια μέτρα αλλά το μεγαλύτερο μέρος του κεκτημένου στον τομέα δεν έχει ακόμα μεταφερθεί ούτε εφαρμοστεί. Στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων* σημειώθηκε περιορισμένη ανάπτυξη και οι προετοιμασίες βρίσκονται σε αρχικό στάδιο. Δεν παρατηρήθηκε πρόοδος όσον αφορά το *δικαίωμα εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών*. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την εναρμόνιση με το κεκτημένο. Στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων*, παρατηρείται κάποια πρόοδος ειδικότερα όσον αφορά τα συστήματα πληρωμών. Χρειάζονται εντούτοις περαιτέρω προσπάθειες. Ειδικότερα, πρέπει να ενισχυθεί το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Σημαντική είναι η πρόοδος στον τομέα των *δημοσίων συμβάσεων* στον οποίο δημιουργήθηκαν οι βάσεις για την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος δημοσίων συμβάσεων. Χρειάζονται ωστόσο περαιτέρω προσπάθειες, συγκεκριμένα, όσον αφορά την καθιέρωση ενός αποτελεσματικού πλαισίου προσφυγών. Αξιοσημείωτη ήταν η πρόοδος στον τομέα του *εταιρικού δικαίου*, ειδικότερα με την καθιέρωση μονοαπευθυντικού συστήματος για την εγγραφή των επιχειρήσεων, σύμφωνα με τις επιταγές της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων που θεσπίζονται. Όσον αφορά τους *κανόνες περί πνευματικής ιδιοκτησίας*, σημειώθηκε κάποια πρόοδος ειδικότερα στον τομέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Ωστόσο, οι προσπάθειες πρέπει να ενταθούν για να ενισχυθεί η ικανότητα επιβολής, η διοικητική διάρθρωση και η πολιτική βούληση για την καταπολέμηση της πειρατείας και της παραποίησης/απομίμησης και για τη συμμόρφωση με τη συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης. Οι προετοιμασίες για την εναρμόνιση με το κεκτημένο βρίσκονται ακόμη σε αρχικό στάδιο.

Στον τομέα του *ανταγωνισμού*, σημειώθηκε κάποια πρόοδος περιορισμένη κατά μεγάλο μέρος στο νομικό πλαίσιο. Χρειάζονται σημαντικές προσπάθειες για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας, ειδικότερα όσον αφορά τη λειτουργία της επιτροπής προστασίας του ανταγωνισμού.

Στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, σημειώθηκε κάποια πρόοδος δεδομένου ότι η χώρα συνέχισε τις προσπάθειές της για την εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας της με τους κανόνες της ΕΕ σε διάφορους τομείς. Παραμένουν ωστόσο ορισμένες ελλείψεις ιδίως όσον αφορά την εποπτεία στον τραπεζικό τομέα και στον τομέα των ασφαλίσεων.

Στον τομέα της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης* η πρόοδος ήταν αξιοσημείωτη. Ενισχύθηκε η εναρμόνιση της νομοθεσίας στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των τεχνολογιών των πληροφοριών, καθώς και στον οπτικοακουστικό τομέα. Χρειάζεται ωστόσο μεγαλύτερη πρόοδος για την ελευθέρωση της αγοράς τηλεπικοινωνιών, για να εφαρμοστεί η αρχή της απουσίας διακρίσεων μεταξύ φορέων εκμετάλλευσης και να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής προκειμένου να σταματήσει η παραβίαση της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης και να υλοποιηθεί μια προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Υπήρξε πρόοδος στον τομέα της *γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης*. Η εναρμόνιση έχει αρχίσει αλλά βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο. Σημειώθηκε πρόοδος σε ορισμένες πτυχές του κεφαλαίου που αναφέρεται στην *πολιτική ασφάλειας τροφίμων και στην πολιτική στον κτηνιατρικό και φυτοϋγειονομικό τομέα*. Ωστόσο, η έναρξη ισχύος και εφαρμογή της νομοθεσίας εναρμόνισης με το κεκτημένο έχει καθυστερήσει. Στον τομέα της *αλιείας*, οι προετοιμασίες για την εναρμόνιση με το κεκτημένο βρίσκονται ακόμη σε αρχικό στάδιο.

Ικανοποιητική ήταν η πρόοδος σε ορισμένους τομείς της *πολιτικής μεταφορών*. Χρειάζονται ωστόσο ακόμη σημαντικές προσπάθειες για την εναρμόνιση και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας σε όλους τους τομείς των μεταφορών. Αξιοσημείωτη υπήρξε πρόοδος σε ορισμένες πτυχές του ενεργειακού τομέα. Η θέσπιση διατάξεων εφαρμογής είναι θέμα προτεραιότητας, ιδίως για την τήρηση των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα η οποία επικυρώθηκε από την πρώτη Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας τον Μάιο του 2006.

Στον τομέα της *φορολογίας*, μπορεί να αναφερθεί πρόοδος όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας. Εντούτοις, χρειάζονται σημαντικές προσπάθειες για την περαιτέρω εναρμόνιση της νομοθεσίας, τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας στο θέμα της είσπραξης των φόρων.

Στον τομέα των *οικονομικής και νομισματικής πολιτικής*, η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Γενικά πάντως οι προετοιμασίες έχουν προχωρήσει. Στον τομέα των *στατιστικών* σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Χρειάζεται περαιτέρω εναρμόνιση με το κεκτημένο και σημαντική ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας.

Στον τομέα της *κοινωνικής πολιτικής και της απασχόλησης*, σημειώθηκε αξιόλογη πρόοδος, ιδίως όσον αφορά την εργατική νομοθεσία και την παροχή ίσων ευκαιριών. Ένα μεγάλο μέρος του κεκτημένου δεν έχει ωστόσο ακόμη μεταφερθεί ιδίως στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία, και απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες σε θέματα πολιτικής απασχόλησης για τη βελτίωση της κατάστασης στην αγορά εργασίας. Στον τομέα των *επιχειρήσεων και της βιομηχανικής πολιτικής* η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Η έλλειψη στρατηγικών συνεχίζεται στη βιομηχανία της τεχνολογίας και της καινοτομίας και χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την ανάπτυξη μέσων και τομεακών πολιτικών. Όσον αφορά τα διευρωπαϊκά δίκτυα, η πρώτη Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας συμμετέχει στις περιφερειακές πρωτοβουλίες. Η έλλειψη χρηματοδοτικών πόρων αποτελεί τροχοπέδη για τον εκσυγχρονισμό των έργων υποδομής. Στον τομέα της *περιφερειακής πολιτικής και του συντονισμού των διαρθρωτικών μέσων* η πρόοδος είναι περιορισμένη.

Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες για την εναρμόνιση της νομοθεσίας στον τομέα της περιφερειακής ανάπτυξης και για την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου και της διοικητικής ικανότητας.

Στον τομέα της *δικαστικής εξουσίας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων*, επήλθαν τροποποιήσεις στο Σύνταγμα και στο νομικό πλαίσιο για να επιτρέψουν την εφαρμογή της δικαστικής μεταρρύθμισης. Κάποιες εξελίξεις παρατηρήθηκαν στο νομικό και θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Ωστόσο, η βελτίωση της ανεξαρτησίας και της αποδοτικότητας του δικαστικού συστήματος παραμένει σημαντική πρόκληση και η καταπολέμηση της διαφθοράς θα απαιτήσει ισχυρότατη πολιτική βούληση. Ο τομέας των θεμελιωδών δικαιωμάτων επιδέχεται περαιτέρω βελτιώσεις. Η κατάσταση όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παραμένει προβληματική. Όσον αφορά τη *δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια*, ορισμένες πτυχές σημείωσαν πρόοδο, ιδίως η μετανάστευση και η πολιτική θεωρήσεων, καθώς και η συνοριακή διαχείριση. Πρέπει να συνεχιστεί η εφαρμογή της στρατηγικής για τη συνοριακή διαχείριση. Η πρόοδος όσον αφορά τη δικαστική και αστυνομική συνεργασία και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και των ναρκωτικών είναι πιο περιορισμένη. Χρειάζονται σημαντικές και επίμονες προσπάθειες για την ενίσχυση της επιβολής και της διοικητικής ικανότητας.

Στον τομέα της *επιστήμης και της έρευνας*, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει αρχίσει να χαράσσει μια πιο ολοκληρωμένη πολιτική. Σημειώνεται πρόοδος στον τομέα της *εκπαίδευσης και του πολιτισμού*. Όσον αφορά το *περιβάλλον*, το νομοθετικό πλαίσιο ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο αλλά οι προετοιμασίες εναρμόνισης με το κεκτημένο στο κεφάλαιο αυτό βρίσκονται ακόμη σε αρχικό στάδιο και χρειάζονται σημαντικότερες προσπάθειες για την υλοποίηση και την επιβολή της νομοθεσίας. Σε θέματα *προστασίας των καταναλωτών και της υγείας*, παρατηρήθηκε κάποια πρόοδος, κυρίως όσον αφορά τα μέτρα που συνδέονται με την ασφάλεια. Είναι απαραίτητο να συνεχιστεί η εναρμόνιση της νομοθεσίας καθώς και οι προσπάθειες για την καθιέρωση ενός αποτελεσματικού συστήματος προστασίας των καταναλωτών και της υγείας σε ολόκληρη τη χώρα.

Στον τομέα της *τελωνιακής ένωσης*, πραγματοποιήθηκε σημαντική πρόοδος σε επίπεδο νομοθεσίας. Η επιβολή τελών, που αποτελούσε παραβίαση της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, καταργήθηκε, σύμφωνα με βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Θα χρειαστεί ωστόσο να συνεχιστεί η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας από πλευράς προσωπικού, τεχνολογιών των πληροφοριών και άλλου εξοπλισμού για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της νομοθεσίας.

Σε ορισμένους τομείς των *εξωτερικών σχέσεων* σημειώθηκε πρόοδος, ιδίως όσον αφορά τα αγαθά διπλής χρήσης και την περιφερειακή ολοκλήρωση στο πλαίσιο της Κεντροευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (CEFTA). Πρόοδος σημειώθηκε επίσης σε ορισμένες πτυχές της *εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας*. Κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω εναρμόνιση, ιδίως όσον αφορά τα διεθνή περιοριστικά μέτρα.

Ο τομέας του *δημοσιονομικού ελέγχου* έχει να επιδείξει πρόοδο νομοθετικό επίπεδο. Πρέπει εντούτοις να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες ιδίως για την ενίσχυση του δημόσιου εσωτερικού δημοσιονομικού ελέγχου, του εξωτερικού ελέγχου και της ικανότητας καταπολέμησης της απάτης. Στον τομέα των *χρηματοδοτικών και δημοσιονομικών διατάξεων*, η πρόοδος υπήρξε περιορισμένη, υπάρχουν ωστόσο οι βασικές αρχές και τα θεσμικά όργανα.

Μαυροβούνιο

Όσον αφορά τα **πολιτικά κριτήρια**, το Μαυροβούνιο πραγματοποίησε κάποια πρόοδο. Αντιμετώπισε κατά μεγάλο μέρος τις βασικές προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης, χωρίς όμως σημαντικά αποτελέσματα μέχρι σήμερα.

Το Μαυροβούνιο διαχειρίστηκε ομαλά όλη τη διαδικασία μέχρι την ανεξαρτησία και ιδίως τη διοργάνωση και τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος της 21ης Μαΐου 2006 σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Συνταγματικού Χάρτη και με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Μαυροβούνιο έχει ξεκινήσει τη θέσπιση του νομικού και θεσμικού πλαισίου που απαιτείται με βάση τις νέες αρμοδιότητές του ως ανεξάρτητου κράτους. Ειδικότερα, πρέπει να θεσπίσει νέο Σύνταγμα. Το Σύνταγμα πρέπει να είναι σύμφωνο με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και να εγκριθεί με ευρεία συναίνεση. Το Μαυροβούνιο πρέπει επίσης να υπογράψει και να επικυρώσει τις διεθνείς συμφωνίες στις οποίες ήταν μέρος η Ένωση Σερβίας και Μαυροβουνίου.

Όσον αφορά τη **δημοκρατία και το κράτος δικαίου**, οι βουλευτικές εκλογές της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 2006 διεξήχθησαν σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες.

Η *κυβέρνηση* και το *κοινοβούλιο* κατέβαλαν σημαντικές προσπάθειες για να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους. Η κυβέρνηση καθιέρωσε συντονιστικούς μηχανισμούς σε βασικούς τομείς δραστηριοτήτων της. Το κοινοβούλιο θέσπισε νέο εσωτερικό κανονισμό. Παρατηρείται πολιτική συναίνεση όσον αφορά θεμελιώδεις επιλογές και ειδικότερα την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η διαδικασία αυτή πρέπει να συνεχιστεί με αποφασιστικότητα και να αντικατοπτρίζεται ειδικότερα στις εργασίες του κοινοβουλίου.

Η θέσπιση του θεσμικού πλαισίου για τη *μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης* έχει προχωρήσει και καθιερώθηκε νέο σύστημα προσλήψεων. Η κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων έχει αναβαθμιστεί. Ωστόσο, η δημόσια διοίκηση εξακολουθεί να πλήττεται από σοβαρές ελλείψεις. Πρέπει να διασφαλιστεί η αποπολιτικοποίησή της και ο επαγγελματισμός της σύμφωνα με μία από τις βασικές προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Η γενική ενίσχυση του *δικαστικού συστήματος* συνεχίστηκε. Πρόκειται για βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Η θέσπιση του νόμου περί δικαστικής κατάρτισης και η δημιουργία εθνικού κέντρου δικαστικής κατάρτισης θεωρούνται εξελίξεις προς την ορθή κατεύθυνση. Παραμένουν ωστόσο πρακτικά προβλήματα αποτελεσματικότητας και ανεξαρτησίας. Η συναίνεση που εκδηλώνεται σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις στον δικαστικό τομέα πρέπει να συνοδευτεί από συγκεκριμένα μέτρα εφαρμογής και με την εκπόνηση σχεδίων, το συντομότερο δυνατό, σε συνδυασμό με τη χορήγηση των κατάλληλων πόρων. Οι προσλήψεις και οι προαγωγές των δικαστών και των εισαγγελέων πρέπει να αποπολιτικοποιηθούν και να βασίζονται σε επαγγελματικά και αντικειμενικά κριτήρια.

Η βούληση για πρόοδο στον τομέα της *καταπολέμησης της διαφθοράς* έχει ενισχυθεί, όπως μαρτυρούν η έγκριση από την κυβέρνηση ορισμένων εγγράφων σχεδιασμού και οι βελτιώσεις σε επίπεδο κοινοποίησης. Η διεύθυνση για την πάταξη της διαφθοράς άρχισε να παραπέμπει υποθέσεις σε αρμόδιους φορείς. Ωστόσο, η διαφθορά παραμένει μείζον πρόβλημα στο Μαυροβούνιο και όλη η νομική και θεσμική διάρθρωση παρουσιάζει ελλείψεις που ευνοούν τη διαφθορά και περιορίζουν την ικανότητα του κράτους να προλαμβάνει και να καταστέλλει αποτελεσματικά τις περιπτώσεις διαφθοράς. Το κοινοβούλιο δεν ήταν σε θέση να

τροποποιήσει το νόμο για τη σύγκρουση συμφερόντων, ο οποίος πρέπει να αναθεωρηθεί σε βάθος και να εφαρμοστεί αποφασιστικά.

Στον τομέα των *ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των μειονοτήτων*, το Μαυροβούνιο βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο της διαδικασίας θέσπισης νομικού και θεσμικού πλαισίου μετά την ανεξαρτησία. Σε μεταγενέστερο στάδιο, πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία στις συνταγματικές εγγυήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των μειονοτήτων, μεταξύ άλλων και στις φυλακές, στη θρησκευτική ελευθερία, στην κατάργηση των διακρίσεων και στην κατάσταση των Ρομ και των προσφύγων. Η ανεξαρτησία και ο επαγγελματισμός των μέσων ενημέρωσης πρέπει να ενισχυθούν και να εφαρμοστεί αποφασιστικότερα ο νόμος για την πρόσβαση στην πληροφορία. Η ανεξαρτησία της αρχής ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων πρέπει να διατηρηθεί.

Όσον αφορά τα *περιφερειακά θέματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις*, η συνεργασία με το ΔΠΔΠΓ είναι ικανοποιητική, σύμφωνα με μια βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Αυτό πρέπει να διατηρηθεί. Οι εν εξελίξει έρευνες σχετικά με την εξαφάνιση ορισμένων Βόσνιων προσφύγων το 1992 προκαλούν ανησυχίες. Το Μαυροβούνιο έχει αναλάβει δεσμεύσεις σε θέματα *περιφερειακής συνεργασίας*. Είναι ενεργό μέλος περιφερειακών πρωτοβουλιών ειδικότερα στον τομέα της αεροπορίας, των μεταφορών, των έργων υποδομής και της ενέργειας. Διατηρεί καλές σχέσεις με τις γείτονες χώρες. Μετά την ανεξαρτησία του, η ομαλή διευθέτηση εκκρεμών ζητημάτων με τη Σερβία συνέβαλε στην περιφερειακή σταθερότητα. Το Μαυροβούνιο διατήρησε εποικοδομητική προσέγγιση στο θέμα του Κοσσυφοπεδίου, που ήταν μια από τις βασικές προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Όσον αφορά τα *οικονομικά κριτήρια*, το Μαυροβούνιο σημείωσε κάποια πρόοδο προς την επίτευξη μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Πρέπει να συνεχίσει να καταβάλλει μεταρρυθμιστικές προσπάθειες ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.

Η χώρα κατάφερε να διατηρήσει ευρεία συναίνεση όσον αφορά τους βασικούς άξονες της οικονομικής πολιτικής. Η μακροοικονομική σταθερότητα ενισχύεται. Ειδικότερα, η οικονομική ανάπτυξη έχει επιταχυνθεί και ο πληθωρισμός διατηρήθηκε σε συγκρατημένα επίπεδα. Το δημόσιο χρέος μειώθηκε και σημειώθηκε αύξηση των δημοσιονομικών εσόδων. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις διατηρήθηκαν σε υψηλά επίπεδα. Η ελευθέρωση των τιμών έχει σχεδόν περατωθεί. Το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων προχωρεί ομαλά και οι διαδικασίες εγγραφής των επιχειρήσεων έχουν απλουστευθεί. Η ικανότητα του δικαστικού συστήματος να επιλύει διαφορές εμπορικής φύσεως βελτιώθηκε. Η χρηματοδοτική διαμεσολάβηση ενισχύθηκε και άρχισε η αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας.

Ωστόσο, η οικονομική ανάπτυξη εξακολουθεί να εξαρτάται από ορισμένους βασικούς τομείς και επιχειρήσεις. Οι εξωτερικές ανισορροπίες επιδεινώθηκαν. Η αγορά εργασίας παραμένει ανελαστική και η ανεργία βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα. Το σύστημα δημοσιονομικού ελέγχου πρέπει να αναβαθμιστεί, τόσο για τον εσωτερικό όσο και τον εξωτερικό έλεγχο. Το περιβάλλον ανάπτυξης των επιχειρήσεων εξακολουθεί να δυσχεραίνεται από το κανονιστικό περιβάλλον ιδίως σε επίπεδο τοπικών αρχών. Το ύψος των επενδύσεων σε έργα υποδομής είναι χαμηλό. Το χρέος και οι καθυστερούμενες πληρωμές ορισμένων κρατικών επιχειρήσεων έναντι της κυβέρνησης είναι σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η διάρθρωση των κρατικών ενισχύσεων πρέπει να αναπτυχθεί. Είναι απαραίτητο να καθιερωθεί ένα σύστημα εκ των προτέρων ελέγχου όλων των νέων μέτρων ενίσχυσης. Οι κρατικές επιχειρήσεις περιμένουν ακόμη τη συνέχιση της αναδιάρθρωσής τους και οι ιδιωτικοποιήσεις δεν έχουν ολοκληρωθεί. Το

άνοιγμα και η ολοκλήρωση του εμπορίου με την ΕΕ αυξήθηκε προσφάτως αλλά βρίσκεται ακόμη σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Οι διαδικασίες ιδιωτικοποίησης πρέπει να είναι αποτελεσματικές και δίκαιες.

Το Μαυροβούνιο πραγματοποίησε κάποια πρόοδο όσον αφορά την εναρμόνιση της νομοθεσίας και των πολιτικών του με τα **ευρωπαϊκά πρότυπα** στους περισσότερους τομείς καθώς και όσον αφορά την ενίσχυση της διοικητικής του ικανότητας, ιδίως για τον συντονισμό θεμάτων που άπτονται της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης περιλαμβανομένης της διαπραγμάτευσης συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Εντούτοις, βρίσκεται ακόμη στο αρχικό στάδιο των προετοιμασιών και χρειάζονται σημαντικοί πόροι για την ολοκλήρωση της νομοθετικής διαδικασίας και την εφαρμογή.

Όσον αφορά την **εσωτερική αγορά**, το Μαυροβούνιο άρχισε τις νομοθετικές και διοικητικές προετοιμασίες για να αναλάβει εξ ολοκλήρου νέες αρμοδιότητες στον τομέα της τυποποίησης, της πιστοποίησης, της μετρολογίας, της επιτήρησης της αγοράς και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Επίσης, η προστασία των καταναλωτών και της υγείας, ιδίως όσον αφορά τους κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους και τις αλιευτικές δραστηριότητες, παραμένει ακόμη σε εμβρυακό στάδιο. Πρέπει να βελτιωθεί η εφαρμογή της νομοθεσίας περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Το Μαυροβούνιο πρέπει επίσης να προσχωρήσει σε διεθνείς συμφωνίες σε τομείς όπου ήταν μέρος η Ένωση Σερβίας και Μαυροβουνίου .

Παρατηρήθηκε πρόοδος στους τομείς των *υπηρεσιών, του δικαιώματος εγκατάστασης και της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων.*

Η *τελωνειακή* μεταρρύθμιση έχει προχωρήσει αλλά παραμένουν σημαντικά προβλήματα σε θέματα νομικού πλαισίου και εφαρμογής των κανόνων καταγωγής. Η προσαρμογή στους κοινοτικούς κανόνες στον τομέα αυτό είναι σημαντική για τη σύναψη και την μετέπειτα εφαρμογή της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Προσφάτως δημιουργήθηκαν καταστάματα αφορολόγητων ειδών στα χερσαία σύνορα, γεγονός που προκαλεί ανησυχίες δεδομένου ότι η παρουσία τους αυξάνει τον κίνδυνο λαθρεμπορίας. Οι μεταρρυθμίσεις στον φορολογικό τομέα πρέπει να συνεχιστούν.

Στον τομέα του *ανταγωνισμού* σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Ωστόσο, οι προσπάθειες πρέπει να ενταθούν για να εξασφαλιστεί η λειτουργική ανεξαρτησία της αρχής ανταγωνισμού και να της χορηγηθούν οι απαιτούμενοι πόροι και για να προχωρήσουν οι προετοιμασίες όσον αφορά τη θέσπιση και την εφαρμογή του νομικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις. Στον τομέα των *δημοσίων συμβάσεων* πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος ενώ γίνονται τροποποιήσεις της νομοθεσίας και των διατάξεων εφαρμογής οι οποίες αναμένεται να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των αρμόδιων αρχών. Ωστόσο, η γενική εφαρμογή της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων δεν είναι ικανοποιητική και πρέπει να αναβαθμιστεί. Η πρόοδος σε όλους αυτούς τους τομείς είναι σημαντική για την εφαρμογή της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Στον τομέα των *πολιτικών απασχόλησης*, η πρόοδος είναι περιορισμένη. Η ανεργία αποτελεί ακόμη μεγάλο πρόβλημα στο Μαυροβούνιο, ενώ, στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνονται, τα προσόντα δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες. Πρέπει ακόμη να μεταφερθεί μεγάλο μέρος του κεκτημένου, ιδίως στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία και της ισότητας των φύλων. Στον τομέα της *εκπαίδευσης*, οι εν εξελίξει μεταρρυθμίσεις αποδεικνύουν ότι έχει αρχίσει η ένταξη στον ευρωπαϊκό χώρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνια. Εντούτοις, χρειάζονται ακόμη σημαντικές προσπάθειες για την προσαρμογή των δεξιοτήτων στις απαιτήσεις της οικονομίας.

Όσον αφορά τις **τομεακές πολιτικές**, η εφαρμογή από το Μαυροβούνιο των προτεραιοτήτων της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης στον τομέα της βιομηχανίας και των ΜΜΕ σημείωσε μικρή πρόοδο. Το Μαυροβούνιο δεν πραγματοποίησε πρόοδο ούτε όσον αφορά τον εξορθολογισμό των συστημάτων αδειοδότησης. Είναι σκόπιμο να βελτιωθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον με την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών. Ο τομέας σιδήρου και χάλυβα χρειάζεται αναδιάρθρωση για να γίνει βιώσιμος και ανταγωνιστικός.

Στον τομέα της **γεωργίας**, σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Η κυβέρνηση υιοθέτησε στρατηγικές για τη γεωργική ανάπτυξη και την αλιεία τις οποίες υπέβαλε για δημόσια συζήτηση. Το Μαυροβούνιο έχει καταρτίσει σχέδια για την ανάπτυξη του κτηνιατρικού τομέα. Γενικά, η πρόοδος σε θέματα μεταρρυθμίσεων με τη στήριξη της ΕΕ και των δημοσιονομικών πόρων υπήρξε μέτρια. Η εφαρμογή όμως δεν ανταποκρίνεται στα ευρωπαϊκά πρότυπα και πρέπει να αναβαθμιστεί.

Οι προετοιμασίες στον τομέα του **περιβάλλοντος** παραμένουν σε αρχικό στάδιο. Υιοθετήθηκαν νομοθετικά έγγραφα και έγγραφα στρατηγικής αλλά η διοικητική ικανότητα των οργάνων διαχείρισης και ελέγχου είναι σκόπιμο να ενισχυθεί σημαντικά.

Όσον αφορά τις **μεταφορές** και την **ενέργεια**, σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Το Μαυροβούνιο συμμετέχει ενεργά στα περιφερειακά δίκτυα μεταφορών και καθορίζει αντίστοιχα τις προτεραιότητές του. Σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη θέσπιση του νόμου περί οδικών μεταφορών. Στον τομέα της ενέργειας, πραγματοποιήθηκε πρόοδος, ειδικότερα σε θέματα αναδιάρθρωσης των τομέων ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και προώθησης της ενεργειακής απόδοσης. Το Μαυροβούνιο επικύρωσε τη συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα.

Στον τομέα του **δημόσιου εσωτερικού δημοσιονομικού ελέγχου** και του **εξωτερικού ελέγχου** υπήρξε πρόοδος. Ενισχύθηκε η ικανότητα του κρατικού ελεγκτικού οργανισμού. Ωστόσο, το Μαυροβούνιο πρέπει να βελτιώσει σημαντικά το σύστημα εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου ενώ ο κρατικός ελεγκτικός οργανισμός πρέπει να μετατραπεί σε ανώτατη αρχή δημοσιονομικού ελέγχου με συνταγματικές εγγυήσεις, σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ.

Στον τομέα των **στατιστικών**, σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την ίδρυση στο Μαυροβούνιο εθνικού συστήματος στατιστικής. Γενικά όμως η ποιότητα των στατιστικών παραμένει χαμηλή. Η στατιστική υπηρεσία του Μαυροβουνίου και άλλες οντότητες του εθνικού στατιστικού συστήματος χρειάζονται σημαντική αναβάθμιση προκειμένου να υλοποιήσουν ανειλημμένες δεσμεύσεις και να παρέχουν εγκαίρως αξιόπιστα και ακριβή στοιχεία, σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα.

Στον τομέα της **δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας**, πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τη **συνοριακή διαχείριση**. Το Μαυροβούνιο έχει αναλάβει πλήρως τις ευθύνες του στον τομέα της **πολιτικής θεωρήσεων, του ασύλου και της μετανάστευσης** μετά την ανεξαρτησία. Αρχισαν οι προετοιμασίες για τη θέσπιση του νομικού και θεσμικού πλαισίου που απαιτείται για την εφαρμογή.

Στον τομέα της **νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες**, σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Η διεύθυνση καταπολέμησης της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, η οποία λειτουργεί ως μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών, ανέπτυξε τη συνεργασία της με τα όργανα επιβολής του νόμου και με τις γειτονικές χώρες. Εντούτοις, είναι απαραίτητο να ενισχυθεί ουσιαστικά ο συντονισμός και η ανταλλαγή πληροφοριών.

Στον τομέα της καταπολέμησης των *ναρκωτικών*, σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Το Μαυροβούνιο είναι χώρα διέλευσης για τους εμπόρους ναρκωτικών και υπάρχει αύξηση της τοξικομανίας.

Μερική πρόοδος έχει επιτευχθεί όσον αφορά τη γενική αναδιάρθρωση της *αστυνομίας*. Ωστόσο, η αστυνομία επί του παρόντος δεν διαθέτει επαρκείς πόρους ούτε τα κατάλληλα μέσα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Το Μαυροβούνιο πραγματοποίησε μερική πρόοδο στην *καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος*. Τον Αύγουστο του 2006, εγκρίθηκε σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της στρατηγικής καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Αναμένεται να ακολουθήσει αναβάθμιση της ικανότητας εφαρμογής των οργάνων επιβολής του νόμου. Μερική ήταν και η πρόοδος που πραγματοποιήθηκε όσον αφορά την *καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων*. Ιδρύθηκε κέντρο φιλοξενίας των θυμάτων με κρατική χρηματοδότηση. Οι προετοιμασίες προχωρούν για την κατάρτιση νέου νόμου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μιας εκ των βασικών προτεραιοτήτων της ΣΣΣ. Η κατάσταση όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα παραμένει προβληματική. Το Μαυροβούνιο έχει αρχίσει να αναπτύσσει τις ικανότητές του στον τομέα της πάταξης της *τρομοκρατίας*.

Σερβία

Όσον αφορά τα **πολιτικά κριτήρια**, η Σερβία έχει σημειώσει πρόοδο προς την κατεύθυνση της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Πρέπει όμως ακόμη να επιλυθούν αρκετά προβλήματα. Ειδικότερα, η Σερβία δεν έχει ακόμη εκπληρώσει τη διεθνή δέσμευση που ανέλαβε να συνεργαστεί πλήρως με το ΔΠΔΠΓ, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την επανάληψη των διαπραγματεύσεων ενόψει της σύναψης συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης.

Όσον αφορά τη **δημοκρατία και το κράτος δικαίου**, μετά την ανεξαρτησία του Μαυροβουνίου, η Σερβία έγινε το διάδοχο κράτος της Ένωσης Σερβίας και Μαυροβουνίου, σύμφωνα με τον Συνταγματικό Χάρτη της Ένωσης Σερβίας και Μαυροβουνίου. Οι αρχές διαχειρίστηκαν υπεύθυνα την εν λόγω διαδικασία. Η διευθέτηση των ζητημάτων που υπάρχουν μεταξύ των δύο Δημοκρατιών διεξήχθη ομαλά. Η Σερβία ανέλαβε τις πολιτικές και τους θεσμούς της Ένωσης Σερβίας και Μαυροβουνίου. Η εν λόγω διαδικασία δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

Η θέσπιση νέου *Συντάγματος* χαιρετίζεται ως θετική εξέλιξη. Υπάρχουν ωστόσο ορισμένες ανησυχίες όσον αφορά κυρίως την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας. Το συνταγματικό πλαίσιο πρέπει να αναπτυχθεί κατάλληλα και να εφαρμοστεί για να ενισχύσει τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου και να εγγυηθεί τη μελλοντική συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της προσχώρησης στην Ένωση. Όσον αφορά το Κοσσυφοπέδιο, το μελλοντικό καθεστώς του θα καθοριστεί με την πολιτική διαδικασία που θεσπίστηκε βάσει του ψηφίσματος 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

Το *σερβικό κοινοβούλιο* συνεχίζει την εντατική νομοθετική του δραστηριότητα. Έχει καταστεί πιο διαφανές και ανοικτό στο ευρύ κοινό. Η αναθεώρηση του εσωτερικού κανονισμού του έγινε δεκτή με ικανοποίηση. Εντούτοις, η λειτουργία του εμφανίζει ορισμένες αδυναμίες. Ειδικότερα, ορισμένα μέλη του κοινοβουλίου παύθηκαν από το αξίωμά τους με αμφιλεγόμενο τρόπο. Οι δραστηριότητες της *κυβέρνησης* έγιναν πιο διαφανείς. Το Γραφείο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης συνέχισε τις εργασίες του ιδίως όσον αφορά το σχέδιο δράσης για την υλοποίηση της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Ωστόσο, η έλλειψη

κυβερνητικού συντονισμού συνεχίστηκε. Τα αρμόδια υπουργεία εξακολουθούν να διαθέτουν πολύ διαφορετικές δυνατότητες και πόρους για την αντιμετώπιση θεμάτων που αφορούν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Όσον αφορά τη *μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης*, που αποτελεί βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης, υπήρξε πρόοδος στη θέσπιση του νομικού πλαισίου για τον δημοσιοϋπαλληλικό κλάδο. Σήμερα είναι επομένως σύμφωνο με τους γενικούς ευρωπαϊκούς κανόνες. Η διοικητική ικανότητα της Σερβίας είναι ικανοποιητική σε πολλούς τομείς. Η εν λόγω ικανότητα πρέπει να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο σε ολόκληρη τη διοίκηση. Το κοινοβούλιο δεν έχει ακόμη διορίσει συνήγορο του πολίτη όπως προβλέπει ο σχετικός νόμος.

Η μεταρρύθμιση του *στρατού* συνεχίστηκε αλλά με δυσκολίες και αντιδράσεις εκ μέρους ορισμένων στοιχείων στο στράτευμα. Ο έλεγχος του στρατού εκ μέρους των πολιτικών αρχών, που αποτελεί βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης, παραμένει ανεπαρκής. Το νέο Σύνταγμα και ο αναθεωρημένος εσωτερικός κανονισμός του κοινοβουλίου θέτουν τις βάσεις για έναν αποτελεσματικότερο πολιτικό έλεγχο.

Η στρατηγική για τη *δικαστική μεταρρύθμιση* εγκρίθηκε και άρχισε να εφαρμόζεται. Ωστόσο, η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας, που αποτελεί μια από τις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης, εξακολουθεί να επηρεάζεται από πολιτικές σκοπιμότητες. Παρατηρείται μια θετική εξέλιξη όσον αφορά την επιτάχυνση των δικαστικών διαδικασιών στα εμποροδικεία. Παρ' όλα αυτά, η απονομή δικαιοσύνης δεν έχει πάντα ικανοποιητικά αποτελέσματα. Η δημιουργία διοικητικών δικαστηρίων και εφετείων έχει για άλλη μια φορά αναβληθεί.

Εγκρίθηκε η εθνική στρατηγική και το αντίστοιχο σχέδιο δράσης για την *καταπολέμηση της διαφθοράς*. Σε ορισμένους τομείς επιτεύχθηκαν συγκεκριμένα αποτελέσματα. Η διαφθορά εξακολουθεί όμως να παραμένει πρόβλημα. Για το λόγο αυτό πρέπει να συσταθεί ένα σαφές και αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο.

Στον τομέα των *ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των μειονοτήτων*, γενικά η κατάσταση συνεχίζει να βελτιώνεται. Το Υπουργείο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δικαιωμάτων των μειονοτήτων της Ένωσης Σερβίας και Μαυροβουνίου αντικαταστάθηκε από Γραφείο που υπάγεται στον Πρωθυπουργό. Τα αποτελέσματα του εν λόγω γραφείου δεν έχουν ακόμη γίνει ορατά. Ο νέος νόμος για τις εκκλησίες και τις θρησκευτικές οργανώσεις δεν εγγυάται την ίση μεταχείριση των θρησκευτικών ομάδων. Δεν έχει θεσπιστεί ακόμη γενικός νόμος κατά των διακρίσεων και χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να καλλιεργηθεί η ανοχή. Προσπάθειες χρειάζονται επίσης και για την κατάργηση των βασανιστηρίων. Εκκρεμεί ακόμη το θέμα της επιστροφής των περιουσιών.

Ελήφθησαν μέτρα για την ενθάρρυνση της συμμετοχής στο εκπαιδευτικό σύστημα ατόμων που ανήκουν σε *μειονότητες*, καθώς και για την εκπροσώπησή τους στη δημόσια διοίκηση. Τα προβλήματα όμως παραμένουν στον τομέα της ενημέρωσης στις γλώσσες των μειονοτήτων. Η κατάσταση μεταξύ των εθνοτήτων στη Βοϊβοδίνα εξακολουθεί να βελτιώνεται. Η κατάσταση στη νότια Σερβία παραμένει τεταμένη. Στο Sandžak, σημειώθηκαν επεισόδια στη βοσνιακή κοινότητα. Η κυβέρνηση ενέκρινε ορισμένα σχέδια δράσης σχετικά με τους Ρομ. Η κατάστασή τους όμως παραμένει επισφαλής. Η τοπική ένταξη των προσφύγων, ιδίως των πλέον ευάλωτων, εξακολουθεί να είναι δύσκολη.

Όσον αφορά **περιφερειακά θέματα και διεθνείς υποχρεώσεις**, η Σερβία εξακολουθεί να συμβάλλει στην **περιφερειακή** συνεργασία και να προωθεί πολιτικές που αποσκοπούν στη βελτίωση των σχέσεων με τις γείτονες χώρες. Σημειώνεται πρόοδος της περιφερειακής συνεργασίας στον τομέα της αεροπορίας, των έργων υποδομής στις μεταφορές και της ενέργειας. Η Σερβία δεν έχει ακόμη εκπληρώσει τη διεθνή υποχρέωση που ανέλαβε να συνεργαστεί πλήρως με το ΔΠΔΠΓ, που αποτελεί βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Οι σερβικές αρχές συμμετέχουν στις πολιτικές συνομιλίες για το μελλοντικό καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου, που εγκαινιάστηκαν το 2005 υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Ωστόσο, το Βελιγράδι αποθάρρυνε τη συμμετοχή των Σέρβων του Κοσσυφοπεδίου στους προσωρινούς θεσμούς αυτοδιοίκησης. Η Σερβία πρέπει να υιοθετήσει εποικοδομητική προσέγγιση σύμφωνα με τη βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η Σερβία σημείωσε αξιόλογη πρόοδο προς την επίτευξη μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Οι σταθεροποιητικές και μεταρρυθμιστικές προσπάθειες πρέπει να συνεχιστούν ώστε να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.

Γενικά, το 2005 διατηρήθηκε η συναίνεση όσον αφορά τις κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής και της μεταρρύθμισης. Η οικονομική ανάπτυξη συνεχίστηκε. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών συρρικνώθηκε υποβοηθούμενο και από την ανάκαμψη των εξαγωγών. Τα συναλλαγματικά αποθέματα αυξήθηκαν από σημαντικές εισροές κεφαλαίων που αντιστοιχούσαν σε έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις, καθώς και από τον εξωτερικό δανεισμό επιχειρήσεων και εμπορικών τραπεζών. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις συνέχισαν την ανοδική πορεία τους κυρίως χάρη στις ιδιωτικοποιήσεις. Η νομισματική πολιτική έγινε αυστηρότερη και η δημοσιονομική εξυγίανση συνεχίστηκε το 2005 με τη μείωση των δαπανών και την αύξηση των φορολογικών εσόδων. Το χρέος της κεντρικής κυβέρνησης μειώθηκε. Πραγματοποιήθηκαν συγκεκριμένες πρόοδοι όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού καθεστώτος και της εγγραφής των επιχειρήσεων. Επίσης προχώρησε και η ιδιωτικοποίηση των επιχειρήσεων συλλογικής ιδιοκτησίας και του τραπεζικού τομέα. Οι προετοιμασίες για την αναδιάρθρωση και την ιδιωτικοποίηση των κρατικών επιχειρήσεων έχουν ενταθεί. Αναμφίβολη ήταν η πρόοδος όσον αφορά τη θέσπιση του απαραίτητου ρυθμιστικού πλαισίου για τις επιχειρήσεις κοινής ωφελείας. Η οικονομική ολοκλήρωση με την ΕΕ σημείωσε πρόοδο.

Ωστόσο, ο πληθωρισμός και τα εξωτερικά ελλείμματα παραμένουν σχετικά υψηλά. Από το 2006, η δημοσιονομική εξυγίανση σταμάτησε. Η προβλεπόμενη επιτάχυνση των επενδύσεων δημοσίου απειλεί να διακυβεύσει τη δημοσιονομική εξυγίανση και τη μακροοικονομική σταθερότητα. Το εξωτερικό χρέος επιδεινώθηκε εφόσον αυξήθηκε ο δανεισμός του ιδιωτικού τομέα. Η ανεργία σημείωσε νέα αύξηση. Οι επενδύσεις εκ του μηδενός παρέμειναν σε αμελητέα επίπεδα. Ο επιχειρηματικός τομέας παρέμεινε γενικά αδρανής, γεγονός που ερμηνεύεται και από την έλλειψη ανταγωνισμού στις εθνικές αγορές και από την αργή πρόοδο της αναδιάρθρωσης και της ιδιωτικοποίησης των επιχειρήσεων, καθώς και των διαδικασιών εξόδου από την αγορά. Η νέα πτωχευτική νομοθεσία δεν εφαρμόζεται ακόμη ευρέως. Οι κεφαλαιαγορές παρέμειναν σε νηπιακή κατάσταση. Η κρατική παρέμβαση στην οικονομία εξακολούθησε να είναι σημαντική.

Η Σερβία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την προσέγγιση της νομοθεσίας της και των πολιτικών της με τα **ευρωπαϊκά πρότυπα** στους περισσότερους τομείς. Γενικά, η Σερβία εξακολούθησε να ενισχύει τη διοικητική της ικανότητα για να εφαρμόσει κατάλληλα τη ΣΣΣ. Εντούτοις, κατά την πορεία της προς τη μελλοντική προσχώρηση στην ΕΕ,

απαιτούνται προσπάθειες για την ολοκλήρωση της νομοθετικής διαδικασίας και την εφαρμογή της ιδίως σε τομείς ειδικών συμφερόντων.

Η Σερβία έχει προοδεύσει όσον αφορά τη νομική και διοικητική προσέγγιση με το κεκτημένο της *εσωτερικής αγοράς* της ΕΕ. Έχοντας ως στόχο την εκπλήρωση των κριτηρίων της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, η Σερβία συνέχισε αδιάλειπτα τις προσπάθειές της για την προσέγγιση της νομοθεσίας της με τη νομοθεσία της ΕΕ κατά το παρελθόν έτος. Ιδιαίτερη πρόοδος αναφέρεται στον τομέα της *τυποποίησης, της διαπίστωσης της συμμόρφωσης και της διαπίστευσης, της μετρολογίας, της κυκλοφορίας υπηρεσιών, της καταπολέμησης των μονοπωλίων, του εταιρικού δικαίου και των τελωνείων*. Το νομοθετικό πλαίσιο στον τομέα της τυποποίησης, της πιστοποίησης και της μετρολογίας έχει θεσπιστεί και πρέπει να εφαρμοστεί. Ψηφίστηκε μια σειρά νόμων σχετικά με τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες με στόχο την περαιτέρω προσέγγιση των κανόνων με τους κανόνες της ΕΕ. Ιδρύθηκε τελικά ανεξάρτητος αντιμονοπωλιακός οργανισμός. Η τελωνειακή διοίκηση πραγματοποίησε σημαντικές προόδους στον τομέα του ελέγχου και της διαχείρισης της τελωνειακής νομοθεσίας.

Σε ορισμένους τομείς, η Σερβία πρέπει να καταβάλει προσπάθειες όχι μόνο για να εφαρμόσει αλλά και για να επωφεληθεί πλήρως από τη μελλοντική συμφωνία. Η Σερβία πρέπει να ενισχύσει τη διοικητική της διάρθρωση, ιδίως σε ορισμένους τομείς όπως η *φορολογία, ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων, οι δημόσιες συμβάσεις, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και η προστασία των καταναλωτών*. Το νομοθετικό πλαίσιο έχει θεσπιστεί σε ικανοποιητικό βαθμό στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να επιτευχθεί η κατάλληλη εφαρμογή και επιβολή. Η Σερβία πρέπει να επανεξετάσει την επιβολή φόρων που εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις για τα ξένα προϊόντα και να δεσμευθεί να τηρήσει τον κώδικα δεοντολογίας της ΕΕ στον τομέα της φορολογίας των επιχειρήσεων. Το νομικό πλαίσιο για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων δεν έχει ακόμη θεσπιστεί ούτε ενισχύθηκε η διοικητική ικανότητα. Το συμβούλιο προστασίας των καταναλωτών πρέπει να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο.

Όσον αφορά τις *τομεακές πολιτικές*, η πρόοδος της Σερβίας ήταν ικανοποιητική σε ορισμένους τομείς: *εκπαίδευση, απασχόληση και κοινωνική πολιτική, πολιτική ΜΜΕ, γεωργική πολιτική, στατιστικές, ενέργεια, αεροπορία και έργα υποδομής στις μεταφορές*. Η Σερβία θέσπισε νέο νομικό πλαίσιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Εξακολούθησε να εφαρμόζει αποτελεσματικά τον Ευρωπαϊκό Χάρτη των ΜΜΕ. Πραγματοποίησε ακόμη μεγαλύτερη πρόοδο στο θέμα της μεταρρύθμισης και του εκσυγχρονισμού του γεωργικού τομέα και έλαβε ενεργό μέρος στη βελτίωση των δικτύων μεταφορών της περιοχής. Η Σερβία έχει υπογράψει τη συμφωνία για την ίδρυση ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου αεροπορικών μεταφορών. Συμμετέχει ενεργά στην εφαρμογή του μνημονίου συμφωνίας για την ανάπτυξη του κύριου δικτύου περιφερειακών μεταφορών και του παρατηρητήριου μεταφορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η Σερβία επικύρωσε τη συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα.

Σε ορισμένους τομείς απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη ΣΣΣ και των προτεραιοτήτων της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Σ' αυτές περιλαμβάνεται η προσέγγιση με την ΕΕ στον τομέα της *ασφάλειας τροφίμων, του περιβάλλοντος, της κοινωνίας της πληροφορίας και του δημοσιονομικού ελέγχου*. Όσον αφορά την ασφάλεια τροφίμων, χρειάζεται ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας, ιδίως στον φυτοϋγειονομικό τομέα. Όσον αφορά το περιβάλλον, η Σερβία πρέπει να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα, να αναπτύξει νέα νομοθεσία και να εξασφαλίσει την

κατάλληλη εφαρμογή και επιβολή. Όσον αφορά τις τεχνολογίες πληροφοριών, η κανονιστική αρχή για τις τηλεπικοινωνίες πρέπει να ενισχυθεί για να βελτιωθεί ο ανταγωνισμός στον τομέα. Όσον αφορά τα μέσα ενημέρωσης, το νομικό πλαίσιο προκαλεί ανησυχίες, ιδίως σε θέματα ικανότητας του ρυθμιστικού φορέα. Στον τομέα του δημοσιονομικού ελέγχου, η Σερβία πρέπει να εφαρμόσει μια στρατηγική για την καθιέρωση συστήματος εσωτερικού δημοσιονομικού ελέγχου.

Όσον αφορά τη **δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια**, η Σερβία έχει αναλάβει τις σχετικές αρμοδιότητες της Ένωσης Σερβίας και Μαυροβουνίου στον τομέα των *θεωρήσεων, της συνοριακής διαχείρισης, της χορήγησης ασύλου και της μετανάστευσης*. Ο νόμος για τους αλλοδαπούς, ο οποίος αναμένεται να καθορίσει το μελλοντικό καθεστώς των θεωρήσεων, δεν έχει ακόμη θεσπιστεί. Εγκρίθηκε η ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική για τη συνοριακή διαχείριση και το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της. Ο νόμος για τα εθνικά σύνορα δεν έχει ακόμα ψηφιστεί. Συνεχίζεται η μεταβίβαση του ελέγχου των συνόρων από τις στρατιωτικές στις πολιτικές αρχές. Στον τομέα του ασύλου, οι διατάξεις εφαρμογής για τη ρύθμιση των διαδικασιών υποδοχής και προστασίας των αιτούντων άσυλο δεν έχουν ακόμα θεσπιστεί. Παρατηρείται έλλειψη κατάλληλων έργων υποδομής και εξειδικευμένου προσωπικού. Έχουν υπογραφεί αρκετές συμφωνίες επανεισδοχής. Επίσης, δεν έχουν ακόμα θεσπιστεί οι νομικές και χρηματοδοτικές διατάξεις για την ένταξη ατόμων στο πλαίσιο της επανεισδοχής. Όσον αφορά την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, υπήρξαν κάποια αποτελέσματα όμως το θέμα αυτό εξακολουθεί να προκαλεί ανησυχίες.

Η εφαρμογή του νέου νόμου για την *αστυνομία* έχει καθυστερήσει. Δεν έχει ακόμα θεσπιστεί η νομοθεσία για τις υπηρεσίες ασφαλείας. Όσον αφορά την *καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*, η νομοθεσία έχει βελτιωθεί αλλά χρειάζεται ακόμα συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων φορέων.

Το *οργανωμένο έγκλημα* συνεχίζει να αποτελεί πηγή ανησυχίας. Το σχέδιο δράσης για την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Οι εξειδικευμένες υπηρεσίες της αστυνομίας πρέπει να ενισχυθούν ακόμη περισσότερο ιδίως εκείνες που είναι επιφορτισμένες με τη διερεύνηση του οικονομικού εγκλήματος. Πρέπει ακόμη να θεσπιστεί κατάλληλη νομοθεσία για την κατάσχεση και τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, τραπεζικών λογαριασμών και προϊόντων εγκλήματος. Αδυναμίες παρουσιάζει και η εφαρμογή του νόμου για την προστασία των μαρτύρων. Στον τομέα της *εμπορίας ανθρώπων*, οι ποινικές διατάξεις τροποποιήθηκαν και επιβλήθηκαν οι πρώτες ποινές. Η *τρομοκρατία* και χρηματοδότησή της έχουν εισαχθεί στον ποινικό κώδικα ως ειδικά εγκλήματα. Η επικύρωση και η εφαρμογή των σχετικών διεθνών συμβάσεων πρέπει να επιταχυνθεί. Η κατάσταση όσον αφορά την *προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα* παραμένει προβληματική.

Κοσσυφοπέδιο

Όσον αφορά τα **πολιτικά κριτήρια**, η κατάσταση στο Κοσσυφοπέδιο παρέμεινε σταθερή και προχώρησε η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους προσωρινούς θεσμούς της αυτοδιοίκησης. Χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες για την ενίσχυση του κράτους δικαίου. Οι βασικές βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί πλήρως.

Όσον αφορά τη *δημοκρατία και το κράτος δικαίου*, το θέμα του καθεστώτος είναι το επικρατούν ζήτημα στην πολιτική του Κοσσυφοπεδίου. Τα μεγαλύτερα αλβανικά κόμματα του Κοσσυφοπεδίου έχουν αναπτύξει εποικοδομητικότερο διάλογο ο οποίος πρέπει να συνεχιστεί. Η επικέντρωση στο θέμα του καθεστώτος είχε ως αποτέλεσμα τη γρήγορη εφαρμογή ορισμένων κανόνων των Ηνωμένων Εθνών αλλά και την καθυστέρηση των μεταρρυθμίσεων. Η διευθέτηση του ζητήματος του καθεστώτος αναμένεται να αποτελέσει τη βάση για την εγκαθίδρυση μιας σταθερής δημοκρατίας για όλους τους κατοίκους του Κοσσυφοπεδίου ανεξαρτήτως εθνικής καταγωγής, για την εδραίωση του κράτους δικαίου και για την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων. Οι θεσμοί του Κοσσυφοπεδίου πρέπει να αρχίσουν να οραματίζονται το μέλλον του Κοσσυφοπεδίου μετά τον καθορισμό του καθεστώτος, με έμφαση στην καθιέρωση ορθών διαδικασιών λήψεως αποφάσεων, συνετών δημοσιονομικών πολιτικών, αποτελεσματικών θεσμικών οργάνων και χρηστής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα.

Πραγματοποιήθηκε πρόοδος όσον αφορά την ενίσχυση του ρόλου της *Συνέλευσης*. Εγκρίθηκε ένα σύνολο σημαντικών μεταρρυθμίσεων οι οποίες βελτίωσαν την εποπτεία της εκτελεστικής εξουσίας, καθώς και τη δημοσιονομική διαφάνεια και υπευθυνότητα. Ωστόσο, οι επιτροπές της Συνέλευσης δεν είναι πάντα σε θέση να εκπληρώσουν το ρόλο τους στη νομοθετική διαδικασία, εν μέρει εξαιτίας της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού στις γραμματείες των επιτροπών. Δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει την πρακτική του διορισμού *εισηγητών*.

Η διαδοχή του τέως προέδρου Rugova και ο σχηματισμός νέας *κυβέρνησης* εξελίχθηκαν ομαλά. Η πρόοδος του Κοσσυφοπεδίου στο πλαίσιο της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης αποτελεί σήμερα πρώτη προτεραιότητα της κυβέρνησης. Για το σκοπό αυτό ίδρυσε οργανισμό για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και ενέκρινε σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση των προτεραιοτήτων της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Όσον αφορά τη *δημόσια διοίκηση*, οι προσωρινοί θεσμοί προέβησαν στη σύσταση ανεξάρτητης επιτροπής επιτήρησης και επιτροπής διορισμού ανωτάτων υπαλλήλων. Ιδρύθηκε νέο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών. Η ικανότητα της κυβέρνησης σε θέματα συντονισμού και χάραξης πολιτικής βελτιώθηκε. Οι αρχές ασκούν περιορισμένο έλεγχο σε ορισμένες σερβικές περιοχές του Κοσσυφοπεδίου, συγκεκριμένα, τους βόρειους δήμους. Ωστόσο, η διοικητική ικανότητα του Κοσσυφοπεδίου παραμένει ανεπαρκής και η δημόσια διοίκηση έχει πλεονάζον προσωπικό. Απαιτείται γενική μεταρρύθμιση των δημοσίων υπηρεσιών. Οι διορισμοί στη διοίκηση συνεχίζουν να επηρεάζονται από πολιτικές σκοπιμότητες.

Όσον αφορά το *δικαστικό σύστημα*, ιδρύθηκε το Δικαστικό Συμβούλιο και το Δικαστικό Ινστιτούτο του Κοσσυφοπεδίου. Μεταφέρθηκαν σημαντικές αρμοδιότητες στους προσωρινούς θεσμούς προκειμένου να αυξηθεί η αυτοδιάθεση και η υπευθυνότητα. Ο σημερινός ρόλος της Συνέλευσης στο διορισμό δικαστών και εισαγγελέων υπονομεύει την ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος και επιτρέπει σε πολιτικές και εθνοτικές σκοπιμότητες να υπεισέρχονται σε μια καθαρά αντικειμενική και τεχνική διαδικασία προσλήψεων. Οι δικαστικοί θεσμικοί φορείς του Κοσσυφοπεδίου σημείωσαν μικρή πρόοδο σε θέματα πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης. Ο όγκος των υποθέσεων που εκκρεμούν έχει αυξηθεί ενώ δεν επιτυγχάνεται πάντα η εκτέλεση των αποφάσεων. Όσον αφορά τις ταραχές του Μαρτίου 2004 που απασχόλησαν πολύ τα μέσα ενημέρωσης, η έκδοση αποφάσεων είναι προβληματική εξαιτίας της αστυνομικής αμέλειας κατά τις έρευνες, της επιβολής ελαφρών ποινών και της έλλειψης συνεργασίας εκ μέρους των μαρτύρων.

Για την υλοποίηση βασικής προτεραιότητας της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης, η κυβέρνηση ενέκρινε σχέδιο δράσης για την πάταξη της διαφθοράς, συστάθηκε συμβούλιο κατά της διαφθοράς ενώ η Συνέλευση διόρισε τον διευθυντή του οργανισμού για την πάταξη της διαφθοράς. Εντούτοις, η διαφθορά στο Κοσσυφοπέδιο είναι ευρέως διαδεδομένη και ελάχιστη πρόοδος έχει σημειωθεί για την αποτελεσματική αντιμετώπισή της.

Στον τομέα των *ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προστασίας των μειονοτήτων*, συστάθηκε συμβουλευτική επιτροπή για την εξέταση καταγγελιών από άτομα που ισχυρίζονται ότι υπήρξαν θύματα παραβίασης των *ανθρωπίνων δικαιωμάτων* από την αποστολή των Ηνωμένων Εθνών για προσωρινή διοίκηση στο Κοσσυφοπέδιο. Η εντολή του διεθνούς διαμεσολαβητή έληξε στα τέλη του 2005 και η Συνέλευση διόρισε προσωρινά διαμεσολαβητή από το Κοσσυφοπέδιο.

Την άνοιξη του 2006, ο Πρόεδρος και ο Πρωθυπουργός κίνησαν μεγάλη εκστρατεία υπέρ των *μειονοτήτων*. Αμφότεροι κάλεσαν τις κοινότητες των μειονοτήτων να θεωρήσουν το Κοσσυφοπέδιο ως σπίτι τους και να εργαστούν από κοινού με τους προσωρινούς θεσμούς της αυτοδιοίκησης. Ωστόσο, οι μειονότητες συνεχίζουν να είναι σε δυσμενή θέση και χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας. Οι Σέρβοι του Κοσσυφοπεδίου υπήρξαν θύματα βίαιων επιθέσεων ιδίως το καλοκαίρι του 2006. Οι συνθήκες για τη βιώσιμη παλιννόστηση των προσφύγων και των εκτοπισθέντων παραμένουν δύσκολες.

Οι σχέσεις Σέρβων και Αλβανών στο Κοσσυφοπέδιο παραμένουν τεταμένες. Το Βελιγράδι απέτρεψε τη συμμετοχή των Σέρβων του Κοσσυφοπεδίου στους προσωρινούς θεσμούς και οι τελευταίοι εξακολουθούν να τους μποϊκοτάρουν.

Όσον αφορά τα *περιφερειακά θέματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις*, το Κοσσυφοπέδιο συμμετείχε πιο ενεργά στα περιφερειακά φόρουμ και στις πρωτοβουλίες συνεργασίας, μία από τις βασικές προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης, ιδίως στους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας. Άρχισε να ισχύει η συμφωνία ελευθέρων συναλλαγών με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και υπεγράφησαν συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών με την Κροατία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Όσον αφορά τα *οικονομικά κριτήρια*, το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε μικρή πρόοδο προς την επίτευξη μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Πρέπει να καταβάλει περισσότερες προσπάθειες για να καταστεί ικανό να αντιμετωπίσει τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης.

Γενικά, διατηρήθηκε η συναίνεση για τους βασικούς άξονες της οικονομικής πολιτικής του Κοσσυφοπεδίου. Η χρήση του ευρώ ως μοναδικού νόμιμου νομίσματος συνέχισε να διαφυλάσσει τη νομισματική σταθερότητα. Η δημοσιονομική πολιτική έγινε αυστηρότερη, αντικατοπτρίζοντας την ταχεία μείωση της βοήθειας εκ μέρους των χορηγών και την προβλεπόμενη εξάντληση των ταμειακών αποθεμάτων. Σύμφωνα με μία εκ των βασικών συστάσεων της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης, η χώρα καθόρισε το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής της, που στοχεύει στη διασφάλιση της σταθερότητας της δημοσιονομικής κατάστασης. Εγκρίθηκε το πρώτο πλαίσιο μεσοπρόθεσμων δαπανών, το οποίο προβλέπει μια γενική ενοποιημένη άποψη των χρηματοδοτικών αναγκών εντός και εκτός προϋπολογισμού, περιλαμβανομένων των σχεδίων δημοσίων επενδύσεων. Η ιδιωτικοποίηση των επιχειρήσεων συλλογικής ιδιοκτησίας σημείωσε μεγάλη πρόοδο. Πρόοδος επίσης σημειώθηκε και όσον αφορά τη σύσταση δημοσίων επιχειρήσεων, που αποτελεί βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης.

Η μακροοικονομική σταθερότητα όμως δεν έχει ακόμη επιτευχθεί, κυρίως εξαιτίας της εύθραυστης δημοσιονομικής κατάστασης και της επισφαλούς εξωτερικής κατάστασης. Η ανεργία παραμένει σε υψηλά επίπεδα, μεταξύ άλλων και λόγω του υπερβολικού κόστους εργασίας. Το εν λόγω κόστος επιβραδύνει την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα και μειώνει την ανταγωνιστικότητα των εξαγωγών. Η εφαρμογή των πολιτικών δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει οι αρχές, ιδίως όσον αφορά την επίτευξη μεσοπρόθεσμα βιώσιμης δημοσιονομικής πολιτικής, παραμένει σοβαρή πρόκληση. Η οικονομική δραστηριότητα εξακολουθεί να υπονομεύεται από μια αναποτελεσματική δικαστική εξουσία και μια δικαστική ανασφάλεια όσον αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Η πρόσβαση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην εξωτερική χρηματοδότηση είναι περιορισμένη. Τα έργα υποδομής παραμένουν ανεπαρκή και συχνά κακής ποιότητας. Το σύστημα παροχής ηλεκτρικής ενέργειας παραμένει αναξιόπιστο και παρακωλύει την οικονομική ανάπτυξη. Η αναδιάρθρωση των κρατικών επιχειρήσεων, ιδίως του Οργανισμού Ενέργειας του Κοσσυφοπέδιου, πρέπει να επιταχυνθεί.

Το Κοσσυφοπέδιο σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο όσον αφορά την προσέγγιση της νομοθεσίας του και των πολιτικών του με τα **ευρωπαϊκά πρότυπα**. Αντιθέτως, η αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή της θεσπισθείσας νομοθεσίας είναι περιορισμένη. Χρειάζονται μεγαλύτερες προσπάθειες για να δημιουργηθεί ένα διοικητικό περιβάλλον που να εγγυάται πληρέστερη εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Στον τομέα της **εσωτερικής αγοράς**, παρατηρήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την καθιέρωση συστήματος *τυποποίησης, πιστοποίησης, μετρολογίας, διαπίστευσης και διαπίστωσης της συμμόρφωσης*. Δεν σημειώθηκε μεγάλη πρόοδος σε ορισμένους σημαντικούς τομείς όπως οι *δημόσιες συμβάσεις, ο ανταγωνισμός και η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας*. Περιορισμένη ήταν και η πρόοδος στους τομείς της *απασχόλησης, της κοινωνικής πολιτικής και της εκπαίδευσης*. Ο τομέας της *ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων* σημείωσε μικρή πρόοδο.

Η τελωνειακή νομοθεσία είναι γενικά σύμφωνη με το κερτημένο και πραγματοποιήθηκε σημαντική πρόοδος στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης σε ορισμένους τομείς που συνδέονται με τη διοικητική ικανότητα στον τελωνειακό τομέα (π.χ. μηχανοργάνωση, ανάλυση κινδύνων, καταπολέμηση της διαφθοράς). Τέθηκε σε ισχύ αναθεωρημένο ενιαίο δασμολόγιο για το Κοσσυφοπέδιο. Πραγματοποιήθηκε γενική αναδιοργάνωση των τελωνείων της αποστολής των ΗΕ για προσωρινή διοίκηση στο Κοσσυφοπέδιο και ενισχύθηκαν οι μονάδες πληροφοριών και έρευνας. Στον τομέα της *φορολογίας*, παρατηρήθηκε κάποια πρόοδος, αν και οι διαδικασίες είσπραξης των φόρων επιδέχονται ακόμη πολλές βελτιώσεις.

Όσον αφορά την ανάπτυξη **τομεακών πολιτικών**, επιτεύχθηκε ικανοποιητική πρόοδος στον τομέα των *μεταφορών*, όπως προβλέπεται στις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης. Η κυβέρνηση εξέδωσε έγγραφο πολιτικής σχετικά με τις πολλαπλές μεταφορές. Το Κοσσυφοπέδιο υπέγραψε τη συμφωνία για την ίδρυση κοινού ευρωπαϊκού χώρου αεροπορικών μεταφορών.

Υπήρξε πρόοδος στην αναδιάρθρωση των δημοσίων οργανισμών παροχής *ενέργειας*. Η υπηρεσία ρύθμισης της ενέργειας άρχισε να λειτουργεί και θέσπισε σημαντικές διατάξεις εφαρμογής. Το Κοσσυφοπέδιο επικύρωσε τη συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα. Ωστόσο, η χρηματοδοτική βιωσιμότητα και αξιοπιστία του ενεργειακού τομέα παραμένει επισφαλής. Η είσπραξη των λογαριασμών παραμένει σε μη βιώσιμα χαμηλά επίπεδα και παρατηρούνται σημαντικότερες απώλειες και κλοπές εξαιτίας τεχνικών προβλημάτων.

Όσον αφορά το *περιβάλλον*, από νομοθετικής πλευράς η πρόοδος υπήρξε ικανοποιητική. Στον γεωργικό τομέα, σημειώθηκε κάποια πρόοδος, ιδίως σε κτηνιατρικά θέματα. Στον τομέα του *δημοσιονομικού ελέγχου*, η πρόοδος είναι ικανοποιητική.

Σημειώθηκαν βελτιώσεις στον τομέα της *οπτικοακουστικής* πολιτικής και των μέσων ενημέρωσης. Ο νόμος του Κοσσυφοπέδιου για τις ραδιοηλεκτρονικές μεταδόσεις δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2006. Μικρή ήταν η πρόοδος στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και της κοινωνίας της πληροφορίας.

Αντιθέτως, ο τομέας των *στατιστικών* σημείωσε κάποια πρόοδο. Συνεχίζονται οι προετοιμασίες για την απογραφή των κατοικιών και του πληθυσμού. Διοργανώθηκε διεθνής επιχείρηση παρακολούθησης για να επικουρήσει τη στατιστική υπηρεσία στην απογραφή και να διασφαλίσει τη διεξαγωγή της σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Καταβλήθηκαν επίσης προσπάθειες για να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των μειονοτήτων σε πιλοτική απογραφή. Η ικανότητα της στατιστικής υπηρεσίας παραμένει γενικά ελλιπής.

Στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας*, πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά τη *συννοριακή διαχείριση*. Υπεγράφη μνημόνιο συμφωνίας μεταξύ της μεθοριακής αστυνομίας και των τελωνείων τον Ιανουάριο του 2006 προκειμένου να διευκολυνθεί η συννοριακή διαχείριση.

Το κέντρο χρηματοοικονομικών πληροφοριών αναθεώρησε τους κανόνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με τη βοήθεια των αρμόδιων τραπεζικών αρχών και των αρχών πληρωμής του Κοσσυφοπέδιου.

Δεν πραγματοποιήθηκε ακόμη πρόοδος στην καταπολέμηση των *ναρκωτικών*. Πρέπει να ενισχυθεί η ικανότητα της τοπικής αστυνομίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών.

Η αστυνομική υπηρεσία του Κοσσυφοπέδιου εξακολούθησε να βελτιώνεται για να καταστεί μια επαγγελματική *αστυνομική* δύναμη. Διορίστηκε ένας υποδιοικητής αστυνομίας από το Κοσσυφοπέδιο και τέσσερις βοηθοί αστυνομικοί διοικητές της αστυνομικής υπηρεσίας του Κοσσυφοπέδιου. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την ανάπτυξη αποτελεσματικής αστυνομικής υπηρεσίας και την ενίσχυση των τοπικών ικανοτήτων για τη διερεύνηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος.

Άρχισαν οι προσπάθειες για να ενταθεί η καταπολέμηση του *οργανωμένου εγκλήματος* που παραμένει σοβαρό πρόβλημα στο Κοσσυφοπέδιο. Τα εγκληματικά δίκτυα παρεισφρύνουν σε διάφορους κοινωνικοοικονομικούς τομείς και πολιτικές. Η πρόσληψη προσωπικού με υψηλά προσόντα στην αστυνομία του Κοσσυφοπέδιου παραμένει μεγάλη πρόκληση. Το απόρρητο της ταυτότητας των πληροφοριοδοτών στα δικαστήρια δεν προστατεύεται από το νόμο. Η καταπολέμηση της *εμπορίας ανθρώπων* είναι πολύ περιορισμένη και το Κοσσυφοπέδιο παραμένει χώρα διέλευσης και προορισμού για αυτό το είδος εμπορίας. Δεν πραγματοποιήθηκε πρόοδος όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που αποτελεί πηγή ανησυχίας.

Τουρκία

Η Τουρκία εξακολουθεί να πληροί σε ικανοποιητικό βαθμό τα **πολιτικά κριτήρια** της Κοπεγχάγης και συνεχίζει τις πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Εντούτοις, το προηγούμενο έτος, σημειώθηκε μια επιβράδυνση. Πρέπει να καταβληθούν μεγάλες προσπάθειες, ιδίως στον τομέα της ελευθερίας έκφρασης. Προσπάθειες απαιτούνται ακόμη όσον αφορά τα δικαιώματα των μη μουσουλμανικών θρησκευτικών κοινοτήτων, τα δικαιώματα των γυναικών, τα συνδικαλιστικά δικαιώματα και τον έλεγχο του στρατού εκ μέρους των πολιτικών αρχών.

Όσον αφορά τη **δημοκρατία και το κράτος δικαίου**, στον τομέα της *δημόσιας διοίκησης* θεσπίστηκε νόμος για την ίδρυση του θεσμού του συνηγόρου του πολίτη. Δεν παρατηρήθηκε πρόοδος όσον αφορά τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης.

Στον τομέα των σχέσεων πολιτείας-στρατού, το κοινοβούλιο αναθεώρησε τις διαδικασίες των στρατοδικείων γεγονός που ενισχύει τις νομικές εγγυήσεις για τους εναγόμενους. Ωστόσο, ανώτατα στελέχη του στρατού εξακολουθούν να προβαίνουν σε δηλώσεις δημοσίως προκειμένου να ασκήσουν επιρροή σε τομείς που δεν υπάγονται στις αρμοδιότητές τους.

Υπήρξε πρόοδος στον τομέα της *δικαστικής μεταρρύθμισης*. Ωστόσο, η εικόνα σχετικά με την εφαρμογή της νέας νομοθεσίας από τη δικαστική εξουσία είναι ανάμεικτη και η ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος πρέπει να εξασφαλιστεί.

Η νομοθετική μεταρρύθμιση για την ενίσχυση της καταπολέμησης της *διαφθοράς* γνώρισε μικρή μόνο πρόοδο. Η διαφθορά παραμένει διαδεδομένη. Οι πολιτικές κατά της διαφθοράς είναι ανεπαρκείς και οι αρμόδιες αρχές πρέπει να ενισχυθούν.

Όσον αφορά τα *ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των μειονοτήτων*, αναφέρονται όλο και λιγότερες περιπτώσεις βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης. Ωστόσο, παραμένουν ανησυχητικές οι καταγγελίες για βασανιστήρια και κακομεταχείριση εκτός των κέντρων κρατουμένων και στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας, όπως και το πρόβλημα της ατιμωρησίας των βασανιστών. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις συνέπειες που θα έχουν οι τροποποιήσεις του αντιτρομοκρατικού νόμου στις θεμελιώδεις ελευθερίες. Πράγματι, οι εν λόγω τροποποιήσεις εισήγαγαν έναν μακροσκελή κατάλογο αδικημάτων στο πλαίσιο της τρομοκρατίας και μείωσαν τις εγγυήσεις για τους εναγόμενους.

Γενικά, έχει αυξηθεί στην τουρκική κοινωνία η δημόσια συζήτηση για ευρύ φάσμα θεμάτων, περιλαμβανομένων εκείνων που αφορούν παραδοσιακά ευαίσθητα ζητήματα. Παρόλα αυτά, το ισχύον νομικό πλαίσιο δεν εγγυάται ακόμη την *ελευθερία έκφρασης* με βάση τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Πρόσφατη απόφαση του Αρείου Πάγου δημιουργεί νομολογία για το άρθρο 301 του ποινικού κώδικα που περιορίζει την ελευθερία έκφρασης. Επίσης, μεγάλος αριθμός ατόμων διώχθηκαν γιατί εξέφρασαν τη γνώμη τους με ειρηνικό τρόπο. Το άρθρο 301 καθώς και οι λοιπές διατάξεις του τουρκικού ποινικού κώδικα που περιορίζουν την ελευθερία έκφρασης πρέπει να εναρμονιστούν με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Οι περιορισμοί της *ελευθερίας του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι* έχουν αμβλυνθεί και βελτιώθηκε η εφαρμογή των μέτρων που είχαν ληφθεί στον τομέα αυτό. Σε ορισμένες περιπτώσεις ωστόσο οι δυνάμεις ασφαλείας έκαναν υπερβολική χρήση βίας κατά τις διαδηλώσεις. Εξάλλου, η ίδρυση συλλόγων για την προώθηση συγκεκριμένης πολιτιστικής ταυτότητας εξακολουθεί να συναντά δυσκολίες.

Όσον αφορά την ελευθερία θρησκευματος, η θέσπιση νόμου ο οποίος αναμενόταν να βελτιώσει την κατάσταση των θρησκευτικών μειονοτήτων αναβλήθηκε αρκετές φορές και οι μη μουσουλμανικές κοινότητες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα. Η κατάσταση της μειονότητας Αλεβί δεν έχει μεταβληθεί. Πρέπει να θεσπιστεί νομικό πλαίσιο σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έτσι ώστε όλες οι θρησκευτικές κοινότητες να μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς αυθαίρετους περιορισμούς.

Το θέμα των *δικαιωμάτων των γυναικών* προσελκύει όλο και μεγαλύτερη προσοχή στην Τουρκία ενώ η κοινωνία των πολιτών καθίσταται πιο ικανή να διαδραματίσει θετικό ρόλο στον τομέα αυτό. Το νομικό πλαίσιο είναι γενικά ικανοποιητικό. Στην πράξη εντούτοις τα δικαιώματα των γυναικών δεν προστατεύονται πάντα, ιδίως στις φτωχότερες περιοχές της χώρας. Τα "εγκλήματα τιμής" πρέπει να διερευνώνται πιο συστηματικά και να συνοδεύονται όπου κρίνεται σκόπιμο από διώξεις και καταδίκες.

Όσον αφορά τα *δικαιώματα των παιδιών*, η πρόοδος δεν είναι σημαντική. Πρέπει να βελτιωθεί η εφαρμογή των νομικών διατάξεων σχετικά με την εκπαίδευση και την απασχόληση των παιδιών ηλικίας κάτω των δεκαπέντε ετών.

Όσον αφορά τα *συνδικαλιστικά δικαιώματα*, δεν υπήρξε βελτίωση της νομοθεσίας. Η Τουρκία δεν πληροί ακόμη τα πρότυπα της ΕΕ και της ΔΟΕ (Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας), ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα στην απεργία και το δικαίωμα συλλογικής διαπραγμάτευσης.

Η προσέγγιση της Τουρκίας όσον αφορά τα *δικαιώματα των μειονοτήτων* παραμένει περισταλτική. Η Τουρκία δεν έχει υπογράψει τις διεθνείς νομοθετικές πράξεις για τα δικαιώματα των μειονοτήτων. Όσον αφορά τα *πολιτιστικά δικαιώματα*, η ραδιοτηλεοπτική μετάδοση εκπομπών σε γλώσσες άλλες από την τουρκική είναι περιορισμένες. Η εκμάθηση αυτών των γλωσσών εξακολουθεί να υπόκειται σε περιορισμούς στο τουρκικό σχολικό σύστημα. Όλα τα ιδιωτικά σχολεία που παρείχαν μαθήματα στην κουρδική γλώσσα έκλεισαν τον Αύγουστο του 2005. Γενικά, η χρήση γλωσσών άλλων από την τουρκική υπόκειται πάντα σε περιορισμούς τόσο στην πολιτική ζωή όσο και κατά την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες.

Η Τουρκία υπήρξε στόχος αυξημένων τρομοκρατικών επιθέσεων, ιδίως από το PKK, το οποίο περιλαμβάνεται στον κατάλογο των τρομοκρατικών οργανώσεων της ΕΕ. Η ΕΕ καταδικάζει κατηγορηματικά αυτές τις τρομοκρατικές επιθέσεις.

Η Τουρκία πρέπει να επιλύσει τα σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας και να διασφαλίσει ότι ο κουρδικός λαός απολαύει πλήρως των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του. Ο μεγάλος αριθμός εκτοπισθέντων στο εσωτερικό της χώρας παραμένει πηγή ανησυχίας.

Όσον αφορά τα *περιφερειακά θέματα και τις διεθνείς υποχρεώσεις*, η Τουρκία έχει εκφράσει τη μόνιμη υποστήριξή της στις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών για την εξεύρεση σφαιρικής λύσης στο *πρόβλημα της Κύπρου*. Ωστόσο, δεν υπήρξε πρόοδος προς την εξομάλυνση των διμερών σχέσεων με την Κυπριακή Δημοκρατία. Μετά την υπογραφή του πρόσθετου πρωτοκόλλου της συμφωνίας σύνδεσης, τον Ιούλιο του 2005, η Τουρκία δεν προχώρησε προς την πλήρη εφαρμογή αυτού του πρωτοκόλλου ούτε προς την εξάλειψη όλων των φραγμών για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, περιλαμβανομένων των περιορισμών που επιβάλλονται στην άμεση μεταφορική σύνδεση με την Κύπρο. Στη σύνοδο του Ιουνίου 2006, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθύμισε ότι θα εξετάσει την εφαρμογή του πρόσθετου πρωτοκόλλου κατά τη διάρκεια του 2006 και θα εξασφαλίσει την παρακολούθησή

των ζητημάτων που περιλαμβάνονται στη δήλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 2005.

Οι σχέσεις με την Ελλάδα εξελίχθηκαν θετικά αλλά δεν σημειώθηκε πρόοδος στην επίλυση των συνοριακών διαφορών που εκκρεμούν μεταξύ των δύο χωρών. Σε συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών των δύο χωρών, συμφωνήθηκε νέα δέσμη μέτρων οικοδόμησης της εμπιστοσύνης. Η δημιουργία σχέσεων καλής γειτονίας παραμένει ένα βασικό θέμα.

Όσον αφορά τα **οικονομικά κριτήρια**, η Τουρκία μπορεί να θεωρηθεί ως λειτουργούσα οικονομία της αγοράς, εφόσον συνεχίζει αποφασιστικά τις προσπάθειές της στον τομέα της σταθεροποίησης και των μεταρρυθμίσεων. Η Τουρκία αναμένεται να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς στο εσωτερικό της Ένωσης, υπό τον όρο ότι θα διατηρήσει τη σταθεροποιητική της πολιτική και θα λάβει περαιτέρω αποφασιστικά μέτρα προς την κατεύθυνση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Γενικά, η συναίνεση όσον αφορά τα ουσιαστικά στοιχεία μιας οικονομίας της αγοράς παραμένει πλήρης. Οι μακροοικονομικές πολιτικές που αποσκοπούν στην επίτευξη της σταθερότητας συνέβαλαν στην έντονη οικονομική ανάπτυξη και στην αύξηση της αντίστασης στα εξωτερικά πλήγματα. Τα ελλείμματα του προϋπολογισμού και τα χρέη της κυβέρνησης μειώθηκαν σημαντικά και ελήφθησαν ορισμένα βασικά μέτρα για την ενίσχυση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Η ανεξαρτησία των κανονιστικών και των εποπτικών φορέων επιβεβαιώθηκε και καταργούνται σταδιακά τα ειδικά προνόμια των κρατικών τραπεζών. Η διαδικασία ιδιωτικοποίησης επιταχύνθηκε. Η πρόοδος του τραπεζικού και μη τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα συνεχίστηκε όπως και η ενίσχυση της εποπτείας. Η οικονομία έγινε πιο ανοικτή στο εξωτερικό εμπόριο και τις επενδύσεις. Η κεντρική τράπεζα και η κυβέρνηση εξακολούθησαν να εφαρμόζουν πολιτική αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού.

Οι ανάγκες σε κρατική και ξένη χρηματοδότηση, που είναι σχετικά μεγάλες, παραμένουν ιδιαίτερα εξαρτημένες από την εμπιστοσύνη των επενδυτών, γεγονός που μπορεί να αποτελέσει απειλή για τη μακροοικονομική σταθερότητα. Για το λόγο αυτό, οι προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης πρέπει να ενισχυθούν και να υποστηριχθούν αποτελεσματικά από διαρθρωτικά μέτρα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην καταπολέμηση της μη δηλωμένης εργασίας. Οι ανισορροπίες της αγοράς εργασίας συνεχίζονται. Τα ποσοστά απασχόλησης είναι πολύ χαμηλά και μειώνονται διαρκώς, ιδίως για τις γυναίκες. Τα μέτρα αντιμετώπισης αυτών των προβλημάτων είναι περιορισμένα και το έμμεσο εργατικό κόστος παραμένει υψηλό. Το μέσο επίπεδο εκπαίδευσης είναι αρκετά χαμηλό και χαρακτηρίζεται από μεγάλες διαφορές. Η ύπαρξη εμποδίων για την έξοδο από την αγορά και η έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις επηρέασε αρνητικά το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η διαδικασία αναδιάρθρωσης του ενεργειακού τομέα ήταν σχετικά αργή.

Η Τουρκία έχει βελτιώσει την **ικανότητά της να αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους**. Σημειώθηκε πρόοδος στους περισσότερους τομείς. Ωστόσο, σε πολλούς τομείς, η εκπλήρωση των μεσοπρόθεσμων προτεραιοτήτων που καθορίζονται στην εταιρική σχέση για την προσχώρηση έχει καθυστερήσει. Ορισμένες υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Τουρκία στο πλαίσιο της τελωνειακής ένωσης δεν έχουν εκπληρωθεί. Πρέπει να καταβληθούν πολλές προσπάθειες για να βελτιωθεί το επίπεδο εναρμόνισης με το κεκτημένο και να ενισχυθεί η διοικητική και θεσμική ικανότητα.

Η πρόοδος στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων* υπήρξε άνιση. Υπήρξαν βελτιώσεις σε τομείς όπως η διαπίστευση, η τυποποίηση και η διαπίστωση της συμμόρφωσης. Ωστόσο, ορισμένες διατάξεις παραμένουν αντίθετες με τις γενικές αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, και οι τεχνικοί φραγμοί στο εμπόριο εξακολουθούν να υπάρχουν. Όσον αφορά την *ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων*, δεν υπήρξαν εξελίξεις. Η εναρμόνιση με το κεκτημένο όσον αφορά το *δικαίωμα εγκατάστασης και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών* παραμένει περιορισμένη. Η Τουρκία πραγματοποίησε ελάχιστη πρόοδο στον τομέα της *ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων*. Η εναρμόνιση δεν έχει ολοκληρωθεί ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η απόκτηση ακίνητης περιουσίας από αλλοδαπούς υπόκειται σε περιορισμούς.

Στον τομέα των *δημόσιων συμβάσεων*, η πρόοδος είναι πολύ περιορισμένη. Η εισαγωγή απαλλαγών περιορίσε το πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας. Η Τουρκία δεν διαθέτει την οργάνωση για να εγγυηθεί την εφαρμογή συνεκτικής πολιτικής σε όλους τους τομείς που συνδέονται με τις δημόσιες συμβάσεις. Όσον αφορά το *εταιρικό δίκαιο*, παρατηρήθηκε κάποια μικρή πρόοδος. Η Τουρκία έχει υιοθετήσει το μεγαλύτερο μέρος των διεθνών λογιστικών προτύπων. Ωστόσο, οι εν λόγω κανόνες δεν είναι νομικά δεσμευτικοί για τις περισσότερες τουρκικές εταιρείες οι οποίες υπόκεινται μόνο σε υποχρεώσεις δήλωσης φορολογικού χαρακτήρα. Το ποσοστό εναρμόνισης με το κεκτημένο είναι χαμηλό. Όσον αφορά τη *νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας*, η εναρμόνιση έχει προχωρήσει και βελτιώθηκε η διοικητική ικανότητα. Χρειάζονται ωστόσο περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά την πάταξη της οργανωμένης πειρατείας και της παραποίησης/απομίμησης. Επίσης, πρέπει να ενισχυθεί ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών. Τα κατώτερα μη εξειδικευμένα δικαστήρια αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κατάλληλη εφαρμογή της νομοθεσίας.

Τα αποτελέσματα στον τομέα του *ανταγωνισμού* είναι ανάμεικτα. Η εναρμόνιση με το κεκτημένο σε θέματα καταπολέμησης των μονοπωλίων είναι σε καλό δρόμο και η εφαρμογή της νομοθεσίας από την αρχή ανταγωνισμού είναι ικανοποιητική. Δεν υπάρχει ωστόσο πρόοδος στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων: η Τουρκία δεν διαθέτει το απαιτούμενο νομοθετικό πλαίσιο ούτε τη διοικητική διάρθρωση για να εφαρμόσει τους κανόνες της ΕΕ. Πρέπει ακόμα να εκπληρωθούν οι σχετικές υποχρεώσεις που καθορίζονται στο πλαίσιο της συμφωνίας σύνδεσης.

Στον τομέα των *χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών*, η Τουρκία πραγματοποίησε κάποια πρόοδο. Η θέσπιση νέου νόμου στον τραπεζικό τομέα και η νομοθεσία περί αφερεγγυότητας στους τομείς των ασφαλίσεων και των επικουρικών συντάξεων θεωρούνται θετικές εξελίξεις. Η εναρμόνιση της νομοθεσίας στον ασφαλιστικό τομέα είναι περιορισμένη. Στον τομέα των επενδυτικών υπηρεσιών και των αγορών κινητών αξιών, ο μηχανισμός αποζημίωσης των επενδυτών, η παροχή διασυννοριακών υπηρεσιών, οι απαιτήσεις κοινοποίησης και τα ενημερωτικά δελτία χρειάζονται περαιτέρω προσαρμογές. Η εποπτική ικανότητα πρέπει να ενισχυθεί ιδίως στον τομέα των ασφαλίσεων και των αγορών κινητών αξιών.

Ορισμένοι τομείς της *κοινωνίας της πληροφορίας και των μέσων ενημέρωσης*, περιλαμβανομένων των τοπικών ραδιοηλεκτρονικών μεταδόσεων σε άλλες γλώσσες, παρουσιάζουν εξελίξεις. Η Τουρκία δημιούργησε μια καλή βάση για τη συνέχιση της εναρμόνισης με το κεκτημένο στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και των τεχνολογιών πληροφοριών. Η γενική εναρμόνιση της πολιτικής στον οπτικοακουστικό τομέα και στον τομέα των μέσων ενημέρωσης παραμένει πολύ περιορισμένη.

Στον τομέα της *γεωργίας* παρατηρήθηκε μικρή πρόοδος κυρίως όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη. Εντούτοις, η εφαρμογή απειλήθηκε από καθυστερήσεις στη θέσπιση των σχετικών νομοθετικών μέτρων και στη δημιουργία των απαιτούμενων διοικητικών δομών. Δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί οι διοικητικές δομές για την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής. Η πολιτική που ακολουθεί η Τουρκία, η οποία συνίσταται στη σύνδεση της χρηματοδοτικής στήριξης με τα επίπεδα παραγωγής δεν είναι σύμφωνη με τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ. Όσον αφορά την *αλιεία*, η Τουρκία δεν σημείωσε πρόοδο. Η τουρκική νομοθεσία πρέπει ακόμη να υιοθετήσει σημαντικά στοιχεία του κεκτημένου. Δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί η διάρθρωση για την εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής. Όσον αφορά την εναρμόνιση με το κεκτημένο του *κτηνιατρικού και φυτοϋγειονομικού τομέα και της πολιτικής για τα τρόφιμα*, η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Δεν υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο ούτε οι διοικητικές δομές για την εφαρμογή του κεκτημένου. Γενικά, τα συστήματα ελέγχου είναι ανεπαρκή. Οι μεγαλύτερες δυσκολίες απαντώνται στον κτηνιατρικό τομέα, ιδίως ενόψει της κατάστασης της υγείας των ζώων, εξαιτίας της έλλειψης αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου των επιζωοτιών.

Όσον αφορά την *πολιτική μεταφορών*, πραγματοποιήθηκε κάποια πρόοδος. Η εναρμόνιση με το κεκτημένο προχώρησε ομαλά στον τομέα των οδικών μεταφορών, αλλά στους άλλους τομείς η πρόοδος είναι άنيση. Η ικανότητα εφαρμογής και ελέγχου της εφαρμογής πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής. Αναμένεται απόφαση σχετικά με τη διάρθρωση του σιδηροδρομικού τομέα. Οι συμφωνίες που συνήφθησαν στον τομέα των διεθνών αεροπορικών και θαλάσσιων μεταφορών δεν συνοδεύτηκαν από μεταφορά του κεκτημένου. Όσον αφορά τα *διευρωπαϊκά δίκτυα*, η πρόοδος ήταν περιορισμένη. Στον τομέα της *ενέργειας*, σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Ωστόσο, η νομική εναρμόνιση δεν είναι ομοιόμορφη. Πρέπει να καταρτιστεί νόμος πλαίσιο για την ενεργειακή απόδοση. Η διοικητική ικανότητα και η ανεξαρτησία των ρυθμιστικών φορέων πρέπει να ενισχυθεί.

Ο τομέας της *φορολογίας* εμφανίζει περιορισμένη πρόοδο. Το τουρκικό φορολογικό καθεστώς είναι εν μέρει σύμφωνο με κεκτημένο. Περαιτέρω προσπάθειες χρειάζονται όσον αφορά το πεδίο και το ύψος του ΦΠΑ, τη διάρθρωση και το ύψος των ειδικών φόρων κατανάλωσης, καθώς και γενικότερα την άμεση φορολογία. Όλες οι πτυχές της φορολόγησης των προϊόντων καπνού και των αλκοολούχων ποτών οι οποίες εισάγουν διακρίσεις πρέπει να καταργηθούν σύντομα.

Η Τουρκία πραγματοποίησε πρόοδο στον τομέα της *οικονομικής και νομισματικής ένωσης*. Γενικά, οι προετοιμασίες προχωρούν ομαλά. Ωστόσο, ο νόμος για την αποτροπή της νομισματικής χρηματοδότησης σε δημόσιους οργανισμούς, καθώς και ο νόμος που απαγορεύει την προνομιακή πρόσβαση των κρατικών αρχών σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς δεν είναι σύμφωνοι με το κοινοτικό κεκτημένο. Επιπλέον, η έλλειψη αποτελεσματικού συντονισμού και συνεργασίας μειώνει την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής. Η Τουρκία έχει πραγματοποιήσει κάποια πρόοδο όσον αφορά τη χρησιμοποίηση ομοιόμορφων ταξινομήσεων και τη διάθεση τομεακών *στατιστικών*. Η εναρμόνιση παραμένει περιορισμένη αλλά η θέσπιση νέας νομοθεσίας αποτελεί σημαντική πρόοδο.

Στον τομέα της *απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής*, η Τουρκία σημείωσε περιορισμένη πρόοδο ειδικότερα όσον αφορά την κοινωνική προστασία και την εφαρμογή του νέου νόμου για τα άτομα με αναπηρίες. Πρέπει εξάλλου να εξασφαλιστεί ο σεβασμός των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην καταπολέμηση της μη δηλωμένης εργασίας. Η διοικητική ικανότητα πρέπει να ενισχυθεί προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή.

Η Τουρκία σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο στον τομέα των *επιχειρήσεων και της βιομηχανικής πολιτικής*, ιδίως όσον αφορά τον νόμο για την ίδρυση οργανισμού προώθησης και υποστήριξης των επενδύσεων. Πρόοδο σημείωσε επίσης η ιδιωτικοποίηση, η εναρμόνιση του ορισμού των ΜΜΕ και ο προγραμματισμός των πολιτικών. Η εναρμόνιση με το κεκτημένο βρίσκεται σε καλό δρόμο.

Σημειώθηκε πρόοδος στον τομέα της *περιφερειακής πολιτικής και του συντονισμού των διαρθρωτικών μέσων*, ιδίως με τη θέσπιση του νόμου για τη σύσταση αναπτυξιακών φορέων. Ωστόσο, ο ρόλος και η λειτουργία αυτών των φορέων προκαλούν ορισμένες ανησυχίες. Η αυτοδιάθεση και η λογοδοσία πρέπει να βελτιωθούν και θα μπορούσε να εξετασθεί η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπουργείων τόσο σε περιφερειακό όσο και σε κεντρικό επίπεδο. Στον τομέα αυτό η εναρμόνιση είναι μετρία.

Όσον αφορά τη *δικαστική εξουσία και τα θεμελιώδη δικαιώματα*, σημειώθηκε κάποια πρόοδος. Γενικά, συνεχίστηκε η πρόοδος στον τομέα της δικαστικής μεταρρύθμισης. Ωστόσο, η εφαρμογή της νέας νομοθεσίας από τη δικαστική εξουσία παρουσιάζει ανάμεικτη εικόνα και πρέπει να εξασφαλιστεί η ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος. Σημειώθηκε κάποια πρόοδος όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς, ιδίως την αύξηση της διαφάνειας στη δημόσια διοίκηση. Ωστόσο, η διαφθορά είναι διαδεδομένη ενώ οι αρχές και οι πολιτικές για την καταπολέμησή της είναι ακόμα ανεπαρκείς. Το πεδίο κοινοβουλευτικής ασυλίας είναι πολύ ευρύ. Όσον αφορά τις θεμελιώδεις ελευθερίες, η πρόοδος σε νομοθετικό επίπεδο υπήρξε περιορισμένη αν και συνεχίστηκε η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.

Στον τομέα της *δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της ασφάλειας*, η Τουρκία σημείωσε πρόοδο σε θέματα ασύλου, συνοριακής διαχείρισης, καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, τελωνείων και αστυνομικής συνεργασίας. Η εναρμόνιση έχει ξεκινήσει αλλά δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί στους τομείς της μετανάστευσης, της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, καθώς και της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και ποινικές υποθέσεις.

Παρατηρήθηκε κάποια επιπλέον πρόοδος στον τομέα της *επιστήμης και της έρευνας*, ιδίως όσον αφορά τη συμμετοχή στα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ και τη χορήγηση πιστώσεων. Ικανοποιητική είναι επίσης η πρόοδος στον τομέα της *εκπαίδευσης και του πολιτισμού*. Και στους δύο τομείς η εναρμόνιση είναι σε καλό δρόμο.

Η εναρμόνιση έχει αρχίσει στους τομείς της διαχείρισης αποβλήτων και του θορύβου. Σε άλλα θέματα, περιλαμβανομένων των διεθνών συμβάσεων, η εναρμόνιση στον τομέα του *περιβάλλοντος* παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Η έλλειψη προόδου όσον αφορά την οριζόντια νομοθεσία, ιδίως τα διασυνοριακά θέματα και τους μηχανισμούς δημόσιας διαβούλευσης, είναι όλο και πιο ανησυχητική. Η μεταφορά του κοινοτικού κεκτημένου δεν ήταν ικανοποιητική στον τομέα της ποιότητας του αέρα, της προστασίας της φύσης και της ποιότητας των υδάτων. Η εφαρμογή του νέου νόμου για το περιβάλλον θα συμβάλει στην ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας. Ο απολογισμός σε θέματα επιβολής της νομοθεσίας δεν είναι θετικός.

Όσον αφορά την *προστασία των καταναλωτών και της υγείας*, η προστασία των καταναλωτών έχει βελτιωθεί, ιδίως με την εισαγωγή ενός συστήματος επιτήρησης της αγοράς. Ο τομέας της δημόσιας υγείας έχει επίσης βελτιωθεί, συγκεκριμένα με τη δημιουργία δικτύου επιδημιολογικής παρακολούθησης και ελέγχου των μεταδοτικών νόσων. Και στους δύο τομείς ωστόσο η εφαρμογή δεν είναι ικανοποιητική.

Η *τελωνειακή ένωση* προετοίμασε την Τουρκία για μια υψηλού επιπέδου εναρμόνιση στον τελωνειακό τομέα. Ωστόσο, σε ορισμένα θέματα, όπως οι ζώνες ελεύθερων συναλλαγών, οι δασμολογικές ελαφρύνσεις, η καταπολέμηση της παραποίησης και οι εκ των υστέρων έλεγχοι, η νομοθεσία δεν έχει εναρμονιστεί. Η τελωνειακή διοίκηση πρέπει να ενισχυθεί και να αρχίσει να προετοιμάζεται για τη διασύνδεση των συστημάτων ΤΠ. .

Η διαδικασία εναρμόνισης με το κεκτημένο προχώρησε σημαντικά στον τομέα των *εξωτερικών σχέσεων*. Ωστόσο, η εναρμόνιση με την κοινή εμπορική πολιτική της ΕΕ δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Συνεχίζεται η εναρμόνιση με την *κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και την πολιτική άμυνας*. Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, η Τουρκία έχει εντείνει τις δραστηριότητές της στη Μέση Ανατολή για την προώθηση της περιφερειακής σταθερότητας. Τα σύνορα με την Αρμενία παραμένουν κλειστά. Η Τουρκία συμμετείχε σε αποστολές της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας (ΕΠΑΑ). Εντούτοις, η συμμετοχή της στην ΕΠΑΑ εξακολουθεί να θέτει ορισμένα προβλήματα. Η Τουρκία εξακολουθεί να παρεμποδίζει τη συμμετοχή της Κύπρου και της Μάλτας στη στρατηγική συνεργασία ΕΕ-NATO. Επίσης, αντιτίθεται στην προσχώρηση της Κύπρου στον διακανονισμό του Wassenaar. Η Τουρκία δεν έχει ακόμη υπογράψει το καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου.

Στον τομέα του *δημοσιονομικού ελέγχου* παρατηρήθηκε κάποια πρόοδος. Δημιουργήθηκε κάποια διοικητική διάρθρωση και θεσπίστηκαν ορισμένες διατάξεις εφαρμογής. Ωστόσο, ο νόμος περί δημοσιονομικής διαχείρισης και ελέγχου δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί πλήρως. Αν και έχουν υιοθετηθεί ορισμένα προσωρινά μέτρα, δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί οι δομές για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Όσον αφορά τις *χρηματοδοτικές και δημοσιονομικές διατάξεις*, η Τουρκία πρέπει να δημιουργήσει σε εύθετο χρόνο τις συντονιστικές δομές και να θεσπίσει τους κανόνες εφαρμογής για να διασφαλιστεί ο ορθός υπολογισμός, η είσπραξη, η καταβολή και ο έλεγχος των ιδίων πόρων της.